

BI Bankakademiet

BI

Studie **håndbok**

1997 - 1998

Studiehåndbok 1997-98

BI Bankakademiet 1997

Utgitt av: BI Bankakademiet, Sandvika 1997

Design/layout: Kari Hardhaug/Jorunn Halvorsen, BI Bankakademiet

Sats: BI Bankakademiet

Redaktør: Valborg Mogen Stiansen, BI Bankakademiet

Redaksjonen avsluttet: Mai 1997

Trykket hos: PDC, Aurskog

Innhold

Innledning

Vedtekter og mandat for BI Stiftelsens råd for bankstudier	9
Rådets sammensetning	10
Viktige datoer ved BI Bankakademiet	11

Studier ved BI Bankakademiet

Studiemodell	14
Enkeltkurs	15
Studieform	16
Studiemodellens grunntrekk	16
Trinn I Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI	17
Studievei I Bedriftsrådgivning	18
Studievei II Personkunderådgivning	20
Studievei III Bankgeneralist	22
Reglement for innpassing av utdanning i studiemodellen	24
Innpassing av utdanning i studiemodellen	25

Kursbeskrivelser

Semesterplan høsten 1997 og våren 1998	28
Studie- og kursregister for tidligere kurs ved BI Bankakademiet	29
Økonomisk-administrative kurs	31
- Bedriftsøkonomisk analyse	32
- Statistikk og dataanalyse	35
- Makroøkonomi	38
- Markedsføringsledelse	40
- Organisasjonspsykologi og ledelse	42
- Regnskapsanalyse	44
- Finans m/budsjettering	45
- Forkurs i finans	46
Spesialemer	47
- Bank og samfunn	48
- Bankjus	51
- Bankdrift del I	53
- Bankdrift del II	55
- Bedriftsanalyse I	57
- Bedriftsanalyse II	59
- Strategiske endringer og bedriftsutvikling	62

Innhold

- Privatøkonomi med jus del I	64
- Privatøkonomi med jus del II	66
- Privatøkonomi med jus del III	69
Studiekurs	71
- Samfunnsøkonomisk analyse	72
- Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement	74
- Næringsøkonomisk analyse	76
- Organisasjonsutvikling i bank	78
- Personalledelse	81
- Kreditt- og depotjus	83
- Markedsstrategisk ledelse	85
- Penger og kreditt	87
Diplomoppgave - studiemodellene 1988/89 og 1994/96	90

Studieadministrativ informasjon

BI Bankakademiets administrasjon	92
Navneendring/Adresseendring	93
Faglig personale	93
Brevlærere	94
Forelesere	94
Internett	94
Bibliotek	95
Bokhandelforbindelse	95
Studiesamlinger	96
Priser	98
Øvrige kostnader/gebyrer	100
Masterstudier ved BI	101
Videre studier i utlandet	102

Eksamen

Viktige opplysninger om eksamen	106
Eksamen ved BI Bankakademiet	110
Eksamenspåmelding, tid og sted	111
Karakterutskrift med sensur	112
Vitnemål	114

Reglementer

Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen	116
Titler	116
Studentens undersøkelses- og opplysningsplikt	117

Innhold

Opptak	117
Studieavgift	118
Eksamen og vitnemål	118
Utmelding, studieavbrudd og permisjon	120
Disiplinærbestemmelser	121
Endringer	121
Forbehold	121
Studieforskrifter ved BI Bankakademiet	122
Studentenes undersøkelses- og opplysningsplikt	122
Opptak	122
Kursavgift	123
Studier ved BI Bankakademiet	124
Eksamen og vitnemål	126
Forbehold	131
Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høskoleeksamener	131
BI Stiftelsen	
Studietilbud 1997/98	134
BI Stiftelsen - Visjon	135
BIs samarbeidspartnere	137
Nøkkeltall pr. 1. januar 1997	138
BI Stiftelsens styringsorganer	139
BI Høyskolene - praktiske opplysninger	141
BI Stiftelsens vitenskapelige personale	
BI Stiftelsens vitenskapelige personal 30. april 1997	146
Institutter	146
Professorer	146
Førstemanuenser	149
Amanuenser	152
Studierektorer	153
Forskere	154
Stipendiater	155
Høyskolelektorer	156
Andre faglige medarbeidere	158

Innledning

Vedtekter og mandat for BI Stiftelsens råd for bankstudier

Med hjemmel i Voksenopplæringslovens §15 og forskrifter av 10.03.94 (F-37/94) oppnevnes et rådgivende utvalg med mandat og oppgaver som nevnt nedenunder.

Mandat

Rådet for bankstudier er rådgivende for Stiftelsens ledelse og Stiftelsens høyskolestyre i faglige spørsmål vedrørende bankstudiene. Den overordnede oppgaven er å sikre studienes forankring i banknæringen.

Oppnevning og sammensetning

Rådet skal ha 9 medlemmer; 5 fra banknæringen og 4 fra BI. Hver av bankforeningene oppnevner 2 medlemmer og Finansforbundet velger 1 representant. BI er representert med ansatte fra både den faglige og den administrative stab.

Rådets funksjonstid er 4 år. For å sikre kontinuitet skiftes halve rådet hvert annet år. Rådet velger selv leder og nestleder.

Vedtaksførhet og møtebok

Rådet er vedtaksført når mer enn halvparten av medlemmene er til stede. Ved avstemming blir saken avgjort ved simpelt flertall.

Det skal føres møtebok over drøftinger i rådet. Blir det stemt i en sak, skal resultatet av avstemningen føres i møteboken. Det samme gjelder dissenser.

Utskrift av møteboken sendes til orientering til de organer som har foreslått medlemmene.

Rådets sammensetning

BI Stiftelsens råd for bankstudier er pr. mai 1996 sammensatt slik:

Representanter fra banknæringen

Marit Sagen Åstvedt, avdelingsdirektør, Sparebankforeningen i Norge

Kåre Finbakken, organisasjonssjef, Sparebank 1 Nord Norge

Arnfinn Kalleberg, personaldirektør, Kreditkassen

Tore-Wiggo Sørensen, personaldirektør, Den norske Bank

Rolf Reikvam, organisasjonssekretær, Finansforbundet

Representanter fra BI

Jens Petter Tøndel, direktør

Bjørn R. Berntsen, direktør

Hermod Skånland, professor II

Dag E. Michalsen, 1. amanuensis

Viktige datoer ved BI Bankakademiet

Høstsemesteret 1997:

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
August	33	15.	Studiestart
August	35	25.	Sensur for vårsemesteret 1997, spesiallemner og studiekurs *
September	37	10.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse, spesiallemner og studiekurs
Oktober	40	05.	Oppmeldingsfrist eksamen
Oktober	44		Frist for søknad forlenget tid til eksamen
November	44	01.	Søknadsfrist for innpassing av annen utdanning
Desember	49	01.	Påmeldingsfrist til kurs i vårsemesteret
Nov/Jan	46-03		Eksamensperiode

Vårsemesteret 1998:

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
Januar	3	15.	Studiestart
Mars	9	01.	Sensur for høstsemesteret 1997, spesiallemner og studiekurs *
Mars	10	05.	Oppmeldingsfrist eksamen
Mars	11	15.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse, spesiallemner og studiekurs
April	15		Frist for søknad forlenget tid til eksamen
Mai	18	01.	Søknadsfrist for innpassing av annen utdanning
Juni	23	01.	Påmeldingsfrist til kurs i høstsemesteret
Mai/Juni	18-25		Eksamensperiode

* Sensuren for de økonomisk-administrative kursene (untatt Finans m/budsjettering og Regnskapsanalyse) er tilgjengelig 25 virkedager etter eksamen. Frist for anmodning om sensurbegrunnelse er to -2- uker etter offentlig sensur.

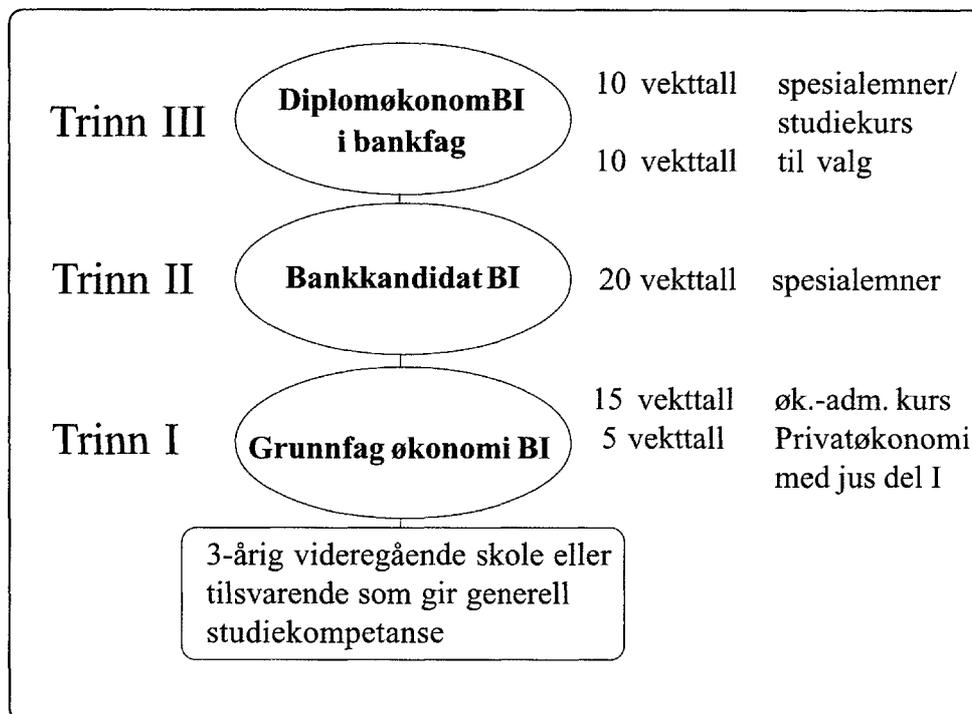

Studier ved BI Bankakademiet

Studiemodell

Figur 1: Studiemodellen

Offentlig godkjenning av studiet

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har tildelt BI Stiftelsen eksamnesrett etter privathøgskoleloven for BI Bankakademiets studiemodell. Godkjenningen gjelder den treårige modellen (seks år på deltid) som er vist i figuren ovenfor.

Hvert trinn i modellen tilsvarer ett års heltidsstudium, normert til 20 vekttall. Dersom studenten ønsker å benytte studiet eller deler av dette i en universitets- eller statlig høyskolegrad, avgjøres spørsmålet om utdeling (vektall) av den institusjon som studenten søker opptak på.

Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI

BI Bankakademiets grunnfag består av 15 vekttall økonomisk-administrative fag og 5 vekttall Privatøkonomi med jus del I. Grunnfag økonomi BI danner den nødvendige plattform av basiskunnskap for kursene i studiemodellens trinn II og III.

Bankkandidat BI

Tittelen Bankkandidat BI oppnås ved å kombinere grunnfaget med spesiallemner tilsvarende 20 vekttall. Krav til fagsammensetning fremgår i beskrivelsen av studievei I, II og III som du finner på de neste sidene.

Diplomøkonom BI i bankfag

For å oppnå tittelen Diplomøkonom BI i bankfag må en i tillegg til bankkandidatstudiet ha 20 vekttall. Her inngår 10 vekttall spesiallemner/studiekurs, ref beskrivelse av studievei I, II og III. De siste 10 vekttallene i studiemodellen er valgfrie etter nærmere veiledning. Også studier fra andre høyskoler kan innpasses i valgfri del.

Enkeltkurs

Mulighet for å ta enkeltkurs i studiemodellen

Mange bankansatte ønsker å spesialisere seg innen bestemte fagområder som er særlig aktuelle i forhold til eget arbeidsområde. Studiemodellen er fleksibel og kan tilpasses konkrete opplæringsbehov. Med forbehold om nødvendige forkunnskaper kan søkere tas opp direkte på det aktuelle kurset.

BI Bankakademiet har kurstilbud også for søkere uten generell studiekompetanse. Disse kan for øvrig ikke få tildelt vekttall i henhold til det norske høyskolesystemet.

Studieform

Deltidsstudier og fjernundervisning

Alle studietilbud ved BI Bankakademiet er tilrettelagt som deltidsstudier med fjernundervisning. I et deltidsstudium tilsvarer arbeidsbelastningen pr semester halvparten av et heltidsstudium.

Under studiene er det en fordel å ha bankerfaring. Ved besvarelsen av enkelte innsendingsoppgaver kreves at studenten har en kontaktbank som kan gi nødvendig informasjon.

Det enkelte kurs er inndelt i flere studieenheter. Til hver studieenhet skal det leses en viss mengde litteratur og innsendingsoppgaver skal besvares. Studieformen legger opp til et nært samarbeid mellom student og den enkelte brevlærer, som gir faglig veiledning, kommentarer og karakterer på studentens besvarelser. Det er utarbeidet en egen studieveiledning for hvert kurs, som gir studenten gode råd i arbeidet med oppgaver og litteratur.

På de fleste av våre kurs er det også tilbud om studiesamlinger. Se mer om samlinger under kapitlet Studieadministrativ informasjon.

Studiemodellens grunntrekk

Studiemodellen er bygd rundt fordypninger knyttet til ulike funksjoner i bank:

- bedriftsrådgivning (studievei I)
- privatøkonomisk rådgivning (studievei II)
- bankgeneralist (studievei III) - gir breddekompetanse innen bankrelevante fagdisipliner.

Hovedstrukturen samt trinn I i studiemodellen er den samme for alle tre studieveier.

Trinn I Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI

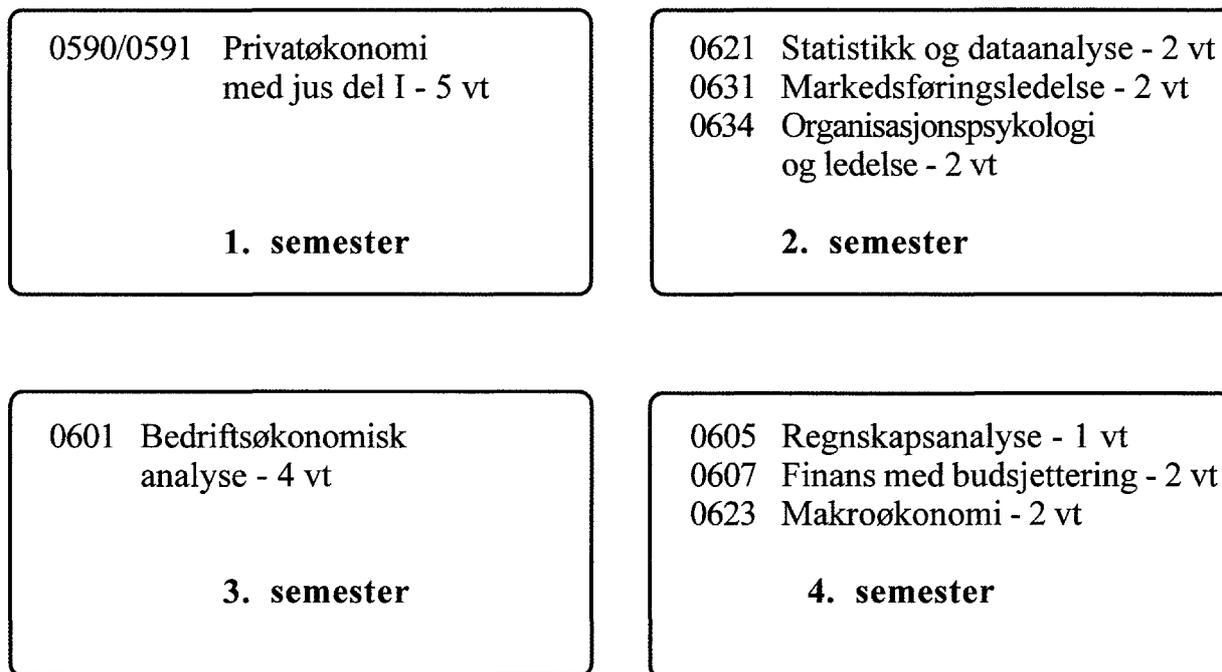
Det første trinnet i studiemodellen er felles for de tre studieveiene og har følgende kurssammensetning:

Spesialemnet

0590/0591 Privatøkonomi med jus del I (PØJ del I) 5 vekttall

Økonomisk-administrative kurs

0601	Bedriftsøkonomisk analyse	4 vekttall
0605	Regnskapsanalyse	1 vekttall
0607	Finans m/budsjettering	2 vekttall
0621	Statistikk og dataanalyse	2 vekttall
0623	Makroøkonomi	2 vekttall
0631	Markedsføringsledelse	2 vekttall
0634	Organisasjonpsykologi og ledelse	2 vekttall

Figur 2: Trinn I i studiemodellen

Figuren viser anbefalt studieprogresjon og kurssammensetning.

Om ønskelig kan du sette sammen kursene på andre måter og eventuelt velge lengre gjennomføringstid. Ta kontakt med BI Bankakademiet for råd og veiledning.

Trinn III Diplomøkonom BI i bankfag

Trinn III i studiemodellen består av 50 % obligatoriske kurs og 50% valgfrie kurs. For å oppnå tittelen Diplomøkonom BI i bankfag må følgende være gjennomført:

Trinn I	Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI	20 vekttall
Trinn II	Bankkandidat BI	20 vekttall

Trinn III   Diplomøkonom BI i Bankfag   20 vekttall

Obligatoriske kurs:

0511/0512	Bank og samfunn	5 vekttall	<i>eller</i>
0570/0571	Bankdrift del I	5 vekttall	
0572/0573	Bankdrift del II	5 vekttall	<i>eller</i>
3311	Penger og kreditt	6 vekttall	

Valgfrie kurs:

3211	Organisasjonsutvikling i bank	6 vekttall
3212	Personalledelse	6 vekttall
3302	Kreditt og depotjus	6 vekttall
3303	Markedsstrategisk ledelse	6 vekttall
3311	Penger og kreditt	6 vekttall
0592/0593	Privatøkonomi med jus del II	5 vekttall
0584	Strategiske endringer og bedriftsutvikling	5 vekttall

I valgfri del kan studenten søke om å få innpasset bankrelevante fordypningskurskurs fra andre studieretninger ved BI eller andre høyskoler og universiteter. Et eksempel på godkjent kurs er 5 vekttall i språk fra BI Høyskolene. De valgfrie kursene må tilsammen tilsvare minimum 10 vekttall.

Trinn III Diplomøkonom BI i Bankfag

Trinn III i studiemodellen består av 50 % obligatoriske kurs og 50% valgfrie kurs. For å oppnå tittelen Diplomøkonom BI i bankfag må følgende være gjennomført:

Trinn I	Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI	20 vekttall
Trinn II	Bankkandidat BI	20 vekttall
<i>Trinn III</i>	<i>Diplomøkonom BI i bankfag</i>	<i>20 vekttall</i>

Obligatoriske kurs:

0511/0512	Bank og samfunn	5 vekttall	<i>eller</i>
0570/0571	Bankdrift del I	5 vekttall	
0572/0573	Bankdrift del II	5 vekttall	<i>eller</i>
3311	Penger og kreditt	6 vekttall	

Valgfrie kurs:

0584	Strategiske endringer og bedriftsutvikling	5 vekttall	<i>eller</i>
3103	Næringsøkonomisk analyse	6 vekttall	
3211	Organisasjonsutvikling i bank	6 vekttall	
3212	Personalledelse	6 vekttall	
3302	Kreditt og depotjus	6 vekttall	
3303	Markedsstrategisk ledelse	6 vekttall	
3311	Penger og kreditt	6 vekttall	

I valgfri del kan studenten søke om å få innpasset bankrelevante fordypningskurs fra andre studieretninger ved BI eller andre høyskoler og universiteter. Et eksempel på godkjent kurs er 5 vekttall i språk fra BI Høyskolene. De valgfrie kursene må til sammen tilsvare minimum 10 vekttall.

Trinn III Diplomøkonom BI i bankfag

Trinn III i studiemodellen består av 50 % obligatoriske kurs og 50% valgfrie kurs. For å oppnå tittelen Diplomøkonom BI i bankfag må følgende være gjennomført:

Trinn I	Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI	20 vekttall
Trinn II	Bankkandidat BI	20 vekttall

Trinn III   Diplomøkonom BI i bankfag   20 vekttall

Obligatoriske kurs:

0511/0512	Bank og samfunn	5 vekttall	<i>eller</i>
0572/0573	Bankdrift del II	5 vekttall	
3211	Organisasjonsutvikling i bank	6 vekttall	<i>eller</i>
3311	Penger og kreditt	6 vekttall	

Valgfrie kurs:

0551/0552	Bankjus (gjennomføres som et 10 vt kurs)	6 vekttall	<i>eller</i>
0584	Strategiske endringer og bedriftsutvikling	5 vekttall	
3103	Næringsøkonomisk analyse	6 vekttall	
3211	Organisasjonsutvikling i bank	6 vekttall	
3212	Personalledelse	6 vekttall	
3302	Kreditt og depotjus	6 vekttall	
3303	Markedsstrategisk ledelse	6 vekttall	
3311	Penger og kreditt	6 vekttall	

I valgfri del kan studenten søke om å få innpasset bankrelevante fordypningskurs fra andre studieretninger ved BI eller andre høyskoler og universiteter. Et eksempel på godkjent kurs er 5 vekttall i språk fra BI høyskolene. De valgfrie kursene må til sammen tilsvare minimum 10 vekttall.

Reglement for innpassing av utdanning i BI Bankakademiets studiemodell av 1994-95 eller senere

Nedenstående gjelder innpassing av tidligere utdanning fra BI Bankakademiet etter studiemodell av 1988/89 eller senere, og innpassing av ekstern høyskole-/universitetsutdanning.

Generell bestemmelse

For å få utstedt vitnemål på trinn I må minimum 50% av utdanningen være avlagt ved BI.

For å få utstedt vitnemål på trinn II eller trinn III må minimum 50% av utdanningen være avlagt ved BI Bankakademiet.

Trinn I

Bankfaglig eksamen avlagt etter studiemodell av 1988/89 eller senere, fullført bedrifts-økonomstudium eller tilsvarende økonomisk administrativ utdanning fra f. eks. DH, innpasses som trinn I i studiemodellen.

Studenter med ovennevnte utdanning kan starte direkte i studiemodellens trinn II. Studenter med enkeltkurs fra BI Bankakademiets fagkurs eller tilsvarende høyskolekurs innen økonomisk-administrative kurs kan søke om fritak fag mot fag.

Trinn II og trinn III

Studiekurset 3102 Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement gir fritak for spesialemnet 0580/0581 Bedriftsanalyse I (5 vekttall). Studiekurset 3101 Samfunnsøkonomisk analyse kan innpasses for kurset 0511/0512 Bank og samfunn. Utdanning fra andre studieretninger ved BI eller ekstern utdanning kan innpasses med inntil 10 vekttall, etter individuell vurdering. Det er krav om at utdanning som innpasses må være del av et fordypningsstudium.

Skriftlig søknad om innpassing av annen utdanning må sendes BI Bankakademiet. Søknaden skal inneholde:

- attestert kopi av vitnemål
- kursbeskrivelser med antall undervisningstimer og detaljert emneliste
- pensumliste

Ved søknad om innpassing av tidligere utdanning ved BI Bankakademiet henvises bare til kurskode/navn samt årstall for avlagt eksamen.

Søknadsfrist for høstsemesteret: 1. mai

Søknadsfrist for vårsemesteret: 1. november

Innpassing av utdanning i studiemodellen

Figurene viser muligheter for innpassing av annen utdanning, i de ulike studie-veiene.

Studievei I: Bedriftsrådgivning

Trinn III	Bank og samfunn <i>eller</i> Bankdrift del I 5 vt	Bankdrift del II <i>eller</i> Penger og kreditt 5 vt	Privatøkonomi med jus del I 5 vt	Valgfri del 5 vt
Trinn II	Bank og samfunn <i>eller</i> Bankdrift del I 5 vt	Bedriftsanalyse II 10 vt		Bedriftsanalyse I 5 vt
Trinn I	Bankfaglig eksamen*, Bedriftsøkonom eller lignende			20 vt

Studievei II: Personkunderådgivning

Trinn III	Bankdrift del I <i>eller</i> Bank og samfunn 5 vt	Bankdrift del II <i>eller</i> Penger og kreditt 5 vt	Bedriftsanalyse I 5 vt	Valgfri del 5 vt
Trinn II	Bankdrift del I <i>eller</i> Bank og samfunn 5 vt	Privatøkonomi med jus del III 5 vt	Privatøkonomi med jus del II 5 vt	Privatøkonomi med jus del I 5 vt
Trinn I	Bankfaglig eksamen*, Bedriftsøkonom eller lignende			20 vt

Studievei III: Bankgeneralist

Trinn III	Bankdrift del II <i>eller</i> Bank og samfunn 5 vt	Penger og kreditt <i>eller</i> Organisasjons- utvikling i bank 5 vt	Bedriftsanalyse I 5 vt	Valgfri del 5 vt
Trinn II	Bankdrift del II <i>eller</i> Bank og samfunn 5 vt	Bankdrift del I 5 vt	Privatøkonomi med jus del II 5 vt	Privatøkonomi med jus del I 5 vt
Trinn I	Bankfaglig eksamen*, Bedriftsøkonom eller lignende			20 vt

* For å få innpasset Bankfaglig eksamen i BI Bankakademiets studiemodell av 1994-95 eller senere, må kandidaten ha avlagt 11 fagkurseksamener hvorav 5 obligatoriske og 6 valgfrie.

Forkunnskaper i de enkelte kursene i trinn II og III i studiemodellen opprettholdes for kandidater med Bankfaglig eksamen. Mangler kandidaten nødvendige forkunnskaper, må han/hun sørge for faglig oppgradering.

Kursbeskrivelser

Semesterplan høsten 1997 og våren 1998

Oversikten viser hvilket semester de ulike kursene tilbys. Du som er interessert i å fullføre et studium ved BI Bankakademiet bør gjøre deg kjent med semesterplanen. Den hjelper deg til å organisere din egen fremdriftsplan.

Grunnkurs		
Alle kurs		høst og vår
Økonomisk-administrative kurs		
Alle kurs		høst og vår
Spesialemer		
0590/91	Privatøkonomi med jus del I	høst og vår
0592/93	Privatøkonomi med jus del II	høst og vår
0594/95	Privatøkonomi med jus del III	høst og vår
0580/81	Bedriftsanalyse I	høst og vår
0583	Bedriftsanalyse II	vår
0584	Strategiske endringer og bedriftsutvikling	høst og vår
0571	Bankdrift del I	vår
0572	Bankdrift del II	høst
0511	Bank og samfunn	høst
0551/52	Bankjus	høst og vår
Studiekurs		
3101	Samfunnsøkonomisk analyse	høst
3102	Bedriftsanalyse og beh. av næring.	høst og vår
3103	Næringsøkonomisk analyse	høst
3211	Organisasjonsutvikling i bank	vår
3212	Personalledelse	høst
3302	Kreditt- og depotjus	vår
3303	Markedsstrategisk ledelse	høst
3311	Penger og kreditt	vår
<i>Det tas forbehold om tilstrekkelig antall deltakere på kursene.</i>		

Studie- og kursregister for tidligere kurs ved BI Bankakademiet

En student som strekker studiet utover normert studietid, vil ofte ved fullføring av studiet ha en kursportefølje som avviker fra normalstudieplanen. Endringer i pensum og litteratur gjennomføres fra tid til annen for å sikre et høyt faglig nivå i studiet.

Nedenfor følger oversikt over gamle studier og kurs ved BI Bankakademiet fra og med studiemodellen 1988/89.

Studier

Bankfaglig eksamen	studieplan av 1988/89	(20 vekttall)
Grunnstudium bank	studieplan av 1991/94	(20 vekttall)

Fagkurs

2101	Kostnads og inntektslære
2102	Regnskap
2103	Investering/finansiering/budsjettering
2104	Kapitalforvaltning
2105	Økonomisk styring
2111	Innføring i bedriftsøkonomisk analyse
2112	Regnskap
2114	Kapitalforvaltning
2116	Samfunnsøkonomi
2201	Arbeidspsykologi
2202	Organisasjonslære
2203	Internkontroll
2301	Rettslære I
2302	Rettslære II
2303	Rettslære III
2401	Bankengelsk
2402	Markedsføring i bank
2403	Innføring i EDB

Økonomisk-administrative kurs

0600	Økonomistyring I
0602	Økonomisk analyse med finans
0604	Økonomisk analyse
0606	Finans
0620	Statistikk og dataanalyse
0622	Samfunnsøkonomi
0630	Markedsføringsledelse I
0632	Organisasjon og ledelse
0633	Arbeids-, organisasjonspsykologi og ledelse

Spesialemer

0534/0535	Bedriftsanalyse med jus
0541-0545	Privatøkonomi med jus

Studiekurs

3201	Organisasjon og ledelse i bank
3202	Personalledelse
3304	Praktisk finansiering og investering

Økonomisk -administrative kurs

De økonomisk-administrative kursene gir nødvendig basiskunnskap til fortsatte studier ved BI Bankakademiet og er obligatoriske i Bankkandidat- og Diplomøkonomstudiet. Kursene er identiske med noen av tilbudene som gis gjennom BI Fjernundervisning, bortsett fra kursene 0605 Regnskapsanalyse og 0607 Finans m/budsjettering.

Kursene inngår i Grunnfag økonomi BI, se studiemodellen.

Kurskode 0601(BI-kode = BØK 9700)

Bedriftsøkonomisk analyse

Kursansvarlig: Aage Sending

Semester: Høst og vår

Vekttall: 4

Mål

Studentene skal få innsikt i grunnleggende bedriftsøkonomiske teorier, metoder og økonomiske modellbegreper. De skal beherske de sentrale temaer knyttet til økonomisk rapportering rettet mot bedriftsinterne såvel som bedriftseksterne informasjonsmottakere. Sentralt står også anvendelsen av slike data i beslutningssammenheng.

Emneoversikt og Obligatorisk litteratur

DELKURS 1: Innføring i regnskap

Mål

Målet er først og fremst å lære grunnleggende bokføring og gi studentene et helhetlig begrepsfundament og en forståelse av forutsetningene for norsk regnskapsavleggelse og innsikt i grunnleggende regnskapsteori som grunnlag for videre studier i regnskap.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J.T.: *Årsregnskapet*. 5. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Del 1.

Emneoversikt

Regnskapets formål og innhold, perioderegnskapets grunnstruktur, grunnleggende registreringsprinsipper, registreringsrutiner og kontoplaner, spesialregistre og særskilte registreringsrutiner, periodiseringer og regnskapsavslutning.

DELKURS 2: Årsregnskap og regnskapsanalyse

Mål

Kurset skal gi en innføring i ulike årsregnskapsmodeller og oppøve evnen til å se de ulike modeller i sammenheng. Det er et hovedmål å gi en innføring i praktisk norsk regnskapsvesen gjennom kjennskap til sentrale regnskapsstandarder og de krav lovverket stiller til årsoppgjøret. Målet er i tillegg at man skal kunne belyse økonomiske forhold i et avsluttet regnskap. I denne sammenheng står bruk av forholdstall (nøkkeltall) sentralt.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J.T.: *Årsregnskapet*. 5.utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 8-13, 15-17 og 21.

Emneoversikt

1. Årsregnskapets målgrupper og regnskapet som informasjonskilde
2. Alternative regnskapsmodeller og ulike verdivurderingsprinsipper
3. Generelt om årsregnskapet, målsetting og metoder
4. Norsk årsoppgjør og forholdet til regelverket
5. Omløpsmidler og tilhørende periodiseringer
6. Verdivurdering og periodisering av anleggsmidler
7. Gjeldspostene og tilhørende periodiseringer
8. Kort om egenkapital og disponering av årsoverskudd
9. Nærmere om informasjonsoppgaven (aksjelovens spesifikasjonskrav)
10. Regnskapsanalysens formål og innhold
11. Korreksjon av regnskapsdata for analyseformål
12. Nøkkeltallsanalyse

DELKURS 3: Internregnskap

Mål

Målet er å gjøre studentene kjent med økonomiske styringssystemer for en bedrift. Man skal forstå innholdet i aktuelle begreper og teorier, og gis innsikt i hvordan økonomistyringsdata kan benyttes til kontroll og beslutninger, og kunne utnytte dette i praksis.

Obligatorisk litteratur

Hoff, K.G. : *Grunnleggende bedriftsøkonomisk analyse*. Oslo : Tano 1996 eller
Sending, Aa. : *Innføring i bedriftsøkonomi*. Bergen : Fagbokforlaget 1997

Emneoversikt

1. Kostnads- og inntektsteori. Markedsformer og markedstilpasning. Prissetting
2. Driftsregnskapets formål og oppgaver.
3. Kalkulasjon etter selvkostmetoden, bidragsmetoden og ABC.
4. Introduksjon til ulike driftsregnskapsmodeller (normalkalkulasjon, standardkost og ABC) og forståelse for grunnleggende avviksanalyse.
5. Økonomiske analyser og beslutninger på kort sikt (beslutningsrelevante kostnader, KRV-analyser, produktvalg, mm.)

Arbeidshefter

Kurset baseres på :

Sending, Aa.: *Arbeidshefte i årsregnskap og bedriftsøkonomisk analyse*. Bergen: Fagbokforlaget 1997.

Dataverktøy

Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i kurset. Imidlertid vil erfaring med bruken av dataverktøy være verdifullt, og det vil lette arbeidet med å holde styr på dataene i caset. Likeledes vil det virke stimulerende på interessen for oppgaveløsning - særlig litt større oppgaver.

I årsregnskap kan man benytte ulike regnskapsprogram. Eventuell tilleggsundervisning med bruk av regnskapsprogram bestemmes av den enkelte høyskole. Studentene bør eventuelt ikke gå til anskaffelse av egen programvare før det semesteret Bedriftsøkonomisk analyse gjennomføres, da det kan skje endringer underveis. I internregnskap og regnskapsanalyse kan regneark benyttes.

Gjennomføring

Undervisningen i dette kurset gjennomføres som en serie delkurs:

Delkurs 1 - Innføring i regnskap

Delkurs 2 - Årsregnskap med regnskapsanalyse

Delkurs 3 - Internregnskap

Det kreves at du leverer tre innsendingsbrev i løpet av kurset. I tillegg er det krav om en obligatorisk kommunikasjon med brevlærer.

Eksamen

Bedriftsøkonomisk analyse avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen basert på pensumlitteraturen og et case som er bearbeidet på forhånd. I forbindelse med caset kan det utdeles artikler og annet tilleggsmateriale som derved blir en del av pensum. Medio april/ primo november utleveres et case som skal løses individuelt i løpet av semesteret. Caset kan omfatte materiale fra alle delkursene, og studentene kan med fordel benytte dataverktøy ved løsningen. Casebesvarelsen skal ikke innleveres for sensur, men bringes med til eksamen sammen med selve caset. Eksamen kan bestå av praktiske og teoretiske spørsmål fra pensum, herunder fra supplerende materiale utdelt sammen med caset, men særlig spørsmål relatert til case/caseløsning. Oppgavene består i liten grad av ren gjengivelse av caseløsningen. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av den skriftlige eksamen. I løpet av semesteret vil det bli gitt en frivillig prøve som er tilrettelagt for egenretting, men som ikke vil telle ved karakterfastsettelsen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset. I høstsemesteret er det caseutlevering primo november - i vårsemesteret medio april.

Kurskode 0621 (BI-kode = MET 8006)

Statistikk og dataanalyse

Kursansvarlig: Fred Wenstøp

Semester: Høst og vår

Vekttall: 2

Mål

Kursets mål er å lære studentene:

- Å innhente og behandle kvantitativ informasjon på en hensiktsmessig måte, blant annet ved hjelp av dataverktøy.
- Å forholde seg kognitivt til usikkerhet, slik at de bedre kan skille mellom tilfeldighet og systematikk ved hjelp av intuisjon.
- Prinsippene for statistisk inferens slik at de kan forstå og verdsette forsknings- og utredningsarbeid og kommunisere med eksperter.
- Erfaring i selvstendig problemløsende arbeid.
- Øvelse i praktisk og hensiktsmessig analyse og tilrettelegging av data.
- Selvstendig kunnskapserving ved hjelp av standard statistisk analyse.

I tillegg gir statistikk-kurset nødvendige forutsetninger for andre fag i bedriftsøkonomstudiet og diplomøkonomstudiet.

Obligatorisk litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse*. 4. utg. Oslo: Tano 1997.

Anbefalt litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse. Arbeidshefte med bruk av programvare*. 5. utg. Oslo: Tano 1997.

Aakre, P. og Wenstøp, F.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i statistikk for bedriftsøkonomstudiet*. Bærum: BI Forlag. Siste utgave.

Emneoversikt

1. Oversikt, tilfeldig variasjon - Kapittel 1
2. Beskrivelse av en stikkprøve, ordningsobservatorer - Kapittel 2
3. Å generalisere fra en stikkprøve, konfidensintervall - Kapittel 3
4. Statistisk metode, meningsmåling, kontrollgrupper, måleskalaer - Kapittel 4
5. Sannsynlighetsregning, mengdelære - Kapittel 5
6. Kombinatorikk og sannsynlighetsfordelinger, binomial og hypergeometrisk - Kapittel 6
7. Hypoteseprøving og testers styrke - kapittel 7

8. Ikke-parametriske tester: tegntesten, tegnrangetesten, Mann-Whitney testen og Fishers test - Kapittel 8
9. Normalfordelingen - kapittel 9
10. Inferens om ett og to gjennomsnitt, Studentfordelingen - Kapittel 10
11. Kategoriske variabler, kontingenstabeller - Kapittel 11
12. Lineær regresjon og korrelasjon - kapittel 12
13. Kurvefremskriving - Kapittel 13
14. Valg av metode - Kapittel 14

Dataverktøy

Studiestedet vil gi nærmere orientering. Bruk av programvare i kurset vil lette tilegnelsen av stoffet, være tidsbesparende ved oppgaveløsninger, og muliggjøre profesjonell fremstilling av grafikk. I tillegg er det av stor verdi i seg selv at en økonom har erfaring i bruk av regneark. Vi anbefaler derfor at studentene benytter programvare, både under kurset og ved eksamen, men det er ingen betingelse.

Anbefalt programvare

Forskjellig programvare har ulike styrker og svakheter, og en bruker bør kunne benytte flere typer. Vi anbefaler Excel, Minitab og Statark.

Excel er et generelt regneark med kraftige statistiske funksjoner innebygget som kan benyttes til de fleste aktuelle beregninger i pensum.

Minitab er en brukervennlig og kraftfull profesjonell statistikkpakke med funksjoner som også dekker videre kurs i statistikk.

Statark er en Excel-implementert pedagogisk programpakke med tilrettelagte funksjoner som er knyttet til de enkelte kapitlene i pensum. Statark er inkludert i Wenstøp, F.: Statistikk og dataanalyse. Arbeidshefte med bruk av programvare. Oslo: Tano 1997. Arbeidsheftet inneholder bokens datafiler, som også kan benyttes av Minitab og gir instruksjon i hvordan Statark og Minitab kan benyttes i oppgaveløsning.

Gjennomføring

Det sentrale pedagogiske mål er å lære å belyse den virkeligheten som omgir oss ved hjelp av statistiske metoder. Kurset vil derfor ha en klart praktisk orientering, der diskusjon av statistikk som hjelpemiddel til kunnskap er sideordnet rent tekniske ferdigheter.

Studentene forventes å arbeide på egen hånd med de deler av boken som ikke berøres i studieenhetene, og derved danne seg en helhetlig totalforståelse av statistikk slik begrepet defineres gjennom pensum.

Studenten må levere to innsendingsbrev i løpet av kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers individuell flervalgseksamen som delvis bygger på et case som utleveres på forhånd. Hele boken unntatt kapittel 15 er pensum til den individuelle flervalgseksamen. Caset kan løses med eller uten dataverktøy. Bruk av dataverktøy vil kunne være arbeidsbesparende og gi mindre rom for feil.

Caset skal ikke innleveres, men oppgave og løsning medbringes som underlag for flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0623 (BI-kode = SØK 8400)

Makroøkonomi

Kursansvarlig: B. E. Ytterhus

Semester: Høst og vår

Vekttall: 2

Mål

Kurset er et innføringskurs i makroøkonomi og skal med basis i sosialøkonomisk tankegang, begrepsapparat og teori gi:

- Grunnlag for lesning og tolkning av samfunnsøkonomiske problemstillinger i fagpresse og media,
- Skape forståelse for hvordan samspillet mellom den offentlige og den private sektor i økonomien frembringer det resultatet vi daglig observerer,
- Redegjøre for markedsmekanismene (etterspørsel, tilbud), nasjonalregnskap, inntekts teori og sammenhenger mellom real- og pengemarkedene samt valutamarkedene.

Obligatorisk litteratur

Ytterhus, B. E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk*. 6. utg. Oslo: Cappelen Akademisk forlag 1997.

Grønn, E.: *Samfunnsøkonomiske emner*. 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1993.

Anbefalt litteratur

Stortingsmelding nr. 1: *Nasjonalbudsjettet 1998*. (kommer i oktober '97)

Synnestvedt, T. og Ytterhus, B. E.: *Oppgavehefte i samfunnsøkonomi (makro)*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996.

Emneoversikt

1. Oversikt over økonomifaget
  - mikro- og makroøkonomi
  - marked, tilbud, etterspørsel, likevekt
2. Elementær makroøkonomi
  - nasjonalregnskapsbegreper
  - økonomisk vekst og bærekraftig utvikling
  - Keynes' enkle multiplikatormodell
  - eksport og import
3. Penge- og finanspolitiske begreper
  - om pengemarkedet
  - IS-LM-modellen i en lukket økonomi

- det offentlige budsjettbalanse
  - finans- og pengepolitikk i praksis
4. Stabiliseringspolitikk i en åpen økonomi
- valutamarkedet
  - finans- og pengepolitikk under frie kapitalbevegelser
5. Utdyping av den enkle makromodellen
- inflasjon, Phillips-kurven
  - AD/AS-modellen

Dataverktøy

Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. Dataverktøy kan imidlertid brukes til å eksemplifisere og visualisere en rekke av kursets sentrale problemstillinger. For de studenter som ønsker det, vil det ved eksamen bli anledning til å bruke dataverktøy. Det anbefales at man da disponerer egen PC.

Anbefalt programvare

Vidvei, T. og Ytterhus, B. E.: MAKRO versjon 2.00. Dataverktøy i makroøkonomi. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992 eller senere utgave.

Gjennomføring

Studenten må levere to innsendingsbrev i løpet av kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en hjemmeksamen på 72 timer som løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Det er tillatt å bruke dataverktøy til å løse eksamensoppgavene der det er hensiktsmessig.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0631 (BI-kode = MRK 8614)

Markedsføringsledelse

Kursansvarlig: Arne Stokke Johnsen

Semester: Høst og vår

Vekttall: 2

Mål

Studentene skal etter kurset ha styrket sine basiskunnskaper i markedsføring og oppnådd en bedre forståelse av markedsføringens virkemidler og funksjon. Studenten skal bli godt kjent med sentrale begreper, teorier og modeller knyttet til markedsføring. En sterkere markedsorientering og faglige kunnskaper skal gjøre studenten bedre i stand til å identifisere, analysere og løse enklere markedsføringsproblemer i praksis.

Forkunnskaper

Som for studiet. I og med at markedsføring er nært knyttet til praksis og til andre funksjoner i arbeidslivet, vil studenter med praktisk erfaring og med innsikt i andre bedriftsøkonomiske disipliner få større utbytte av kurset.

Obligatorisk litteratur

Biong, H., Framnes, R. og Thjømøe, H. M.: Markedsføringsledelse med løsningsmomenter 5. utg. Oslo: Tano 1997

Framnes, R. og Johnsen, A. Stokke: Markedsføring - Oppgavesamling til Markedsføringsledelse. Eget forlag 1997

Emneoversikt

1. Introduksjon til markedsføringsfagets utvikling
2. Markedsføringsfunksjonenes plass i virksomheten
3. Kundetilfredshet og kunderelasjoner
4. Markedsføringens omgivelser og arbeidsbetingelser
5. Kjøpsatferd på forbruker- og bedriftsmarkedet
6. Segmentering, markedsanalyse og prognoser
7. Markedsføringens virkemidler
8. Strategi og markedsplanlegging
9. Organisering og kontroll av markedsføringen

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset, men modellverktøyet "Mark Up" kan i noen grad benyttes til løsning av oppgaver.

Gjennomføring

Hele begrepsapparatet rundt markedsføringsplanlegging og -planen har en sentral plass i kurset. Oppgaveløsning og drøftelser utgjør en viktig del av kurset og er nødvendige øvelser med tanke på eksamen.

Studenten må levere to innsendingsbrev i løpet av kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0633 (BI-kode = ORG 9601)

Organisasjonspsykologi og ledelse

Kursansvarlig: Ø. Martinsen

Semester: Høst og vår

Vekttall: 2

Mål

Dette kurset tar sikte på å gi forståelse for individers atferd og holdninger i organisasjoner, hvordan beslutninger fattes og hvordan samspillet mellom individer fungerer i organisasjoner. Siktemålet er å gi studentene et sett nyanserte og kraftfulle måter å forstå organisasjoner på og ferdigheter i å tenke organisasjonsteoretisk i forhold til deres administrative og ledelsesmessige problemer.

I tillegg vil kurset gi en grunnleggende innføring i ledelse. Spesiell vekt legges på en referanseramme for å analysere ledelsesfunksjonen.

Obligatorisk litteratur

Kaufmann, G. og Kaufmann A.: *Psykologi i organisasjon og ledelse*. Bergen: Fagbokforlaget 1996

Berg, M.E.: *Lederutvikling: situasjon, virkemidler, belønning*. 2. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996

Emneoversikt

1. Organisasjonspsykologi

Utdrag fra kapitler i Kaufmann & Kaufmann:

- Psykologi på organisasjonsarenaen	Kap. 1 (s. 11-17 + 35 - 38)
- Motivasjon	Kap. 3
- Emosjoner	Kap. 4 (s. 103 - 125)
- Personlighet	Kap. 5
- Persepsjon	Kap. 6 (s. 157 - 158 + 163 - 181)
- Læring	Kap. 7
- Problemløsninger, beslutninger og kreativitet	Kap. 8
- Holdninger og jobbtilfredshet	Kap. 9
- Gruppepsykologi	Kap. 10
- Verdier og organisasjonskultur	Kap. 11

2. Ledelse

Utdrag fra kapitler i Berg.:

- Referanserammer	Kap. 3
- Klassifisering av ledelsesteorier	Kap. 4
- En-dimensjonale teorier	Kap. 5
- To-dimensjonale teorier	Kap. 6
- Tre-dimensjonale teorier	Kap. 7
- Fler-dimensjonale teorier	Kap. 8
- Nyere teorier	Kap. 9
- En metode ved ledelse	Kap. 10
- Teknikker	Kap. 11
- Noen betingelser for å lykkes som leder	Kap. 13

Det tas forbehold om eventuelle mindre endringer.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Studenten må levere to innsendingsbrev i løpet av kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en 5 timers individuell skriftlig "åpen bok eksamen". Dette innebærer at studentene kan ta med de to pensumbøkene samt egne notater til eksamen. Studentene må likevel ha meget god innsikt og forståelse for pensum, ellers vil det ikke bli tid til å besvare oppgavene på en tilfredsstillende måte.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0605

Regnskapsanalyse

Kursansvarlig: Trond Eklund

Semester: Høst og vår

Vekttall: 1

Mål

Kurset gir en innføring i regnskapsanalyse og har som mål å gi en grunnleggende forståelse for bruk av ulike analyseformer for å kunne tolke den informasjon som gis i bedriftens årsregnskap. Kurset fokuserer på bruk av regnskapsanalyse som en sentral del av en kredittvurdering. Det vil lagt stor vekt på oppgaveløsning.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med fjernundervisning og består av to studieenheter, hvorav en er obligatorisk. Det gis det tilbud om en samling over to dager.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomisk analyse (Økonomistyring I) eller tilsvarende.

Emneoversikt

- Regnskapsanalysens plass i en kredittvurdering
- Vurdering og korrigerering av regnskapsdata
- Tradisjonell regnskapsanalyse,
  - rentabilitet
  - likviditet
  - kapitalstruktur
- Resultatanalysen etter bidragsmetoden
- Finansieringsanalyse
- Kontantstrømanalyse

Obligatorisk litteratur

Eklund, T. og Knutsen, K.: *Regnskapsanalyse - aktiv bruk av regnskapet*, Universitetsforlaget 1997 5 utg., kapitlene 1 - 6.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig individuell eksamen der alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0607

Finans m/budsjettering

Kursansvarlig: Eldrid Aashaug Stranden

Semester: Høst og vår

Vekttall: 2

Mål

Målet med kurset er å gi en innføring i budsjettering, samt praktiske sider ved foretakets investerings- og finansieringsbeslutninger. Studenten vil lære å anvende ulike modeller og metoder innen budsjettering og finans.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med fjernundervisning og består av to studieenheter. I tillegg gis det tilbud om en samling a to dager.

Emneoversikt

- Renteregning
- Prosjektbudsjettering
- Prosjektanalyse under sikkerhet
- Finansiering
- Budsjettprinsipper
- Ulike budsjetter

Obligatorisk litteratur

Busch, T.: *Budsjettstyring*, Tano 1993.

Bøhren, Ø og Gjærum, P.I.: *Prosjektanalyse under sikkerhet*, Skarvet forlag 1997.

BI Bankakademiet: *Studieguide Finans m/budsjettering*, 1997/1998.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig individuell eksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator og rentetabell.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0699

Forkurs i finans

Kursansvarlig: Per Hjalmar Svae

Semester: Høst og vår

Vekttall: Ingen

Mål

Kurset skal gi tilstrekkelige forkunnskaper for Privatøkonomi med jus del II, for studenter som kun ønsker å ta enkeltkurs i BI Bankakademiets studiemodell.

Studenter som sikter mot en grad/tittel i BI Bankakademiets studiemodell, eller ønsker å ta Privatøkonomi med jus del III på et senere tidspunkt anbefales å velge 0607 Finans m/budsjettering.

Gjennomføring

Forkurset gjennomføres i forkant/parallelt med Privatøkonomi m/jus del I eller II og består av studieguide med oppgaver og eksempler. Forkurset baseres på selvstudier, og det vil bli tilbudt en en to dagers samling. Det inngår ikke innleveringsoppgaver i kurset.

Emneoversikt

Målet med kurset er å gi en innføring i finansmatematikk og investeringsanalyse (forenklet utgave av 0607 Finans m/budsjettering).

Følgende emner inngår:

- introduksjon til renteregning
- beregning av nåverdi og sluttverdi av et enkeltbeløp
- beregning av nåverdi og sluttverdi av en annuitet
- beregning av nåverdi og internrente av en kontantstrøm
- beregning av kontantstrøm etter egenkapital- og totalkapitalmetoden

Obligatorisk litteratur

Bankakademiet: *Forkurs i finans, Studieveiledning*, Bankakademiet 1997/1998.

Eksamen

Det er ingen eksamen i forkurset.

Spesialemer

BI Bankakademiet har de siste årene utviklet nye kurstilbud innenfor sentrale fagområder for bank- og finansnæringen. Kursene kombinerer teori med gjennomgang av konkrete bankspesifikke problemstillinger.

Under studiene er det en fordel å ha bankerfaring. Ved besvarelsen av enkelte innsendingsoppgaver kreves at studenten har en kontaktbank som kan gi nødvendig informasjon.

Spesialemerne er sentrale i studiemodellen.

Kurskode 0511 (høst)/0512 (vår)

Bank og samfunn

Kursansvarlig: Terje Synnestvedt

Semester: Høst

Vekttall: 5

Kurset skal gi studenten perspektiv på næringsutvikling og kunnskap om samfunnsmessige forhold og sammenhenger som er sentrale for en medarbeider i bank. Målsettingen oppnås ved at studentene går gjennom to deler som er nærmere beskrevet nedenfor.

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Kurset består av fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver, tre enheter i del I og to enheter i del II. Det vil bli gitt tilbud om to samlinger i kurset.

Forkunnskaper

Makroøkonomi (Samfunnsøkonomi) eller tilsvarende.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig individuell eksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Bank og samfunn - 1. del

Mikro- og makroøkonomi/ offentlig økonomi (3 vekttall)

Mål

Målet med kurset er å gi studenten innsikt i konsumenters og bedrifters tilpasning i ulike markedsmessige situasjoner, og vurdere konsumenters og bedrifters innvirkning på allokeringen av samfunnets ressurser, samt velferdsmessige konsekvenser av ulike markedsformer. Det tas sikte på å drøfte behovet for offentlige inngrep i en markedsøkonomi, redegjøre for konsekvensene av markedssvikt og gi innsikt i metoder til bruk i samfunnsplanlegging.

Kurset skal videre utdype studentens kunnskaper innen sentrale samfunnsøkonomiske problemstillinger fra trinn I i studiemodellen, blant annet penge- og kredittmarkedenes innvirkning på realøkonomiske forhold, ulike anbefalinger om økonomisk politikk i en åpen økonomi og dessuten valutakurspolitikk.

Emneoversikt

Emnene i denne delen av kurset er organisert i tre deler:

Mikroøkonomi

- Introduksjon til mikroøkonomisk analyse
- Eterspørrere, tilbydere og markeder
- Teori om konsumenters og bedrifters tilpasning
- Teori om hvordan markedene fungerer
- Markedenes allokering av ressurser

Makroøkonomi

- IS-LM-modellen
- Mundell-Flemmingmodellen
- AD-AS-modellen
- Phillipskurven
- Makroøkonomisk politikk i åpne økonomier

Offentlig økonomi

- Den offentlige sektors rolle i en økonomi som den norske
- Frikonkurransmodellens optimalitetssegenskaper
- Markedsimperfeksjoner
- Skatteteori
- Nyttekostnadsanalyse

Obligatorisk litteratur

Dedekam, Anders jr.: *Makroøkonomi*, Universitetsforlaget 1996.

Parkin, Michal & King, David: *Microeconomics*, 3rd edition, Addison-Wesley 1997.

Ringstad, Vidar: *Samfunnsøkonomi - bind 3*, 3. utg., Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Ringstad, Vidar: *Løsningsforslag til Samfunnsøkonomi 3*

BI Bankakademiet: *Bank og samfunn del I: Studieveiledning og oppgaver*, 1997.

Bank og samfunn - 2. del

Bankenes rolle i samfunnet i et langtidsperspektiv (2 vekttall)

Mål

Kursets mål er å gi studentene kunnskap og innsikt om bank- og finansinstitusjonenes rolle i samfunnsøkonomien i historisk perspektiv.

Emneoversikt

- Langtidslinjer i norsk økonomisk historie
- Fremveksten av moderne bank- og finansinstitusjoner 1850-1920
- Bank, bedrift og økonomisk utvikling
- Finansielle kriser
- Regulering og tilsyn: Hovedlinjer og vendepunkter i norsk banklovgivning
- Det regulerte marked. Bankene og norsk kredittpolitikk, 1945-80
- Internasjonalisering og omstilling i bank- og finansnæringen

Obligatorisk litteratur

Bergh T. et. al.: *Norge fra U-land til I-land*, Gyldendal Norsk Forlag, 3. opplag 1991 (side 7-70, 106-235).

Bankakademiet: *Banken i samfunnet*, kap. 2,6,7,8, Bankakademiet 1994.

BI Bankakademiet: *Bank og samfunn del II*: Studieveiledning, oppgaver og artikkelsam

Kurskode 0551 (høst)/0552 (vår)

Bankjus

Kursansvarlig: Viggo Hagstrøm

Semester: Høst og vår

Vekttall: 10

Mål

Målet med kurset er at den enkelte student skal

- få økt forståelse for rettsreglens betydning for kvaliteten på bankarbeidet
- få oppøvet evnen til å avdekke og anvisse løsning på juridiske problemstillinger
- få innsikt i praktiske konsekvenser av å opptre rettsstridig
- kunne kommunisere problemområder effektivt med juridiske eksperter

Målet er at dette skal gi bedre rådgivning innenfor bedrifts- og privatøkonomiske emner, noe som vil være en sentral kvalitetsfaktor i det praktiske bankarbeid i årene fremover.

Gjennomføring

Normert studietid er to semestre på deltid. Kurset består av syv studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Studenten skal ha minimum tre telefonveiledninger med brevlærer i løpet av kurset.

Forkunnskaper

Ingen formelle kunnskaper kreves.

Emneoversikt

Studiet er praktisk rettet og tar for seg følgende emneområder:

- Introduksjon til bankjus
- Personrett
- Familierett
- Ugiftsamliv
- Arverett
- Avtalerett
- Obligasjonsrett
- Kausjonsrett
- Boligrett
- Pengekravsrett
- Tingsrett
- Panterett
- Tvangsfullbyrdelse og konkurs
- Selskapsrett
- Banklovgivningen

Obligatorisk litteratur

Den litteraturen som er utgitt av BI Bankakademiet er spesialutviklet. Dette sikrer at problemstillingene er relevante og praktiske - og at de er drøftet og presentert med forankring i bank. Litteraturen er tilrettelagt for fjernundervisning og består av:

Bankakademiet: *Bankjus del I*, 1993.

Bankakademiet: *Bankjus del II*, 1993.

BI Bankakademiet: *Bankjus: Studieveiledning og cases*, 1997/1998.

BI Bankakademiet: *Artikler og klipp*, 1997/1998.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over seks timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Innpassing av kurset i studiemodellen

Spesialemnet Bankjus er utviklet med tanke på studenter som ønsker å ta enkeltkurs (delstudier) med fordypning i bankjus i sin fagkrets.

Studenter som ønsker å innpasse kurset i BI Bankakademiets studiemodell frem mot en tittel, bør være oppmerksomme på at faglig overlapping med juspensum i andre fag medfører at kun deler av kurset kan gi uttelling i studiemodellen. Kurset inngår til valg i studiemodellen, studievei III.

Valg av Bankjus i studievei III gir faglig overlapping i forhold til Privatøkonomi med jus del I og II og vil kun gi uttelling på 7 vekttall i studiemodellen.

Overlapping mellom Bankjus og andre spesialemner

Det er også viktig å være oppmerksom på graden av overlapping mellom Bankjus og Bedriftsanalyse med jus. Denne overlappingen er vurdert til 6 vekttall. Studenter som tar både Privatøkonomi med jus del I og II og Bedriftsanalyse I og II vil tilnærmet ha dekket hele pensum i Bankjus. Forøvrig er overlapping mellom Privatøkonomi med jus og Bankjus omtalt i foregående avsnitt.

Kurskode 0570 (høst)/0571 (vår)

Bankdrift del I

Kursansvarlig: Chrstian Kjølaas

Semester: Vår

Vekttall: 5

Mål

Kurset i bankdrift tar for seg en rekke emner som er sentrale i styring og ledelse av en bank.

Målet med kurset er at den enkelte student skal få en innføring i

- hvilke rammebetingelser en bank må ta hensyn til
- hvilke målsettinger man må arbeide etter
- hvilke sentrale problemstillinger som knytter seg til det å organisere bankvirksomhet
- markedsstrategi, bankenes produkter og prising av kapital- og betalingsprodukter

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Kurset er særdeles velegnet som gruppestudium, for en ledergruppe i bank. I tillegg gis det tilbud om to samlinger a to dager.

Forkunnskaper

15 vekttall fra Grunnfag økonomi BI eller tilsvarende.

Emneoversikt

Kurset er sterkt bankrettet og tar for seg en rekke emner som er sentrale i styring og ledelse innen bankvirksomhet. Av temaer som belyses i kurset kan nevnes:

- Bankenes rolle og utfordringer
- Styring, mål, rammebetingelser og virkemidler
- Produkter og tjenester
- Markedsstrategi og distribusjon
- Prispolitikk og prissetting
- Organisasjon og ledelse
- Organisasjon og endring

Obligatorisk litteratur

Christian Kjølaas: *Bankdrift, kap. 1-6*, Bankakademiet 1993.

Morten E. Berg: *Organisasjonsutvikling - metoder og teknikker*, Bedriftsøkonomens Forlag, 2. utg. 1995.

T. Colbjørnsen: *Reisen til markedet*, Tano 1995.

BI Bankakademiet: *Bankdrift del I, Studieveiledning og cases*, 1997/1998.

BI Bankakademiet: *Artikler og klipp*, 1997/1998.

Oslo Børs/NOS: *Opsjoner og futures - en grunnleggende innføring*.

Oslo Børs: *Obligasjoner - rentebærende verdipapirer*.

Oslo Børs: *Opsjoner og futures - nye muligheter for god avkastning*.

Diverse artikler.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over fem timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator og lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0572 (høst)/0573 (vår)

Bankdrift del II

Kursansvarlig: Christian Kjølås

Semester: Høst

Vekttall: 5

Mål

Kurset i bankdrift tar for seg en rekke emner som er sentrale i styring og ledelse av en bank.

Målet med kurset er at den enkelte student skal få en innføring i

- grunnprinsipper bak styring av balanse og likviditet
- budsjettering, regnskap og lønnsomhetsvurderinger
- de risiki som bankdrift medfører og hvordan disse kan styres og håndteres
- betalingsformidling, betalingsinstrumenter og hvordan samspillet mellom aktørene fungerer
- nye instrumenter i betalingsformidlingen

Etter gjennomføring av Bankdrift del I og del II skal studentene forstå den sammenheng som gjelder når banken skal utarbeide sin strategiske plan.

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. I tillegg gis det tilbud om to samlinger a to dager.

Kurset er særdeles velegnet som gruppestudium, for en ledergruppe i bank.

Forkunnskaper

Bankdrift del I og 15 vekttall fra Grunnfag økonomi BI eller tilsvarende.

Emneoversikt

Kurset er sterkt bankrettet og tar for seg en rekke emner som er sentrale i styring og ledelse innen bankvirksomhet. Av temaer som belyses i kurset kan nevnes:

- Balanse- og likviditetsstyring
- Budsjettering
- Regnskap og lønnsomhetsvurderinger
- Risikohåndtering
- Betalingsformidling

Obligatorisk litteratur

Christian Kjølås: *Bankdrift, kap. 6-9*, Bankakademiet 1993.

Svein Eriksen: *Risikohåndtering i bank*, Bankakademiet 1994.

Thor Foseid: *Betalingsformidling*, Bankakademiet 1993.

BI Bankakademiet: *Bankdrift del II, Studieveiledning og cases*, 1997/1998.

BI Bankakademiet: *Artikler og klipp*, 1997/1998.

T. Colbjørnsen: *Reisen til markedet*, Tano 1995 (repetisjon).

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over fem timer. Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator og lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjoneksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0580 (høst)/0581 (vår)

Bedriftsanalyse I

Kursansvarlige: G. A. Dahl og P. Thoresen

Semester: Høst og vår

Vekttall: 5

Mål

Hovedmålsettingen med kurset er å kombinere praktisk og teoretisk forståelse for de problemene som reiser seg i forbindelse med den økonomiske analysen av næringslivsengasjementer. Kurset gir en innføring i problemstillinger man i praksis står overfor ved behandling av næringslivsengasjementer. Bedriftens økonomiske stilling og utvikling er av vital betydning for banken, og det blir lagt stor vekt på en systematisk opplæring i praktiske vurderings- og analyseteknikker.

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fire innsendingsoppgaver inkludert semesteroppgave. Studenten skal ha minimum en telefonveiledning med brevlærer i løpet av kurset. Det vil bli tilbudt to samlinger a fire dager i løpet av semesteret.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomisk analyse (Økonomistyring I), Finans med budsjettering (Finans), Regnskapsanalyse (Økonomisk analyse) eller tilsvarende.

Emneoversikt

Følgende hovedemner vil bli behandlet:

- Credit management i bank. Oversikt over hovedelementene i engasjementsvurdering
- Aksjelovens og regnskapslovens bestemmelser om årsoppgjør
- Aksjelovens og revisorlovens bestemmelser og revisjonens utførelse
- Viktige skatteregler av betydning for årsoppgjøret
- Praktisk regnskapsanalyse
- Budsjettarbeidelse og budsjettanalyse, herunder likviditetsbudsjetter og kapitalbehovsberegninger
- Finansieringsstrategi og prosjektfinansiering
- Analyse av bedriftens kommersielle risiko og identifikasjon av kritiske risikofaktorer
- Finansiell risikoanalyse
- Modell for risikoklassifisering og konkurspredikasjon
- Anvendelse av investeringsanalyse i kredittvurdering
- Verdivurdering av bedrifter og aksjer

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Gjærum, P.I.: *Prosjektanalyse*, Skarvet forlag 1997. (Boken er også pensum i trinn I i BI Bankakademiets studiemodell).

Eklund, T. og Knutsen, K.: *Regnskapsanalyse*, Universitetsforlaget 1997

Dahl, G. A. og Thoresen, P.: *Teori og metoder for verdivurdering*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Thoresen, P.: *Integrert budsjettering*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A.: *Budsjettanalyse*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Thoresen, P.: *Investeringsanalyse*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A. og Thoresen, P.: *Praktisk regnskapsanalyse*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A.: *Credit Management i bank*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A.: *Årsoppgjørets spesifikasjons- og vurderingsregler*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A.: *Viktige skatteregler av betydning for årsoppgjøret*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

BI Bankakademiet: Sentrale pensumartikler fra Praktisk Økonomi & ledelse, 1997/1998.

BI Bankakademiet: Studiemappe med diverse informasjon og kompendier.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over fem timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator, rentetabell og lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjoneksamen ved neste gjennomføring av kurset.

Kurskode 0582 (høst)/0583 (vår)

Bedriftsanalyse II

Bedriftsrådgivning og kredittvurdering

Kursansvarlig: Eldrid Aashaug Stranden

Semester: Vår

Vekttall: 10

Mål

Kurset bygger på Bedriftsanalyse I eller Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement og skal gi en fordypning innen emner knyttet til bedriftsrådgivning og kredittvurdering i bank. Kurset skal gi en helhetsforståelse for vurdering av næringsengasjementer ut fra bedrifts- og næringsøkonomiske, strategiske og juridiske sider. Kurset gir innsikt i hvordan bedriftens økonomiske og strategiske stilling kan analyseres og tolkes. Det blir lagt på å gi innsikt i sentrale faktorer ved kredittvurdering, oppfølging og kontroll av engasjementer, samt håndtering av tapsengasjementer.

Gjennomføring

Normert studietid er to semestre på deltid. Kurset består av 7 studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver, fordelt over to semestre. Studenten skal ha minimum to telefonveiledninger med brevlærer i løpet av kurset. Det vil bli gitt tilbud om to samlinger a tre dager i løpet av kurset, en i hvert semester.

Forkunnskaper

Bedriftsanalyse I eller Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement, Bedriftsøkonomisk analyse (Økonomistyring I), Finansm/budsjettering (Finans), Regnskapsanalyse (Økonomisk analyse) eller tilsvarende.

Emneoversikt

- Analyse av bedriftens økonomiske stilling
- Prosjektvurdering og finansiering
- Nærings- og bransjeanalyser
- Bedriftsstrategi
- Prising av kreditt - risikovurdering
- Kredittpolicy, porteføljestrategi og kredittvurdering
- Engasjementsoppfølging
- Problemengasjementer
- Juridiske aspekter og aktuelle rettsregler av betydning for engasjementsvurdering og oppfølging

Ved gjennomgang av de ulike temaene skal studentene løse innsendingsoppgaver. I disse oppgavene (casene) møter studenten bedrifter i ulike «livsfaser» og fra forskjellige næringer/bransjer. Casene integrerer faglige problemer fra bedriftsøkonomi og regnskap, næringsøkonomi, strategi og jus.

I kurset behandles sentrale deler av regnskapslovgivningen, selskapsrett, avtalerett, pengekravsrett, pante- og tingsrett, tvangsfullbyrdelse og konkurs og aktuell banklovgivning.

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finansiell økonomi*, Skarvet Forlag 1994.

Moen, H.: *Kredittvurdering i bank*, BI Bankakademiet 1997.

Eklund, T. og Knutsen, K.: *Regnskapsanalyse*, Universitetsforlaget 1997.

Svendsen, B. og Rinde, J.: *Næringsøkonomiske emner - del I og del II*, Bankakademiet 1993.

Bøhren, Ø. og Gjærum, P. I.: *Budsjettering*, Bankakademiet 1992.

Reve, T. og Grønhaug, K.: *Strategi og organisasjon*, Tano 1989.

Reve, T., Lensberg, T. og Grønhaug, K.: *Et konkurransedyktig Norge*, Tano 1992.

Bankakademiet: *Bankjus del I og II*, Bankakademiet 1993.

Bøhren, Ø. og Gjærum, P. I.: *Prosjektanalyse*, Skarvet Forlag 1997.

Kjølaas, C.: *Bankdrift*, Bankakademiet 1993, (utvalgte kap).

Reve, T. og Mathiesen, L.: *European Industrial Competitiveness*, SNF-report 35/94.

BI Bankakademiet: *Bedriftsanalyse II: Studieveiledning og case*, 1997/1998.

BI Bankakademiet: *Artikler og klipp*, 1997/1998.

Praktisk Økonomi og ledelse:

Nr. 1/1988: Kredittvurdering og kredittgivning.

Nr. 3/1991: Eklund, T. og Knutsen, K.: *Engasjementsoppfølging og risiko - hvordan inndele engasjementer etter risiko?*

Nr. 1/1993: Et konkurransedyktig Norge.

Nr. 2/1994: Konkurrans forbedring.

Motorbransjen: Nr. 1/1997/1998.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over seks timer. Eksamensoppgavene kan knytte seg til spørsmål fra casene i de syv studieenheterne eller til spørsmål fra pensum mer generelt. "Studieveiledning og case", se obligatorisk litteratur ovenfor, skal medbringes til eksamen.

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Praktiske opplysninger

Det tidligere kurset i Bedriftsanalyse med jus er nå delt opp i to deler, Bedriftsanalyse I og Bedriftsanalyse II med en avsluttende eksamen etter hver del.

Bedriftsanalyse I tilsvarer det spesialemmet som tidligere het Bedriftsanalyse eller studiekurset Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement. Del II er en påbyggingsenhet som fører frem til samme faglige nivå som det tidligere kurset i Bedriftsanalyse med jus (3 semestre).

Kurskode 0584 (høst)/0585 (vår)

Strategiske endringer og bedriftsutvikling

Kursansvarlige: G. A. Dahl og P. Thoresen

Semester: Høst

Vekttall: 5

Mål

Kurset tar opp tema som skal bidra til å styrke kommunikasjonen, forståelsen og samarbeidet mellom ledere i bankene og lederne i bedriftskundemarkedet (adm. dir. og styret).

Kurset skal skape en felles forståelse for hvordan et aktivt styre kan etableres og fungere, og hvordan banken kan være med å påvirke dette hos sine bedriftskunder. Et godt fungerende styre vil søke å etablere et godt forhold mellom bank og bedrift, og dra nytte av den bistand og kompetanse banken kan bidra med.

Kurset skal gi innsikt i hvordan aktiv ledelse kan praktiseres, også i små og mellomstore bedrifter, og hvordan ledelsen kan innrette seg for bedre å utnytte de mulighetene som raske endringer i rammebetingelsene åpner for.

Med de raske endringene vi i dag ser, vil restrukturering for mange bedriftsledere være en kontinuerlig prosess, og kurset tar også opp hvordan denne lederoppgaven kan profesjonaliseres samt hvordan banken også i denne sammenheng kan være en viktig bidragsyter.

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fire innsendingsoppgaver. Studenten skal ha minst en telefonveiledning med brevlærer i løpet av kurset. Det vil bli tilbudt to samlinger a fire dager i løpet av semestret.

Kurset kan ikke inngå i valgfri del Trinn III i kombinasjon med studiekurset Næringsøkonomisk analyse.

Forkunnskaper

Bedriftsanalyse I eller Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement, Bedriftsøkonomisk analyse (Økonomistyring I), Finans m/budsjettering (Finans), Regnskapsanalyse (Økonomisk analyse) eller tilsvarende.

Emneoversikt

- Bedriftsutvikling gjennom aktivt styrearbeid
- Strategi som lederverktøy og strategiske endringer
  - Praktisk strategiarbeide i små og mellomstore bedrifter
  - Håndtering av bedrifter i vanskeligheter
  - Restrukturering av bedrifter med IT som verktøy
  - Endringer i eierstruktur
    - Kjøp og salg av bedrifter
    - Fusjoner/fisjoner
    - Emisjoner og kapitalutvidelser
    - Generasjonsskifter i familiebedrifter
- Viktige regler i aksjeloven, selskapsloven og skatteloven

Obligatorisk litteratur

Arntzen, Larsen og Vold: *Aksjebeskatning*, Juridisk Forlag 1995.

Dahl, Hansen, Hoff og Kinserdal: *Verdsettelse i teori og praksis*, Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1997.

Gulli, Ole Chr.: *Styrehåndboken*, Cappelen Akademske Forlag, 1992.

Haga, Karl J.: *Familie og arverett*, Cappelen Akademske Forlag, 1996.

Porter, Michael E.: *Konkurransestrategi*, Tano 1991

Praktisk Økonomi 1988: *Restrukturering*

Praktisk Økonomi og Ledelse nr. 4 1992: *Regnskap og skatt*

Praktisk Økonomi og Ledelse nr. 4 1993: *Regnskap og skatt*

Praktisk Økonomi og Ledelse nr. 3 1994: *Finans og egenkapital*

Praktisk Økonomi og Ledelse nr. 4 1994: *Styrearbeid*

Praktisk Økonomi og Ledelse nr. 2 1995: *Finansanalyse*

Praktisk Økonomi og Ledelse nr. 4 1996: *Regnskap og skatt: Kleiven, side 66 - 79*

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over fem timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator, rentetabell og lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste gjennomføring av kurset.

Kurskode 0590 (høst)/0591 (vår)

Privatøkonomi med jus del I

Kursansvarlige: Dag Jørgen Hveem og Eldrid Aashaug Stranden

Semester: Høst og vår

Vekttall: 5

Mål

Kurset gir en praktisk rettet innføring i personlig økonomi/familieøkonomi. I tillegg kommer juridiske emner som er av betydning for kvaliteten på rådgivningen samt at denne finner sted innenfor de gjeldende rettslige rammer.

I dette kurset følger studentene en families livsløp. Dette sikrer en strukturert oversikt over sentrale temaer som er typiske i ulike livsfaser.

Målet med kurset er at den enkelte student skal

- få en innføring i sentrale privatøkonomiske emner og problemstillinger
- få grunnleggende kunnskaper for å kunne gi privatøkonomiske råd
- kunne skaffe seg et bevisst forhold til egen banks strategi på det privatøkonomiske område
- skaffe seg oversikt over egen banks tjenester og produkter
- kunne se muligheter for mersalg og tilleggstjenester i kundesituasjoner
- få grunnleggende innsikt i aktuelle juridiske emner og oppøve evnen til å kommunisere rettslige problemer med juridiske eksperter
- få innsikt i relasjonsmarkedsføring

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid, men kurset kan også tas over to semestre. Kurset består av fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Det tilbys fagveiledning på Internett ved bruk av diskusjonsgrupper på News. Det vil bli gitt tilbud om to samlinger a to dager i tilknytning til kurset.

Forkunnskaper

Ingen formelle forkunnskaper kreves.

Emneoversikt

Følgende emner blir behandlet:

- regler for personbeskatning, utfylling av selvangivelse
- familiebudsjett

- kort om privatøkonomiske spørsmål i ulike livsfaser
- kort om studiefinansiering
- ulike finansielle investeringer i bankinnskudd, aksjer, obligasjoner, verdipapirfond, livs- og pensjonsforsikring
- innføring i grunnleggende elementer ved kjøp og finansiering av bolig, herunder serie- og annuitetslån, enkel renteberegning
- ytelser ved inntektsbortfall; alders-, uføre- og etterlattepensjon
- hvordan banken kan øke kundenes tilfredshet og lojalitet

I tilknytning til emnene over behandles følgende juridiske områder:

- personrett, herunder om umyndiges evne til å binde seg ved økonomiske avtaler
- økonomiske og rettslige virkninger av ekteskap og ugift samliv
- arverett, forskudd på arv, arveavgift og skatt, herunder om aktuelle tilpasninger
- introduksjon til pante- og kausjonsrett

Obligatorisk litteratur

Boye, K. og Hansen T.: *Personlig økonomi 1997*, Oslo, Cappelen Akademiske Forlag 1996

Thjømøe, H.M.: *Forbrukeratferd, Økonomisk psykologi i markedsføringen*, Singularis Forlag 5. utgave 1996.

Bankakademiet: *Bankjus del I*, 1993.

BI Bankakademiet: *Kompendier i Privatøkonomi med jus*, Sandvika 1997

BI Bankakademiet: *Privatøkonomi med jus del I: Studieveiledning og case*, 1997/1998.

BI Bankakademiet: *Artikler og klipp*, 1997/1998.

Statistisk Sentralbyrå: *Statistisk årbok*, 1997.

Nærmere pensumoversikt følger i studieveiledningen.

Eksamen

Kurset avsluttes med en individuell, skriftlig eksamen over fem timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator, rentetabell og lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0592 (høst)/0593(vår)

Privatøkonomi med jus del II

Kursansvarlige: Dag Jørgen Hveem og Eldrid Aashaug Stranden

Semester: Høst og vår

Vekttall: 5

Mål

Kurset bygger på Privatøkonomi med jus del I. Hovedvekten i del II legges på kredittvurdering, investerings- og finansieringsrådgivning samt kartlegging og oppfølging av problemengasjementer. Hertil kommer sentrale juridiske emner, bl. a. boligrett, kausjonsrett, pante- og tingsrett, gjeldsordning, inkasso, tvangsfullbyrdelse og foreldelse. I forbrukeratferden rettes oppmerksomheten mot hvordan individuelle faktorer og sosial innflytelse virker inn på kundeatferden.

Målet med studiet er at den enkelte student skal

- få en fordypning og god faglig innsikt i sentrale privatøkonomiske og juridiske emner
- kunne foreta mer avansert kredittvurdering, investerings- og finansieringsrådgivning
- kunne skissere totalløsninger som er til fordel både for kunden og banken
- kunne anvende egen banks strategi og strategidokumenter på det privatøkonomiske område
- få innsikt i aktuelle juridiske emner og oppøve evnen til å kommunisere rettslige problemer med juridiske eksperter
- kunne delta i arbeidet med problemengasjementer og forebygge at andre kunder kommer i lignende situasjoner
- få innsikt i forbrukeratferd

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid, men kurset kan også tas over to semestre. Kurset består av fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Det vil bli gitt tilbud om to samlinger a to dager i tilknytning til kurset.

Forkunnskaper

Privatøkonomi med jus del I, Finans m/budsjettering (Finans) eller tilsvarende.

Emneoversikt

Kurset tar utgangspunkt i de emnene som ble behandlet i Privatøkonomi med jus del I. Vi følger en familie i ulike faser i livsløpet, hvor følgende emner tas opp:

- kjøp og finansiering av bolig og forbruksgoder, herunder vurdering av firmabil kontra egen bil
- lånebetingelser, lånekostnader, lånetyper og kredittverdighet
- effektiv rente for ulike typer lån
- vurdering av risiko og fastsettelse av rentevilkår for lån
- lønnsomhet for investeringsprosjekter under ulike forutsetninger m.h.t. skatt og prisstigning, herunder spørsmål om å eie eller leie bolig
- avkastningsberegninger og risikovurdering for finansielle investeringer
- trygde- og stønadsordninger
- kredittvurdering og lånebehandling
- oppfølging av problemengasjementer
- strategiske avveininger ved valg av marked
- forbrukeratferd

I tilknytning til emnene over behandles følgende juridiske områder:

- økonomiske og rettslige virkninger av oppløsning av ekteskap og ugift samliv
- avtalerett
- boligrett, herunder om ulike eierformer og ulike typer bolig som pantobjekt
- gjeldsordningslovens formål, anvendelsesområde, vilkår og virkninger
- kausjonsrett, herunder om bankers opplysningsplikt og forfallstidspunkt for selvskyldnerkausjon og simpel kausjon
- panterett, herunder om avtalepant i fast eiendom, borettslagsleiligheter, salgspant, rettsvern og prioritet
- tingsrett, herunder om tinglysningens betydning
- inndrivelse av pengekrav etter inkassoloven og tvangsfullbyrdelsesloven, morarenter og foreldelse

Obligatorisk litteratur

Boye, K. og Hansen T.: *Personlig økonomi 1997*, Oslo, Cappelen Akademiske Forlag 1996

Thjømøe, H.M.: *Forbrukeratferd, Økonomisk psykologi i markedsføringen*, Singularis Forlag, 5. utgave 1996

Bankakademiet: *Bankjus del I*, 1993

Bankakademiet: *Bankjus del II*, 1993.

BI Bankakademiet: *Kompendier i Privatøkonomi med jus*, Sandvika 1997

BI Bankakademiet: *Privatøkonomi med jus del II: Studieveiledning og case*, 1997/1998.

BI Bankakademiet: *Artikler og klipp*, 1997/1998.

Statistisk Sentralbyrå: *Statistisk årbok 1997*.

Nærmere pensumoversikt følger i studieveiledningen

Eksamen

Kurset avsluttes med en individuell skriftlig eksamen over fem timer. Eksamen kan knytte seg til pensum fra innsendingsoppgavene i de fem studieenheterne eller til pensum generelt. Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator, rentetabell og lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0594 (høst)/0595(vår)

Privatøkonomi med jus del III

Plasseringsrådgivning og kredittvurdering

Kursansvarlige: Dag Jørgen Hveem og Eldrid Aashaug Stranden

Semester: Høst og vår

Vekttall: 5

Mål

Kurset bygger på Privatøkonomi med jus del I og II og skal gi en fordypning i emner som knytter seg til privatøkonomisk rådgivning i bank. I kurset drøftes samfunnsmessige faktorer som er sentrale for rådgivningen. Videre gis det innsikt i lønnsomhetsberegninger og risikovurderinger for finansielle plasseringer, samt juridiske konsekvenser av ulike private disposisjoner og investeringer. Kurset skal gi innsikt i sentrale faktorer ved kredittvurdering og oppfølging av engasjementer på personmarkedet.

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Kurset består av fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Det vil bli gitt tilbud om to samlinger a tre dager i tilknytning til kurset.

I de fire første studieenhetene skal studenten løse oppgaver og case knyttet til økonomiske og juridiske spørsmål innen rådgivning. I siste studieenhet skal studenten lage en utredning omkring kredittpolicy eller kredittvurdering i egen bank.

Forkunnskaper

Privatøkonomi med jus del I, del II og Finans m/budsjettering (Finans) eller tilsvarende.

Emneoversikt

Følgende emner behandles i kurset:

- samfunnsmessige rammebetingelser for kredittvirksomheten
- markedseffisiens
- risikovurdering og porteføljesammensetning
- prising av risiko
- lønnsomhet og risiko ved finansielle plasseringer
- finansielle instrumenter, inklusive derivater
- skatt og lønnsomhet
- bankens mål og policy på personmarkedet
- organisering av kredittarbeidet
- kredittvurdering og oppfølging av engasjementer på personmarkedet

- overvåking, oppfølging og risikovurdering av bankens låneportefølje
- privatrettslige emner med hovedvekt på regler som er relevante i praktisk bankarbeid innenfor privatkundemarkedet

Obligatorisk litteratur

Knut Boye: *Finansielle plasseringer*, Bankakademiet 1996

Harald Moen: *Kredittvurdering i bank* BI Bankakademiet 1997

Øyvind Bøhren og Dag Michalsen: *Finansiell økonomi*, kap 1-9, 15, Skarvet Forlag 1994

Bankakademiet: *Privatøkonomi 1994 del I*, 2. opplag. (utvalgte deler)

Bankakademiet: *Privatøkonomi 1994 del II*, 2. opplag. (utvalgte deler)

Bankakademiet: *Bankjus del I*, 1993

Bankakademiet: *Bankjus del II*, 1993

BI Bankakademiet: *Privatøkonomi med jus del III: Studieveiledning og case*, 1997/1998.

BI Bankakademiet: *Artikler*, 1997/1998.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over fem timer. Eksamensoppgaven kan knyttes direkte til innsendingsoppgavene i studieenheterne eller til spørsmål fra pensum mer generelt.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator, rentetabell og lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Studiekurs

Kursene tar opp bankrelaterte emner innen bedriftsøkonomi, samfunnsøkonomi, næringsøkonomi, administrasjon, jus og markedsføring.

Følgende studiekurs tilbys ved BI Bankakademiet studieåret 1997/98:

- 3101	Samfunnsøkonomisk analyse	(6 vekttall)
- 3102	Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement	(6 vekttall)
- 3103*	Næringsøkonomisk analyse	(6 vekttall)
- 3202*	Personalledelse	(6 vekttall)
- 3211*	Organisasjonsutvikling i bank	(6 vekttall)
- 3302*	Kreditt- og depotjus	(6 vekttall)
- 3303*	Markedsstrategisk ledelse	(6 vekttall)
- 3311*	Penger og kreditt	(6 vekttall)

Studiekursenes plass i ulike studiemodeller ved BI Bankakademiet

Studiekursene ble utviklet i tilknytning til BI Bankakademiets studiemodell av 1988/89. Alle studiekursene kan inngå i denne modellen. Kursene inngår også i studiemodellen av 1994/96 (bygd på Grunnstudium bank), etter nærmere veiledning.

Kursene som er merket med * tilbys til valg i nåværende studiemodell, trinn III, slik det er beskrevet i kapittel 2.

Studieformen utgjør en kombinasjon av selvstudium, brevbesvarelser, en større semesteroppgave/prosjektoppgave og samlinger. Alle kursene avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen.

Forbehold

Igangsettelse av kursene er avhengig av tilstrekkelig antall søkere.

Kurskode 3101

Samfunnsøkonomisk analyse

Kursansvarlig: Terje Synnestvedt

Semester: Høst

Vekttall: 6

Mål

Målet er å gi studentene innføring i sentrale deler av økonomisk teori, samfunnsøkonomiske problemstillinger og økonomisk analysemetode. Hovedvekten er lagt på nasjonalregnskapssammenhenger, offentlig økonomisk politikk og bruk av enkeltmodeller for makroøkonomisk analyse.

For å forstå hvordan samfunnsøkonomien fungerer er det nødvendig å studere mikroøkonomiske emner. Kurset gir derfor også en innføring i teorier for markedsdeltakernes atferd; det vil si bedriftenes tilbud av varer og tjenester og etterspørsel etter arbeidskraft og realkapital, og tilsvarende: husholdningens etterspørsel etter varer og tjenester og tilbud av arbeidskraft. Slike teorier inngår som byggesteiner i markedsteori og velferdsteori, som blant annet gir grunnlag for å analysere virkningene av markedsimperfeksjoner og offentlige inngrep i prisdannelsen.

Gjennomføring

Kurset går over ett semester. I løpet av kurset skal studenten besvare fire innsendingsoppgaver/brev; det siste er en større semesteroppgave. Studenten skal ha minimum to telefonveiledninger med brevlærer i løpet av semestret. Det tilbys to samlinger a fire dagers varighet. På samlingene foregår undervisningen ved forelesninger og gruppearbeid.

Forkunnskaper

Makroøkonomi (Samfunnsøkonomi) eller tilsvarende.

Emneoversikt

- De grunnleggende økonomiske mekanismer
- Virkning av alternativ økonomisk politikk
- Kriterier for god organisering av økonomi
- Samspillet mellom de økonomiske aktivitetene og beslutningene som fattes i husholdningene og i bedriftene
- Logiske tankeskjemaer (modeller)
- Mikroøkonomi
- Makroøkonomi

Obligatorisk litteratur

Dedekam, Anders jr.: *Makroøkonomi*, Universitetsforlaget 1996

Parkin, Michal & King, David: *Microeconomics, 3rd edition*, Addison-Wesley 1997.

Ringstad, Vidar: *Samfunnsøkonomi 3 (3. utg. 1994)*, Bedriftsøkonomens forlag, Oslo

Ringstad, Vidar: *Løsningsforslag til Samfunnsøkonomi 3*, Oslo 1994

BI Bankakademiet: Studiemappe med diverse informasjon og kompendier

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over fem timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3102

Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement

Kursansvarlige: G. A. Dahl og P. Thoresen

Semester: Høst og vår

Vekttall: 6

Mål

Hovedmålsettingen med kurset er å kombinere praktisk og teoretisk forståelse for de problemene som reiser seg i forbindelse med den økonomiske analysen av næringslivsengasjementer. Kurset gir en innføring i problemstillinger man i praksis står overfor ved behandling av næringslivsengasjementer. Bedriftens økonomiske stilling og utvikling er av vital betydning for banken, og det blir lagt stor vekt på en systematisk opplæring i praktiske vurderings- og analyseteknikker.

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fire innsendingsoppgaver inkludert semesteroppgave. Studenten skal ha minimum en telefonveiledning med brevlærer i løpet av kurset. Det vil bli tilbudt to samlinger a fire dager i løpet av semesteret.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomisk analyse (Økonomistyring I), Finans m/budsjettering (Finans), Regnskapsanalyse (Økonomisk analyse).

Emneoversikt

Følgende hovedemner vil bli behandlet:

- Credit management i bank. Oversikt over hovedelementene i engasjementsvurdering
- Aksjelovens og regnskapslovens bestemmelser om årsoppgjør
- Aksjelovens og revisorlovens bestemmelser og revisjonens utførelse
- Viktige skatteregler av betydning for årsoppgjøret
- Praktisk regnskapsanalyse
- Budsjettarbeidelse og budsjettanalyse, herunder likviditetsbudsjetter og kapitalbehovsberegninger
- Finansieringsstrategi og prosjektfinansiering
- Analyse av bedriftens kommersielle risiko og identifikasjon av kritiske risikofaktorer
- Finansiell risikoanalyse
- Modell for risikoklassifisering og konkurspredikasjon
- Anvendelse av investeringsanalyse i kredittvurdering
- Verdivurdering av bedrifter og aksjer

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Gjørum, P.I.: *Prosjektanalyse*, Skarvet forlag 1997. (Boken er også pensum i trinn I i BI Bankakademiets studiemodell).

Eklund, T. og Knutsen, K.: *Regnskapsanalyse*, Universitetsforlaget 1997

Dahl, G. A. og Thoresen, P.: *Teori og metoder for verdivurdering*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Thoresen, P.: *Integrert budsjettering*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A.: *Budsjettanalyse*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Thoresen, P.: *Investeringsanalyse*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A. og Thoresen, P.: *Praktisk regnskapsanalyse*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A.: *Credit Management i bank*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A.: *Årsoppgjørets spesifikasjons- og vurderingsregler*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

Dahl, G. A.: *Viktige skatteregler av betydning for årsoppgjøret*, Forelesningsnotat, BI Bankakademiet 1997/1998.

BI Bankakademiet: Sentrale pensumartikler fra Praktisk Økonomi & ledelse, 1997/1998.

BI Bankakademiet: Studiemappe med diverse informasjon og kompendier.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over seks timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lommekalkulator, rentetabell og lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjoneksamen ved neste gjennomføring av kurset.

Kurskode 3103

Næringsøkonomisk analyse

Kursansvarlig: Bjørn Svendsen

Semester: Høst

Vekttall: 6

Mål

I studiekurset Næringsøkonomisk analyse er hovedvekten lagt på å beskrive den økonomiske og politiske virkelighet norsk næringsliv vil måtte tilpasse seg i årene som kommer, de krefter som vil styre denne utviklingen, og de strategier bedrifter og myndigheter kan sette i verk for å møte trusler og muligheter.

Etter gjennomgått kurs skal studenten ha innsikt i

- hvilke forhold som vil påvirke norske bransjers og bedrifters utvikling fremover
- hvordan bedriftene kan møte konkurransen de stilles overfor på en hensiktsmessig måte
- hva myndighetene kan gjøre for å støtte opp bedriftene

Samlet skal dette gi studenten grunnlag for å kunne foreta selvstendige vurderinger av konkurranseforhold og utsikter for aktuelle deler av norsk næringsliv.

Gjennomføring

Kurset går over ett semester. I løpet av kurset skal studentene besvare tre innsendingsoppgaver, den siste er en mer omfattende semesteroppgave. Studenten skal ha minimum tre telefonveiledninger med brevlærer i løpet av kurset. Det tilbys to samlinger a fire dager. På samlingene vil det bli gitt en kombinasjon av forelesninger, gruppearbeid og individuelle oppgaver.

Det vil bli gitt undervisning i teorier og modeller for konkurranseforhold, markedsanalyse og strategiutvikling. Disse teoriene og modellene vil bli anvendt på sentrale norske bransjer og storkonserner.

Forkunnskaper

Makroøkonomi (Samfunnsøkonomi) eller tilsvarende.

Emneoversikt

«Nasjonal og internasjonal konkurransevirkelighet»

Hva slags konkurranse vil norske bedrifter møte innenfor ulike markeder og næringssektorer i årene som kommer?

Hvilke krefter vil styre denne utviklingen?

«Norsk næringsvirkelighet»

Hvordan står norske bedrifter, bransjer og næringssektorer rustet til å møte fremtidens konkurranse?

«Strategialternativer for bedrifter og myndigheter»

Hvilke strategier eller tiltak kan bedrifter og myndigheter sette i verk for å styrke norske bedrifters konkurransedyktighet?

Disse tre hovedpunktene vil bli inngående behandlet under følgende syv deltemaer:

1. Norsk økonomi i næringspolitisk perspektiv
2. Krefter som påvirker bransjers og bedrifters fortjenestemuligheter generelt
3. Små og mellomstore bedrifters rolle i regional næringsutvikling
4. Petroleumsvirksomhetens industrielle betydning
5. Internasjonal handel og konkurranse
6. Bedrifts-, konsern- og industristrategier
7. Norske bedrifter i internasjonal konkurranse

Obligatorisk litteratur

Berrefjord: *Konserners konkurransekraft*, Praktisk økonomi nr. 3, Oslo 1996

Porter: *Konkurransestrategi*, (utvalgte kapitler), TANO 1991.

Porter: *Fra konkurransefortrinn til strategi for en diversifisert virksomhet*, Nork Harvard nr. 4, Oslo 1988.

Reve, Lensberg og Grønhaug: *Et konkurransedyktig Norge*, (utvalgte kapitler) TANO 1992.

Svendsen: *Internasjonalisering som konkurransestrategi*. Praktisk økonomi nr. 1, Bedriftsøkonomens forlag, Oslo 1987.

Robock & Simmonds: *International Business and Multinational Enterprises*, Irwin, Boston, 5 utg 1995.

Isaksen og Spilling: *Regional utvikling og små bedrifter*, Høyskoleforlaget AS, Krisitansand 1996 (kap. 5, 6, 8 og 9).

Vatne: *Foretakstvekst i småforetakssektoren*. SNF nr. 6 1995, Bergen.

Kvinge og Langeland *Smått, men ikke bare godt. Lønnsomhet og soliditet i små industriforetak*, FAFO-rapport 178, Oslo 1995 (kap. 4 og 5).

Norman, V. D. (red.): *Næringspolitikk og økonomisk utvikling*, (utvalgte kap.), Universitetsforlaget 1996.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over fem timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen: Statistisk årbok og lommekalkulator.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3211

Organisasjonsutvikling i bank

Kursansvarlig: Geir Thompson

Semester: Vår

Vekttall: 6

Mål

Hovedmålet med kurset er å gi studentene et grunnlag for å forstå og påvirke endringsprosesser i organisasjoner med spesiell vekt på bankrettet virksomhet. Kurset belyser bl.a.

- diagnose av organisasjoner, med spesiell vekt på bank
- teknikker for å fornye virksomheten, med spesiell vekt på organisasjonskultur og organisasjonslæring
- samspillet mellom ledelsen, medarbeiderne og ekstern konsulent i endringsarbeidet
- forutsetninger for å lykkes med organisasjonsutvikling.

Videre inneholder kurset en fordypning innenfor fagområdene ledelse, målstyring, Service Management og kvalitetsforbedring samt organisasjonskultur.

Gjennomføring

Kurset går over ett semester. Det er fire innleveringer i løpet av kurset (inkludert prosjektoppgave). Tre av disse utgjør delinnleveringer til en prosjektoppgave. I tillegg er det minimum to telefonveiledninger med brevlærer. Det avholdes to samlinger a fire dager i løpet av semesteret. Foruten forelesninger vil gruppearbeid bli brukt for å skape dialog og utdype enkelte temaer.

Studentene skal arbeide med en prosjektoppgave gjennom hele kursperioden. Besvarelsen utarbeides individuelt eller i samarbeid mellom to eller tre studenter og skal leveres i to eksemplarer. Tema for prosjektoppgaven kan hentes fra egen arbeidsplass, hvor man belyser hvordan organisasjonen fungerer (styrke og svakhet). Dette danner så utgangspunkt for vurdering av tiltak som kan bidra til fornyelse av organisasjonen på områder som har betydning for verdiskapningen. Prosjektoppgaven vil slik sett være et nyttig verktøy for å bedre organisasjonens resultater.

Det er avsatt tid på hver samling til å arbeide med prosjektoppgaven. Det vil da bli brukt tid til å gi studentene en innføring i relevante metoder og analyseteknikker som kan benyttes i prosjektoppgaven. Noe tid vil også medgå til å arbeide i grupper med selve oppgaven.

Forkunnskaper

Organisasjonspsykologi og ledelse (Arbeids-, organisasjonspsykologi og ledelse) eller tilsvarende.

Emneoversikt

Organisasjonsutvikling

Teoretisk og verdimeessig grunnlag for organisasjonsutvikling

Metoder for diagnose av interne strukturer og prosesser

Inngrepsteknikker. Verktøy for endring av organisasjoner

Krav til ekstern konsulent

Målstyring

Målstyring som ledelsesform

Målstyring i praksis

Formulering av arbeidsmål

Evaluerer av mål

Situasjonsbestemt ledelse

Utforming av "SMARTER" mål

Analyse av leders arbeidssituasjon

Fleksibel lederstil

Utvikling av medarbeidernes kompetanse

Hvordan utvikle egen lederstil

Service Management og kvalitetsutvikling

Servicebegrepet

Kvalitet og produktivitet

Diagnose av service og kvalitet

Å bygge inn kvalitet i servicesystemet

Utvikling av servicesystemer

Organisasjonskultur

Organisasjonskulturens kjerneelementer

Ulike former for subkulturer

Faktorer som bestemmer innholdet i organisasjonskulturen

Hva kjennetegner en funksjonell kultur?

Er bevisst kulturutvikling mulig?

Obligatorisk litteratur

Bang, H.: *Organisasjonskultur* 2. utg., Tano Forlag 1995.

French, W.L. og Bell, C.H.: *Organization Development*, 5th ed. Kap. 2, 4-14 og 16, Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1995.

Normann, R.: *Service Management*, 2. utg., Bedriftsøkonomens Forlag, 1991.

Stenberg, J.E.: *Resultatrettet ledelse. Målstyring i teori og praksis*. 4. utg, Bedriftsøkonomens Forlag 1991.

Thompson, G.: *Situasjonsbestemt ledelse*, Universitetsforlaget 1995.

BI Bankakademiet: Studiemappe med diverse informasjon og kompendier

Anbefalt litteratur

Utvalgte artikler fra bransjens tidsskrifter.

Roos, J. og Krogh, G.: *Figuring out your competence configuration*, European Management Journal, 10, 4, 1992, side 422-427.

Thompson, G.: *Irrasjonalitet som grunnlag for handlinger i organisasjoner*, 1990.

Thompson, G.: *Metoder for utarbeidelse av prosjektoppgave*, 1996.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjoneksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3212

Personalledelse

Kursansvarlig: Terje Skjølvold

Semester: Høst

Vekttall: 6

Mål

Valgfaget i Personalledelse tar sikte på å gi en oversikt over fagfeltet. Aktuelle virkemidler vil bli utdypet. Lederrollen vektlegges spesielt. Det tas også sikte på å gi studentene forståelse for de grunnleggende prosesser som er av betydning i det å lede andre mennesker.

Gjennomføring

Kurset går over ett semester. Det er fire innleveringer på kurset (inkludert prosjekt-oppgave). Tre av disse utgjør delinnleveringer til en prosjektoppgave. I tillegg er det minimum to telefonveiledninger med brevlærer. Det avholdes to samlinger a fire dager i løpet av semesteret. Foruten forelesninger vil gruppearbeid bli brukt for å skape dialog og utdype enkelte temaer.

Studentene skal arbeide med en prosjektoppgave gjennom hele kursperioden. Besvarelsen utarbeides individuelt eller i samarbeid mellom to eller tre studenter og skal leveres i to eksemplarer. Tema for prosjektoppgaven kan hentes fra egen arbeidsplass, hvor man belyser hvordan organisasjonen fungerer (styrke og svakhet). Dette danner så utgangspunkt for vurdering av tiltak som kan bidra til fornyelse av organisasjonen på områder som har betydning for verdiskapningen. Prosjektoppgaven vil slik sett være et nyttig verktøy for å bedre organisasjonens resultater.

Det er avsatt tid på hver samling til arbeide med prosjektoppgaven. Det vil da bli brukt tid til å gi studentene en innføring i relevante metoder og analyseteknikker som kan benyttes i prosjektoppgaven. Noe tid vil også gå med til å arbeide i grupper med selve oppgaven.

Forkunnskaper

Organisasjonspsykologi og ledelse (Arbeids-, organisasjonspsykologi og ledelse) eller tilsvarende.

Emneoversikt

1. Strategisk personalledelse - historikk og status
2. Lederens personalansvar
3. Kompetanse; begrep - behov og kartlegging

4. Mellommenneskelige relasjoner; prosesser og prestasjoner
5. De tradisjonelle virkemidler: rekruttering, avtaler og belønning
6. Lederens verktøykasse

Obligatorisk litteratur

Hansson, Jørgen: *Skapande Personalarbete*. Prisma Stockholm 1988.

Harvey, Don og Bowin, Robert Bruce: *Human Resource Management, An Experimental Approach*, Prentice Hall, 1996.

Kaufmann og Kaufmann: *Psykologi i organisasjon og ledelse*, Fagbokforlaget 1996.

Nordhaug, O.: *Målrettet Personalledelse, Tano. Oslo 1993*.

BI Bankakademiet: Studiemappe med diverse informasjon og kompendier

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3302

Kreditt- og depotjus

Kursansvarlig: Viggo Hagstrøm

Semester: Vår

Vekttall: 6

Mål

Etter gjennomgått kurs skal studentene

- ha innsikt i rettslige spørsmål som har særlig betydning ved utøvelsen av kreditt- og depotfunksjonene i bank
- ha kunnskap som setter dem i stand til å handle slik at bankens rettigheter/interesser blir ivaretatt på beste måte

Aktualiteten av dette kurset er blitt stadig mer markert. De senere års utvikling med svake resultater i næringslivet - med bl. a voksende antall tvangsforretninger og konkurser til følge - har ikke latt bankvesenet uberørt.

Gjennomføring

Kurset går over ett semester. I løpet av kurset skal studenten besvare fire innsendingsoppgaver/brev; det siste er en større praktikumsoppgave. I tillegg skal studenten ha minimum to telefonveiledninger med brevlærer i løpet av kurset. Det er to samlinger på kurset, hver på fire dager. På samlingene vil det bli holdt forelesninger og løst praktikumsoppgaver individuelt og i grupper.

Forkunnskaper

Et av følgende kurs: Grunnkurs i bankjus for bedriftskundemarkedet, Privatøkonomi med jus del I, Bankjus, Bedriftsanalyse II eller tilsvarende.

Emneoversikt

Kurset Kreditt- og depotjus behandler rettsregler som har særlig betydning for de sikkerheter som kreves/stilles for bankenes utlån og regler som har betydning for bankenes rettigheter/interesser i konkurranse med andre. Hovedvekten er lagt på panteretten og konkursretten. Disse emner inngår i kurset:

- Panterett
- Pengekravsrett
- Tinglysning og registrering
- Tvangsfullbyrdelse
- Konkurs/akkord (gjeldsforhandling)

Obligatorisk litteratur

Bergsåker, T.: *Lærebok i Pengekravsrett*, Oslo 1996.

Brækhus, S.: *Omsetning & Kreditt del 2 - Pant og annen realsikkerhet*, Oslo 1994 (utvalgte deler).

Børresen, P.: *Konkurs* (2 utg.), Oslo 1993.

Falkanger, T.: *Tingsrett*, Oslo 1995 (utvalgte deler).

Falkanger, T.: *Tvangsfullbyrdelse - et kompendium* (Jussens Venner, hefte 2), 1993.

BI Bankakademiet: Studiemappe med diverse informasjon og kompendier

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over fem timer. Tillatte hjelpemidler til eksamen: Lovsamling.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3303

Markedsstrategisk ledelse

Kursansvarlig: Runar Framnes

Semester: Høst

Vekttall: 6

Mål

Etter gjennomgått kurs skal studentene ha

- forståelse for markedsstrategisk ledelse som «svar» på den økende turbulens i omgivelsene
- innsikt og ferdighet i bruk av verktøy og teknikker som benyttes innen markedsstrategisk ledelse

Gjennomføring

Kurset går over ett semester. Studentene skal arbeide med en prosjektoppgave gjennom hele kursperioden. Besvarelsen utarbeides individuelt eller i samarbeid mellom to eller tre studenter og skal leveres i to eksemplarer. Tema for prosjektoppgaven skal være forankret i egen jobbsituasjon.

Det inngår fire innleveringer i kurset. To av disse utgjøres av delinnleveringer til prosjektoppgaven, en er besvarelse av et case og den siste innleveringen er slutt-produktet av prosjektoppgaven. Det inngår også to obligatoriske telefonveiledninger med veileder i løpet av kurset.

I løpet av semesteret avholdes to samlinger à fire dagers varighet. Studentene bør i samråd med bankens ledelse ha utarbeidet et forslag til emne for prosjektoppgave til første samling. I tillegg skal studentene på annen samling presentere et case (grupper på 3-5 deltakere) som grunnlag for klassediskusjon. Totalt vil det obligatoriske case-seminaret bestå av fire casedrøftinger. Innlevering av casebesvarelsen skjer i forkant studiesamlingen.

Forkunnskaper

Markedsføringsledelse (Markedsføringsledelse I) eller tilsvarende.

Emneoversikt

Kursets faglige innhold dreier seg om sentrale problemstillinger for deltakerne. Slike problemstillinger vil ofte være å planlegge og iverksette tiltak som er skissert fra sentralt hold, kombinert med egne tiltak i lokalmarkedet. Emnene deles i en strategisk og en taktisk del.

Den strategiske delen omfatter

Generell foretaksstrategi - definisjoner og hovedproblemstillinger. Markedsstrategisk ledelse for markedsorienterte virksomheter. Konkurransestrategier med vekt på interaktiv markedsføring og serviceledelse.

Den taktiske delen omfatter

Fra strategi til gjennomføring:

1. Markedsundersøkelser
2. Markedsføringsplanen
3. Gjennomføring av markedsaktiviteter internt og eksternt

Obligatorisk litteratur

Andreassen, T.W.: *Serviceledelse*, 2. utg. 1995, Ad Notam Gyldendal

Helgesen, T: *Markedskommunikasjon*, 3. utgave 1995, Bedriftsøkonomens Forlag

Kotler og Blom: *Markedsføringsledelse*, Universitetsforlaget 1995.

Lund, Lorentzen: *Foretaksstrategi - Teori og praksis*, Universitetsforlaget 1992.

Selnes, F.: *Relasjonsmarkedsføring*, Bedriftsøkonomens Forlag 1993.

Selnes, F.: *Markedsundersøkelser*, Tano 1993.

Egen prosjektlitteratur.

BI Bankakademiet: Studiemappe med diverse informasjon og kompendier.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over seks timer. All pensumlitteratur er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3311

Penger og kreditt

Kursansvarlig: Bent Vale

Semester: Vår

Vekttall: 6

Mål

Studiekurset tar sikte på at studentene skal kunne forstå og kritisk vurdere samfunnsøkonomiske resonnementer slik de kommer til uttrykk i massemedier, fagtidsskrifter, offentlige dokumenter og foredrag. Selv om kurset legger vekt på penge-, kreditt- og valutapolitiske problemstillinger, drøftes også økonomisk politikk og utviklingen mer generelt.

Med en kritisk forståelse av samfunnsøkonomiske resonnementer og sammenhenger er det videre formål med kurset at studentene skal øves opp i å trekke konklusjoner om hvordan samfunnsmessige rammebetingelser og endringer i disse vil virke inn på penge-, kreditt- og valutaforhold generelt og for den enkelte bank spesielt.

Kurset tar også sikte på å oppøve samarbeid og skriftlig framstillingsevne. Dette søkes ivaretatt gjennom gruppearbeid, brevbesvarelser samt en semesteroppgave.

Gjennomføring

Kurset går over ett semester. I løpet av semestret skal studentene besvare fire innsending-soppgaver/brev; det siste er en større semesteroppgave. I tillegg skal studenten ha minimum to telefonveiledninger med brevlærer. Det tilbys 3 samlinger a fire dagers varighet i løpet av semesteret.

Det sentrale pensumet blir gjennomgått på samlingene i forelesninger og gjennom gruppearbeid. Pensum består av innhold i artikler og utdrag av bøker, samt stoff som blir gjennomgått på forelesningssamlingene. I tilknytning til endel av forelesningene vil det bli delt ut skriftlig materiale som også er pensum.

Forkunnskaper

Bank og samfunn eller Samfunnsøkonomisk analyse, Makroøkonomi (Samfunnsøkonomi) eller tilsvarende.

Emneoversikt

- Realøkonomi og pengeøkonomi
- Valuta

- Valuta- og pengepolitikk
- Rentestruktur
- Bankkrisen i Norge og utviklingen i penge- og kredittmarkedet fremover
- Den aktuelle økonomiske situasjonen i Norge og internasjonalt
- Norsk økonomisk politikk

Obligatorisk litteratur

Artikler merket med * er ikke obligatorisk, men anbefalt lesning.

A. Teoristoff

Vale, B. og Riis, C.: *Penge- og finanspolitikk. En utvidelse av IS-LM modellen*, BI Forlag, Desember 1995.

Rødseth, A.: *Valuta. Abb.serien for studenter ved Sosialøkonomisk institutt*, UiO, revidert juli 1994, Avsnitt 3.5, og kap. 6 er kun anbefalt lesning.

Isachsen, A. J. m.fl.: *Om rentens terminstruktur* i artikkelsamling *Penger, kreditt og valuta*. Isachsen (red).

NOU 1989:1, kap.VI. *Hvordan kan penge- og kredittpolitikken bidra til en effektiv bruk av ressurser*, s. 128-138.

*Jensen, M. og Knudsen, V.: *Renteutviklingen i små åpne økonomier*, Sosialøkonomen 1/1988.

B. Norske penge- og kredittpolitikk. Bankenes rolle

Norges Bank skriftsserie nr. 23: *Norske finansmarkeder, norsk penge- og valutapolitikk*, Oslo 1995. Kapitlene 6 og 9 er kun anbefalt lesning.

Christiansen, A.B.: *Penger og Kreditt 2/1994*, s. 92-99, *Sentralbankens institusjonelle stilling - noen momenter fra den internasjonale debatten*.

NOU 1995:11 : *Statsbankene under endrede rammevilkår*, s. 21-29 og s. 64-76.

Nasjonalbudsjettet 1996 (St. meld. nr.1), s. 84-87, og s. 165-181.

Norges Bank: *Struktur og konkurranse i finansmarkedet*, uttrykket vedlegg til Nasjonalbudsjettet 1996.

*Grønvik, G. og Rom, C.: *Strukturendringer i norske finansmarkeder 1989-1994*, *Penger og Kreditt 3/95*.

C. Formuesutvikling og rentenivå - betydning for privat etterspørsel

Nymoen, R. og Eika, K.: *Finansiell konsolidering som konjunkturfaktor*, *Penger og kreditt 1/1992*.

D. Bankkrisen, nye eierforhold og rammebetingelser

NOU 1992:30, *Bankkrisen*, kapitlene 1 og 2.

Statens Banksikringsfond, Årsmelding og regnskap 1992, kap. 2.

*Grønvik, G og Vale, B: *Håndtering av den norske bankkrisen*, Sosialøkonomen 1/1992

E. Norsk valutapolitikk og utviklingen internasjonalt

*Skjæveland, A. og Langbraaten, N.: *Penger og Kreditt* 4/1993, s. 262-278:

Inflasjonsmål for pengepolitikken: Hvordan gjøres det i andre land?

Skjæveland, A. og Qvigstad, J. F. i Festskrift til Hermod Skånland, s. 235-271: *Valuta-regimer, historiske erfaringer og framtidige utfordringer*.

BI Bankakademiet: Studiemappe med diverse informasjon og kompendier.

Studentene bør lese Norges Banks kvartalsskrift, *Penger og kreditt*. Tidsskriftet inneholder en del statistikk og gjeldende lovregler, i tillegg til aktuelle artikler.

Det er viktig å være oppmerksom på at en del av stoffet bærer preg av forfatterens personlige oppfatninger om hvordan samfunnsøkonomien fungerer. Det er derfor ulike synspunkter hos ulike forfattere, uten at noe entydig og "riktig" svar alltid finnes. For den interesserte student vil vi gjøre oppmerksom på at aktuelle problemstillinger ofte presenteres/drøftes i Norges Banks kvartalsskrift *Penger og Kreditt* og tidsskriftet *Sosialøkonomen*.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen over fem timer. Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Diplomoppgave - studiemodellene av 1988/89 og 1994/96

Mot slutten av diplomøkonomstudiet skal studentene som følger tidligere studiemodeller ved BI Bankakademiet*, skrive en diplomoppgave over et selvvalgt emne. Emnet skal være aktuelt for egen bank- og/eller hele banknæringen.

Diplomoppgaven kan bestå i å utrede et avgrenset faglig problem, kartlegge og analysere utviklingen på et bestemt område eller en kombinasjon av utrednings-, kartleggings- og analysemetodikk.

Oppgaven skal vise om studenten alene eller i grupper har evne til å anvende faglige og metodiske kunnskaper og ferdigheter på det emneområde som er valgt.

Oppgaven kan skrives av en, to eller unntaksvis tre studenter.

Etter studiemodellene av 1988/89 og av 1994/96 vil diplomoppgaven inngå i diplomøkonomstudiet i bankfag med 5 vekttall. Det gis *ikke* fritak for skriving av diplomoppgave.

Evalueringsform

Diplomoppgaven evalueres etter karakterene bestått/ikke bestått. I tillegg avgir sensorene en skriftlig vurdering av oppgaven.

Karakterkrav for å skrive diplomoppgave

For å få adgang til å skrive diplomoppgave må studenten ha bestått fire studiekurs med gjennomsnittlig eksamenskarakter 3.00 eller bedre.

Kontakt BI Bankakademiet for å få tilsendt retningslinjer og priser for skriving av diplomoppgave.

- * - Diplomøkonomeksamen med diplomoppgave, studieplan av 1988/89, 40 vekttall. (Bygd på Bankfaglig eksamen, 20 vekttall.)
- Diplomøkonomeksamen med diplomoppgave, studieplan av 1994/96, 40 vekttall. (Bygd på Grunnstudium bank, 20 vekttall.)

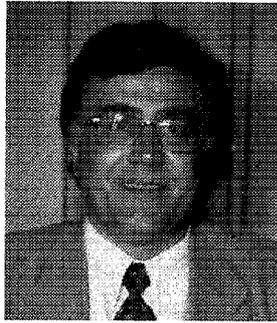

Studieadministrativ informasjon

BI Bankakademiets administrasjon

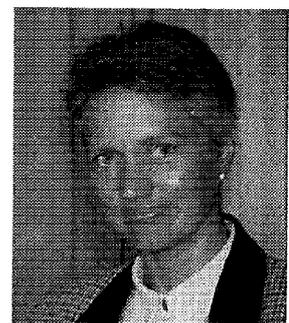
Øyvind Ramvi
Rektor

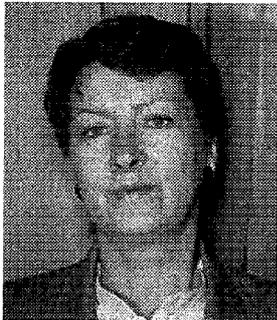
Eldrid Aa. Stranden
Studiesjef

Dag Jørgen Hveem
Studierektor

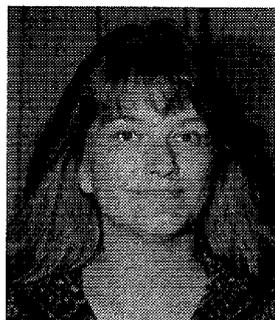
Hilde Nordli Mathisen
Studieleder

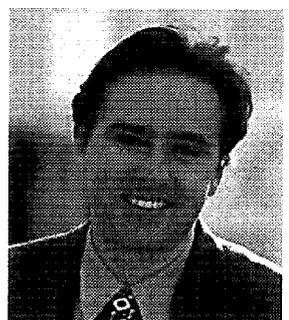
Audhild Hauge
Regnskapsleder

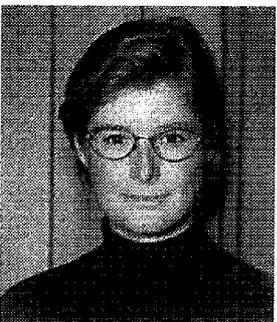
Kari Hardhaug
Grafisk formgiver (Permisjon)

Jorunn Halvorsen
Grafisk formgiver

Vegard Aakre
Studiekonsulent

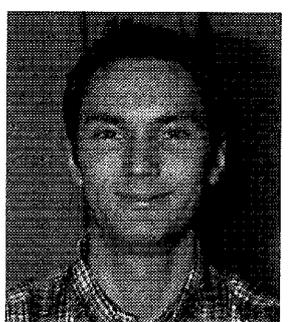
Valborg M. Stiansen
Studiekonsulent

Lise Strøm
Studiekonsulent

Anne Hennum
Studiekonsulent

Ola Øivind Ommedal
Studiekonsulent

Anne Storås Modig
Studieveileder

Kirsten Ofrim
Studiesekretær

Solveig Olsen
Eksamen/EDB

Elisabeth Magnussen
Sentralbord

BI Bankakademiets adresse

Eyvind Lyches vei 19 A • Postboks 580, 1301 Sandvika • Telefon: 67 54 50 30.
Telefax: 67 54 05 30. E-mail: ba@bi.no

Navneendring/Adresseendring

Ved navneendringer må navneendringsbevis vedlegges. Studentene plikter å melde fra om adresseendring, dersom studieinformasjon, melding om eksamenspåmelding o.l. skal komme frem i rett tid.

Faglig personale

BI Bankakademiet er knyttet til BIs faglige personale. Bakerst i boken finnes en oversikt over BIs vitenskapelige personale. Hvem som har fagansvar for det enkelte kurs ved BI Bankakademiet, fremgår på hver enkelt kursbeskrivelse.

Førsteamanuensis Eldrid Aashaug Stranden Institutt for økonomi, er studiesjef for BIs bankstudier med ansvar for både fjernundervisningen (BI Bankakademiets studiemodell) og heltidsstudiet (BI Oslo).

Studierektor Dag Jørgen Hveem Institutt for økonomi, jobber hovedsakelig med fagene Privatøkonomi med jus del I og del II, Bankjus samt grunnkursene i Bankjus. Hveem er utdannet cand. jur. og Diplomøkonom BI i bankfag.

Professor II Per Møkkelbost Institutt for økonomi, har som hovedfelt risikostyring i bank og er også tilknyttet University of Calgary.

Førsteamanuensis Steven Ongena Institutt for økonomi, jobber med empiriske studier der han kartlegger forholdet mellom bedrifter og banker.

Ved utvikling av BI Bankakademiets studietilbud har vi i tillegg benyttet en rekke fagpersoner fra bank og andre høyskoler/universiteter. Pr. mai 1997 er følgende fagpersoner knyttet til BI Bankakademiet som spesialrådgivere:

Spesialrådgiver Christian Kjølaas, SR Gruppen as
Dr.juris. prof. Viggo Hagstrøm, Det juridiske fakultet i Oslo

Brevlærere

BI Bankakademiet har i tillegg til den faste fagstaben ansatt brevlærere for hvert enkelt kurs. Ved kursstart blir hver student tilknyttet en brevlærer.

Brevlærer evaluerer og gir kommentarer til innsendingsoppgavene/brevene, og er tilgjengelig for veiledning. Faglige henvendelser gjøres primært til brevlærer.

Forelesere

På de fleste av våre kurs tilbyr vi undervisningssamlinger. På samlingene benytter vi ansatte fra BIs faglige stab og eksterne forelesere fra bankmiljøene i Norge.

Faglig innsikt såvel som pedagogisk fremstillingsevne vektlegges av BI Bankakademiet.

Internett

I følgende fag tilbyr vi fagveiledning på internett:

0590/91	Privatøkonomi med jus del I
0601	Bedriftsøkonomisk analyse
0621	Statistikk og dataanalyse
0623	Makroøkonomi
0631	Markedsføringsledelse
0634	Organisasjonspsykologi og ledelse

Dette er et supplement til det øvrige undervisningstilbudet. Internetttilbudet består av følgende komponenter:

Fagsider er fagveileders hjemmeside der du finner ekstra fagstoff, pekere til interessante adresser på internett, kursbeskrivelse og kursinformasjon. Her vil du også finne e-post adressen til veileder, adressen til diskusjonsgruppen din og telefon-/faxnummer til veileder. Fagsidene vil gjennom hele semesteret bli oppdatert med nytt stoff, oppgaver og linker, slik at det vil lønne seg å følge med på hva som forgår på disse sidene. Her har ikke du som student muligheter for aktivt å forme innholdet. For aktivt å delta, anbefaler vi deg å benytte diskusjonsgruppene våre.

Diskusjonsgruppene er våre elektroniske klasserom for fagveiledning og diskusjon. De er dessuten et sosialt møtested for studenter og veiledere. Hvert fag vil ha sin diskusjonsgruppe, og for å kunne bruke disse må du ha et brukernavn og et passord. Dette vil du automatisk få utlevert av BI Bankakademiet. Alle innlegg som sendes til

en diskusjonsgruppe er synlig for de andre deltakerene i gruppen. Hvis du ønsker å sende personlige meldinger direkte til fagveileder eller en medstudent, gjør du det ved hjelp av elektronisk post.

Elektronisk post gjør det enklere for deg å kommunisere med fagveileder, medstudenter og administrasjon.

For å benytte deg av disse tilbudene, trenger du en datamaskin med internett-tilkobling, en browser (nettleser) som også kan lese news (diskusjonsgrupper). Vi anbefaler bruk av Netscape Navigator versjon 2.0 eller bedre, eller Internet Explorer versjon 3.0 eller bedre.

Bibliotek

De fleste av BI Høyskolene har samarbeidsavtaler med lokale bibliotek for bibliotek-tjenester til BI Høyskolenes studenter. Denne tjenesten inkluderer også bestillinger av lån og kopi av artikler fra andre bibliotek.

Nærmere informasjon om bibliotekordningen fås ved henvendelse til BIs hovedbiblotek på telefon 67 57 05 00.

Bokhandelforbindelse

Juul Møller AS er BI Bankakademiets faste bokhandelforbindelse. Alle utsendinger til våre studenter fra Juul Møller AS foretas fra Nedre Slottsgate 11, Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo, tlf. 22 41 19 00, fax. 22 33 31 38.

Studiesamlinger

BI Bankakademiet tilbyr studiesamlinger på alle kurs, unntak fra dette er Bankjus. Nedenfor gir vi en kort oversikt over aktuelle samlinger studieåret 1997/98.

Samlingene kommer i tillegg til BI Bankakademiets fjernundervisningsopplegg og er spesielt utviklet for det enkelte kurs. Samlingene er et frivillig tilbud, men vi tror det gir deg mange positive effekter om du deltar:

- kontakt med foreleser og medstudenter
- gode muligheter for kommunikasjon om fag og studieform
- muntlig presentasjon av de mest sentrale delene i pensum

Utgifter til reise og opphold i forbindelse med samlingene må dekkes av den enkelte.

Økonomisk-administrative kurs		Varighet	Pris
0601	Bedriftsøkonomisk analyse	2 samlinger *	inkl i kurspris
0621	Statistikk og dataanalyse	2 samlinger *	"
0623	Makroøkonomi	2 samlinger *	"
0631	Markedsføringsledelse	2 samlinger *	"
0634	Organisasjonspsykologi og ledelse	2 samlinger *	"
* På ovenstående kurs tilbys weekendsamling i samarbeid med BI Fjernundervisning. Samlingene arrangeres på Handelshøyskolen BI i Sandvika.			
0605	Regnskapsanalyse	1 samling a 2 dager	"
0607	Finans m/budsjettering	1 samling a 2 dager	"
0699	Forkurs i finans	1 samling a 2 dager	"

Studieadministrativ informasjon

Spesialemer	Varighet	Pris
0590/91 Privatøkonomi med jus del I	2 samlinger a 2 dager	1.500 + 1.500
0592/93 Privatøkonomi med jus del II	2 samlinger a 2 dager	1.500 + 1.500
0594/95 Privatøkonomi med jus del III	2 samlinger a 3 dager	2.250 + 2.250
0580/81 Bedriftsanalyse I	2 samlinger a 4 dager	2.250 + 2.250
0583 Bedriftsanalyse II	2 samlinger a 3 dager	2.250 + 2.250
0584 Strategiske endringer og bedriftsutvikling	2 samlinger a 4 dager	inkl. i kurspris
0571 Bankdrift del I	2 samlinger a 2 dager	1.500 + 1.500
0572 Bankdrift del II	2 samlinger a 2 dager	1.500 + 1.500
0511 Bank og samfunn	2 samlinger a 4 dager	2.250 + 2.250
0551/52 Bankjus	Ingen samlinger	

Studiekurs	Varighet	Pris
3101 Samfunnsøkonomisk analyse	2 samlinger a 4 dager	inkl i kurspris
3102 Bedriftsanalyse og behandling næringslivsengasjement	2 samlinger a 4 dager	"
3103 Næringsøkonomisk analyse	2 samlinger a 4 dager	"
3211 Organisasjonsutvikling i bank	2 samlinger a 4 dager	"
3212 Personalledelse	2 samlinger a 4 dager	"
3302 Kreditt- og depotjus	2 samlinger a 4 dager	"
3303 Markedsstrategisk ledelse	2 samlinger a 4 dager	"
3311 Penger og kreditt	3 samlinger a 4 dager	"

Priser

Økonomisk-administrative kurs:

Kurskode/kursnavn	Studieavgift	Eksamens-avgift	Pensum-litteratur	Totalt	
0601	Bedriftsøkonomisk analyse	6.000	1.320	2.000	9.320
0621	Statistikk og dataanalyse	3.000	660	850	4.510
0631	Markedsføringsledelse	3.000	660	700	4.360
0634	Organisasjonspsykologi og ledelse	3.000	660	650	4.310
0623	Makroøkonomi	3.000	660	850	4.510
0605	Regnskapsanalyse	1.750	330	250	2.330
0607	Finans m/budsjettering	3.500	660	600	4.760
0699	Forkurs i finans	1.500	-	-	1.500

I studieavgiften ligger studieguiden, eventuelle videoer, retting av oppgaver, deltakelse på samlinger og veiledning på Internett, telefon og telefax. Priser på datautstyr og internettabonnement kommer i tillegg. Vi tar forbehold om prisendring på litteraturen.

Spesialemer:

Kurskode/kursnavn	Kurspris (inkl. studieavg. materiell og eksamensavg.)	Normert studietid	Studie- samlinger
0511 Bank og samfunn	10.700	1 semester	2.250+2.250
0551/52 Bankjus	19.200 ²⁾	2 semestre	ingen samling
0571 Bankdrift del I	10.700	1 semester	1.500+1.500
0572 Bankdrift del II	10.700	1 semester	1.500+1.500
0580/81 Bedriftsanalyse I	10.700	1 semestre	2.250+2.250
0583 Bedriftsanalyse II	10.700 ²⁾	2 semestre	2.250+2.250 ¹⁾
0584 Strategiske endringer og bedriftsutvikling	15.800	1 semester	inkl. i kurspris
0590/91 Privatøkonomi med jus del I	10.700	1 semester	1.500+1.500
0592/93 Privatøkonomi med jus del II	10.700	1 semester	1.500+1.500
0594/95 Privatøkonomi med jus del III	10.700	1 semester	2.250+2.250

¹⁾ En samling pr semester

²⁾ Betalingen fordeles over to semestre

Studiekurs:

Kurskode/kursnavn	Kurspris (inkl. studieavg. materiell og eksamensavg.)	Normert studietid
3101 Samfunnsøkonomisk analyse	16.500	1 semester
3102 Bedriftsanalyse/næringseng.	18.000	1 semester
3103 Næringsøkonomisk analyse	16.500	1 semester
3211 Organisasjonsutvikling i bank	16.500	1 semester
3212 Personalledelse	16.500	1 semester
3302 Kreditt- og depotjus	16.500	1 semester
3303 Markedsstrategisk ledelse	16.500	1 semester
3311 Penger og kreditt	19.000	1 semester

Øvrige kostnader/gebyrer

- Kostnader ved kontinuasjonseksamen: kr 330,- pr vektall, men maksimalt kr 1.980,-.
- Administrasjonsgebyr ved utsettelse: kr 1.000,-.
- Nytt vitnemål: kr 500,-.

Vi tar forbehold om endringer i prisene.

Masterstudier ved BI

Masterstudiene ved BI er godkjent av Kirke-, Utdannings- og Forskningsdepartementet.

Master of Management

Master of Managementstudiet er et fordypningsstudium i ledelse for voksne som ønsker å kombinere utdanning og arbeid. Studiet har et omfang på fire år på deltid, tilsvarende 40 vekttall. Minimumskravet til forkunnskaper er tre års høyere offentlig godkjent utdanning samt fire års yrkeserfaring.

Mer informasjon om Master of Managementstudiet fås ved henvendelse til ditt studiested eller til BI Senter for lederutdanning, Karlsborgveien 4, 0193 Oslo. Tlf.: 22 67 90 00.

Master of Science (MSc)

Master of Science er et toårig spesialiststudium på høyere grads nivå. Opptakskravet er diplomøkonom eller tilsvarende og avlagt GMAT-test. Det tilbys fire spesialiseringer: Accounting, Energy Management, Financial Economics og International Marketing & Strategy. Studiet er internasjonalt i den forstand at all undervisning foregår på engelsk og vi har studenter fra omlag 25 nasjoner. I tillegg kan man i løpet av studiet delta på utveksling ved våre samarbeidsuniversiteter, for tiden 27 stykker i totalt 14 land. Studiet er forskningsbasert og består av en kursdel og en thesis (hovedoppgave). Dette skal til sammen gi studentene omfattende innsikt i fagområdet gjennom aktiv deltakelse i klassene.

BI tilbyr stipendier til diplomøkonomer og diplommarkedsførere fra BI/NMH. Stipendiene er på kr. 10.000,- og varierer i antall fra år til år. I tillegg er man ved dokumentasjon av fullført Msc eller MBA fra BI berettiget til å få avskrevet sitt lån i Statens Lånekasse med et høyere grads stipend, for tiden på kr. 19.900,-.

Master of Business Administration (MBA)

MBA- studiet er et generelt, 11 måneders program på heltid med hovedvekt på ledelse og strategi. Studiet bygger på minimum tre års arbeidserfaring og passer som et påbyggingsår ved overgang til en lederjobb. Studiet tilbys også på deltid over to år.

Mer informasjon om MSc og MBA fås ved henvendelse til ditt studiested eller til Handelshøyskolen BI, Graduate School, Postboks 580, 1301 Sandvika. Tlf.67 57 05 00. E-mail: graduate@bi.no. eller URL:<http://www.bi.no/>

Opptak til Master-programmene

For å bli tatt opp til et Master-program er kravet til samlet hovedkarakter vanligvis 2.6 eller bedre. Søkeren bør ha solid arbeidserfaring i tillegg for opptak til MBA- og Master of Managementstudiet.

Videre krever BI å motta resultatet på følgende test:

GMAT – Graduate Management Admission Test

GMAT kan tas ved Universitetet i Oslo samt i Bergen (Norges Handelshøyskole).

Kontakt Universitet eller Bi for Brosjyre og oppmeldingsskjema.

Test information, University of Oslo, Pb. 3 Blindern, 0313 Oslo.

Telefon: 22 85 63 85.

Vær ute i god tid. Det tar 10 - 12 uker å få resultatet fra GMAT-test, og den avholdes kun fire ganger i året. (Fra høsten 1997 kan GMAT tas hver måned via Internett. Prøven bør tas enten i januar eller mars for at resultatet skal kunne foreligge i tide. Ta selv kontakt for eksakte datoer.

Ved Handelshøyskolen BI i Sandvika er det opprettet et GMAT - kontor – The GMAT Consulting Center. Kontaktperson er Banafsheh Sheiban. Direkte telefon: 67 57 07 19. Her arrangeres blant annet et forberedende kurs til selve GMAT-testen. Kurset gjennomføres over tre uker, to kvelder pr. uke i forkant av selve GMAT-testen.

Videre studier i utlandet

Følgende steder vil du kunne få informasjon og hjelp om studier og studiesteder:

Utenlandskontoret ved Statens lånekasse for utdanning. Egen opplysningsavdeling med veiledere. Faglig informasjon om utenlandske læresteder, fagretninger, studiefinansiering etc.

Adresse: Østre Aker vei 20, 0581 Oslo. Postadresse: Postboks 195 Økern, 0510 Oslo.
Telefon 22 72 69 10.

ANSA (Samband for norske studenter i utlandet). Dette er en interesse- og velferdsorganisasjon for norske studenter i utlandet som bl.a. tilbyr veiledning, forsikring, oversikt over studiesteder i USA og Europa og et nettverk av kontaktpersoner.

Adresse: Storgaten 3, 0155 Oslo.
Telefon: 22 47 76 00.

Studieadministrativ informasjon

Telefon/skrankehenvendelser mellom kl. 12.00 - 16.00. Kontoret er stengt lørdag.
Adressen til ANSAs internettsider er: <http://www.ansa.no/>, e-post: sentralt@ansa.no

Norge-Amerika Foreningen Har somoverordnet mål å fremme det kulturelle og praktiske samvirket mellom Norge og Nord Amerika. Organisasjonen deler ut stipender til nordmenn som ønsker å studere eller forske i USA.

Adresse: Drammensveien 20c, 0255 Oslo.

Telefon: 22 44 76 83 (kl. 10.00 - 15.00).

e-post: namerika@online.no

Fulbright-Kontoret (US Norway Fulbright Foundation for Educational exchange) De har lister over læresteder etter fagopmråde og studieretning med beskrivelser av colleges og universiteter, både undergraduate- og graduatestudier.

Adresse: Arbinsgt. 2, 0253 Oslo

Telefon: 22 83 26 00 veiledning telefon/skranke: tirsdag, onsdag og torsdag kl. i 300 - 1600.

Adressen til Fulbrights hjemmesider: <http://www.usembassy.no/fulbrig.htm>,

e-post: fulbright@extern.uio.no

Eksamen

Viktige opplysninger om eksamen

I tillegg til opplysningene i dette kapitlet forutsettes det at studentene gjør seg kjent med gjeldende reglementer ved BI Stiftelsen, herunder studieforskrifter ved BI Bankakademiet slik disse står oppført i eget kapittel i studiehåndboken.

Hjelpemidler

Eventuelle tillatte hjelpemidler til eksamen fremgår av kursbeskrivelsen i det enkelte kurs. Nedenfor er hva som er tillatt nærmere spesifisert.

Ingen hjelpemidler tillatt

betyr at det kun er tillatt med skrivesaker, dersom annet ikke er spesifisert i kursbeskrivelsen.

Noen hjelpemidler tillatt

betyr at det under kursbeskrivelsen er spesifisert hva som er tillatt.

Alle hjelpemidler tillatt

betyr at det er tillatt å ha med alt av skriftlig materiell som bøker, notater o.l. Alle hjelpemidler innbefatter også lommekalkulator. Kalkulatorens bruksanvisning er kun tillatt brukt når alle hjelpemidler er tillatt.

Lommekalkulator tillatt

betyr at den kan være programmerbar, men må ikke vise mer enn 160 tegn, tekst eller tall på skjerm/display. Den må være batteridrevet og ikke ha skriveenhet. Den må ikke forstyrre andre studenter med pipelyd o.l.

Lovsamling tillatt

betyr at alle offisielle utgaver av Norges lover og traktater fra 1660 og senere samt særutgaver er tillatt. I lovsamlingen kan det være innarbeidet understrekninger av enhver art, samt henvisninger, som se, jevnfør (jfr.), konferer (cfr. eller kfr.) eller sammenlign (sml.). Henvisninger til lover, kgl. res. og forskrifter kan for øvrig bare inneholde tittel og/eller dato (eventuelt nummer), paragraf og/eller ledd, punktum, nummer eller litra. Vanlige forkortelser som grl., strl. o.l. kan brukes.

Rettledning ved løsning og innlevering av fagoppgaver, hjemmeeksamener og prosjektarbeider

- Studentene skal dokumentere evne til å anvende teori på teoretiske eller praktiske problemstillinger.

- Studentene skal dokumentere evne til å skrive et arbeide som tilfredsstillende vanlige akademiske krav til innhold og form. (Hensyn til eventuelle eksterne målgrupper kommer i tilfelle i annen rekke her.)

Formelle krav

Besvarelsen skal innleveres fast innsatt i mappe og i to eksemplarer. Besvarelsens forside skal inneholde de opplysninger som er angitt i oppgavesettet. Egenerklæringen som følger oppgavesettet skal leveres inn sammen med besvarelsen. Besvarelsen må være BI Bankakademiet i hende innen angitt tidsfrist. NB! Besvarelsen kan ikke innleveres på diskett. Telefax kan ikke benyttes. For sent innleverte besvarelser vil normalt ikke bli sensurert. Kandidaten(e) kan ikke regne med å få besvarelsen tilbake.

Innholdsmessige krav - formål

Oppgavene kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Studentene oppfordres til å samarbeide i grupper. Det er imidlertid ikke tillatt for flere grupper å samarbeide, da dette betraktes som fusk eller forsøk på fusk og rammes av Studieforskriftene § 7.9. Oppdages det noen form for fusk, for eksempel avskrift av andres oppgaver, kilder uten kildehenvisninger eller direkte "lån" av hele oppgaver skrevet tidligere, er dette å betrakte som fusk ved eksamen.

- Endelig oppgavetittel skal være kort og informativ slik at oppgavens innhold fremgår av tittelen.
- Et sammendrag på inntil én side skal komme rett etter innholdsfortegnelsen og foran selve teksten.
- Studentene oppmuntres til å bruke egne (og evt. andres) figurer for å illustrere problemstilling, oppbygging, argumentasjonsgang – f.eks. ved årsaksmodeller, flytdiagrammer o.l.

Om kildebruk

- Opplysninger, tallmateriale, konklusjoner og sitater som benyttes i oppgaven skal markeres i fortløpende tekst eller som fotnoter. Andres formuleringer skal angis med anførselstegn (sitat): tanke ....., "formulering.....", etternavn, årstall, side-/intervall i publikasjonen. Denne referansen skal gjøre det mulig å kontrollere mot originalkilden ved hjelp av litteratur-/kildelisten bakerst i oppgaven. Eksempel på riktig sitat er "In order to pursue market opportunities as well as anticipate marketing problems, managers need to collect comprehensive and reliable information" (Kotler, Marketing Management, 1984, s. 187).
- Det skal være en fullstendig og nøyaktig litteraturliste bakerst i oppgaven, alfabetisert etter første forfatters etternavn, med opplysninger om fornavn, nøyaktig tittel, utgivelsessted, eventuelt forlag, årstall for første og/eller det her brukte opplag.

Eksempler på litteraturangivelse er: Kotler, Philip: Marketing Management, 5th ed., New Jersey: Prentice-Hall 1984.

- Muntlige kilder skal oppgis med navn, stilling, firma, dato, henvendelsesform (møte, telefon, brev, etc).
- Utdypende redegjørelser, kommentarer og henvisninger kan gis fortløpende tall og plasseres nederst på siden (“fotnoter”) eller bakerst i teksten (“sluttnoter”).
- Viktig råstoff som f.eks. statistikk, avisartikler, spørreskjemaer, o.l. bør tas med som vedlegg. Vedleggene nummereres fortløpende.

Generelle bedømmelseskriterier

Ved BI Bankakademiet benyttes stort sett følgende kriterier ved vurdering av oppgaver:

- 1) Valg av tema og problemstilling
- 2) Formulering av problemstillingen
- 3) Logisk oppbygning/disposisjon
- 4) Metodevalg
- 5) Prioritering
- 6) Analyse og vurdering
- 7) Kildebruk
- 8) Språk

Ad. 1: Valg av tema og problemstilling

Temaet bør være faglig interessant og relevant i forhold til det aktuelle faget eller studiet som et hele.

Ad. 2: Formulering av problemstillingen

Det er viktig at utgangspunktet for arbeidet er klart formulert og at problemstillingen er avgrenset slik at arbeidsmengden er realistisk for den gjeldende tidsramme. Det er også viktig at problemstillingen er kort og klart formulert.

Noen eksempler på formuleringstyper kan tas med: “BIs profil hos tidligere og nåværende studenter” (temabeskrivelse). “Hvem velger BI etter hvilke kriterier?” (forskningsspørsmålet som arbeidet kan gi svar på). “Studenter som betaler studiene selv er mer kritiske til BIs servicenivå enn studenter som får betalt studiene av arbeidsgiver” (hypotese).

Problemstillingen er ikke fullstendig formulert uten en klargjøring av de viktigste begrepene, av hvem og hva som skal beskrives og drøftes i arbeidet (enheter og variabler). Ved formuleringen av problemstillingen kan det også utdypes hva som forutsettes og hva som skal undersøkes i oppgaven. Presisering og avgrensning av problemstillingen er vanligvis den mest avgjørende fase i prosjektarbeidet. Erfaringen viser at de studenter som har en klar problemstilling, får mer ut av oppgaven og lager ofte bedre produkt. Den

viktigste grunnen til dette er nok at man gjennom en klar beskrivelse av problemet har kommet langt på vei i løsningen av det.

Ad. 3: Logisk oppbygning/disposisjon

Ved prosjektoppgave gjelder en obligatorisk disposisjon som er logisk og hensiktsmessig ved slike oppgaver. Denne eller en lignende disposisjon kan selvsagt også brukes ved de øvrige oppgavetyperne. Uansett: De enkelte deler i oppgaven bør komme naturlig etter hverandre slik at det skriftlige arbeidet blir lett å lese, slik at det blir "en rød tråd" i oppgaven. Den røde tråden bør komme frem både i sammendraget og i innholdsfortegnelsen. Sammendraget skal være oppgaven i miniatyr, med forklaring om bakgrunnen for den, problemstilling, metodevalg, kort analysereferat og konklusjon, slik at man kan danne seg et bilde av hva hele oppgaven går ut på. Således må både sammendraget og innholdsfortegnelsen komme foran i oppgaven.

Ad. 4: Metodevalg

Den metoden (eller de metodene) som velges bør være hensiktsmessig ut fra det problemet man jobber med og de rammebetingelser man arbeider under. Metodevalget skal beskrives kort og begrunnes. Foruten valg av problemstilling og valg av formuleringstype tas særlig følgende metodevalg:

- Valg av enhet(er) og variabler, inkludert eventuell utvalgsstrategi og operasjonalisering.
  - Valg mellom datakilder (om foreliggende data kan brukes eller om egen datainnsamling er nødvendig).
  - Valg av (evt.) undersøkelsesopplegg.
  - Valg av databehandlings- og analyseopplegg.
- Også tolkning og rapportering kan evt. betraktes som metodevalg.

Ad. 5: Prioritering

Den som skriver en oppgave bør ikke ta med alt, men prioritere mellom mer og mindre relevant stoff. Hva som er relevant, avhenger av problemstillingen. Man bør evt. bruke vedlegg for dokumentasjon av tabellstoff, o.l.

Ad. 6: Analyse og vurdering

Å skrive en oppgave innebærer innsamling av informasjon (data). Det er sjelden nok å fortelle og beskrive slik informasjon. Studentene bør først og fremst bruke informasjon, dvs. foreta en selvstendig analyse, vurdering og tolkning av informasjon i forhold til problemstillingen.

Ad. 7: Kildebruk

Ved oppgaveløsning samles og brukes (analyseres, vurderes og tolkes) informasjon. Det er en selvfølge at enhver leser og sensor lett kan identifisere den kilde eller de kildene som

er grunnlag for studentens argumentasjon, redegjørelse eller drøfting. Kildehenvisningene skal følge BIs reglement for kildebruk. Det kan ofte være aktuelt å føre opp bøker, artikler osv. i kildelisten, men ikke i selve teksten. Leseren vil da gå ut fra at forfatteren eller forfatterne har brukt slikt stoff som generell inspirasjonskilde, dvs. som referanseramme. Dette ordet brukes nærmest ensbetydende med alle slags forutsetninger. Hvordan kilder brukes, er imidlertid ikke bare et formelt spørsmål. Minst like viktig ved vurderingen er et innholdsmessig aspekt. Det vil alltid være et vesentlig bedømmelseskriterium hvordan tilgjengelig faglitteratur blir brukt innholdsmessig, både ved valg og utforming av problemstillingen og ved gjennomføringen av selve oppgaven. Med mindre annet er avtalt skal litteraturbruken imidlertid være middel og ikke mål i seg selv. Det er m.a.o. igjen problemstillingen som avgjør hva som er relevant faglitteratur som bør brukes og hva som ikke er relevant.

Ad. 8: Språk

Ved vurderingen av hjemmeeksamener, prosjekt- og fagoppgaver legges det vekt på rettskrivning og språkføring, og at språket er tilpasset lesergruppen. Dårlig språkføring og svak rettskrivning teller negativt !

Rettledning for løsning og innlevering av diplomoppgaver

Egen rettledning for løsning og innlevering av diplomoppgave etter studiemodellene 1988/89 og 1994/96, kan fås ved henvendelse til BI Bankakademiet.

Eksamen ved BI Bankakademiet

Foran hver eksamensperiode vil det bli sendt ut oversikt over eksamen sammen med eksamenspåmeldingen.

Dato for ut- og innlevering av større oppgaver, eksamensdato og eventuelle kontinuasjoner vil stå i oversiktsbrevet.

Retningslinjer for kontinuasjonseksamener ved BI Bankakademiet

Følgende retningslinjer ble vedtatt i BI Stiftelsens høyskoleråd 13. mai 1991:

- Kontinuasjonseksamener avholdes normalt ved neste ordinære eksamen i det enkelte kurs.
- Eventuelle ekstraordinære kontinuasjonseksamener i påfølgende semester beslattes av Undervisningsutvalget etter at uttalelse er innhentet fra fagansvarlig.

Eksamenspåmelding, tid og sted

Studentene får tilsendt eksamensinformasjon og påmeldingsskjema i god tid før frist for påmelding. Påmeldingsfrist er:

- for høstsemesteret **5. oktober**
- for vårsemesteret **5. mars**

Studentene plikter selv å kontrollere at de mottar påmeldingsskjema, og må eventuelt henvende seg til BI Bankakademiet dersom dette ikke er mottatt innen påmeldingsfristen.

Eksamen ved BI Bankakademiet avvikles flere steder i landet. Oversikt over eksamenssteder fremgår av vedlegg til oppmeldingsskjemaet.

Generell informasjon

Har studenten klaget på sensur foregående semester, melder studenten seg allikevel opp til eksamen innen påmeldingsfristen. Forbedret karakter ved omsensur gir grunnlag for refusjon av allerede innbetalt eksamensavgift. Krav om refusjon av kontinuasjonsavgiften må foreligge samme semester og inneholde kopi av innbetalt kontinuasjonsavgift.

Til eksamen skal studenten medbringe legitimasjon.

Krav til utenrikseksamener

For eksamener som finner sted i utlandet, gjelder spesielt:

- Eksamen skal finne sted ved en norsk ambassade/konsulat.
- Den administrativt ansvarlige *må* kunne snakke og lese norsk. Dette krav er begrunnet med at den eksamensansvarlige må kunne kontrollere at det kun benyttes tillatte hjelpemidler og at eventuelle notater i disse er lovlige.
- Studenten må selv kontakte ambassaden eller konsulatet for å få en skriftlig bekreftelse av den som påtar seg ansvaret for gjennomføringen av eksamen. Denne bekreftelsen sendes Eksamenskontoret sammen med påmelding til eksamen. *Uten denne bekreftelsen vil eksamensoppgaven ikke bli sendt.*
- Selv om det er tidsforskjell mellom norsk og utenlandsk tid, skal eksamen i utlandet alltid avholdes til samme tid som i Norge. Hvis dette ikke er mulig, skal eksamen i utlandet avholdes senere enn i Norge.

Forlenget tid til eksamen

Det vises til Studieforskrifter ved BI Bankakademiet, § 7.6.

Forlenget tid:

Ved seks timers eksamen gis	75 minutter i tillegg
Ved fem timers eksamen gis	60 minutter i tillegg
Ved fire timers eksamen gis	45 minutter i tillegg
Ved tre timers eksamen gis	30 minutter i tillegg

Det gis ikke forlenget tid ved hjemmeeksamen, fagoppgave eller prosjektarbeid. Studenter med annet morsmål får ikke forlenget tid til eksamen. De har imidlertid anledning til å levere sin besvarelse på engelsk eller benytte Norsk-norsk ordbok. Eksamenskontoret må få beskjed om dette 14 dager før.

Det søkes skriftlig om forlenget tid til eksamen. Søknaden skal inneholde dokumentert begrunnelse fra sakkyndig person.

Frist for å søke om forlenget tid:

For eksamen i høstsemesteret:	uke 44
For eksamen i vårsemesteret:	uke 15

Sykdomsforfall ved eksamen

Kandidater som ved sykdom kan dokumentere at de var forhindret fra å møte til eksamen vil få adgang til å avlegge ny eksamen neste gang eksamen arrangeres uten å betale kontinuasjonavgift. Dokumentasjon på fravær må være BI Bankakademiet i hende 14 dager etter eksamen. Søknader etter frist tas ikke til følge.

Kandidaten plikter selv å melde seg opp til ny eksamen, innenfor de gitte frister.

Karakterutskrift med sensur

Etter hver eksamensperiode vil studentene automatisk motta en karakterutskrift som viser resultater oppnådd etter sensur forutsatt at alle brev er innlevert. Karakterutskriften vil vise resultatet oppnådd på siste eksamen.

Karakterutskriften gir opplysninger om: Kurskode/navn, standpunktkarakter (gjennomsnitt av innsendingsoppgaver/brev), eksamenskarakter og semester.

Studentene er selv ansvarlige for å kontrollere at de opplysninger som fremkommer på karakterutskriften er korrekte. Skulle studentene oppdage feil eller mangler på sin utskrift, må eksamenskontoret ved BI Bankakademiet kontaktes.

Vi gjør oppmerksom på at kandidater som møter til eksamen, men trekker seg fra denne, vil få karakteren Ikke Bestått (IB) på sin besvarelse.

Ønsker du å få oppgitt alle eksamener samlet på en karakterutskrift, kan dette bestilles. Det må her påregnes et gebyr.

Offentliggjøring av sensur

Sensur for høstsemesteret vil foreligge 1. mars og for vårsemesteret 25. august.

Sensur Økonomisk-administrative kurs

Gjelder ikke Finans m/ budsjettering og Regnskapsanalyse.

Televoice - Sensurtelefonen

Televoice er en talende datamaskin som du kan ringe for å få oppgitt karakterer på de økonomisk-administrative kursene. Telefonnummeret er: 67 54 00 00. Sensur er tilgjengelig 25 virkedager etter eksamen. Du trenger kandidatnummeret ditt når du ringer, følg forøvrig anvisningene som blir gitt.

All sensur skal foreligge på sensurtelefonen senest 6. august (for vårsemesteret) og 10. februar (for høstsemesteret). Disse datoene er å anse som offentlige sensurdatoer.

Sensurbegrunnelse og klage på sensur

De alminnelige reglene for klage på sensur (sensurbegrunnelse) og omsensur dekkes av: Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen, Studieforskrifter for BI Bankakademiet og Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener.

Prosedyre for sensurbegrunnelse for studenter ved BI Bankakademiet

1. Anmodning om sensurbegrunnelse

Fristen for å anmode om sensurbegrunnelse er to – 2 – uker etter offentliggjøring av sensur.

Særskilt skjema for anmodning om sensurbegrunnelse skal benyttes. Skjemaet fås ved henvendelse til BI Bankakademiet. Skjemaet må fylles ut nøyaktig. Det er spesielt viktig at kandidaten(e) påpeker hvilke forhold som tilsier at den oppnådde karakteren er feil. Dersom sensorveiledning foreligger, bør den benyttes som underlag for den faglige begrunnelsen for å få innvilget søknad om sensurbegrunnelse.

En generell og ikke faglig begrunnet anmodning om sensurbegrunnelse vil bli avvist. Hvis anmodning om sensurbegrunnelse blir innvilget, får kandidaten avtale om samtale med sensor eller eventuelt en skriftlig tilbakemelding fra sensor.

2. Sensurbegrunnelse

Nærmere informasjon om hvordan sensurbegrunnelsen foregår, fås ved henvendelse til BI Bankakademiet. Kandidater som ikke overholder avtalt samtale med sensor, anses å ha trukket anmodningen om sensurbegrunnelse tilbake.

3. Omsensur

Fristen for å kreve omsensur er én - 1 - uke etter at sensurbegrunnelse har funnet sted eller skriftlig sensurbegrunnelse er mottatt.

Dersom kandidaten ønsker omsensur etter å ha mottatt sensurbegrunnelse, må kandidaten selv levere eller sende den rosa kopien av skjemaet til BI Bankakademiet.

Ved krav om omsensur må alle berørte kandidater skrive under kravet og skjemaet fylles nøye ut med kandidatens data.

Kandidatene bør merke seg at omsensur kan føre til en dårligere karakter enn den opprinnelige. Ny karakter er endelig.

Vitnemål

Det vises til Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen § 1 og § 5.8 og Studieforskrifter ved BI Bankakademiet.

Studiemodell av 1988/89

Kandidater som fullfører Diplomøkonom BI i bankfag etter studiemodell av 1988/89, vil automatisk få tilsendt vitnemål. Det forutsettes at kandidatene tilfredsstillter kravene i reglementene.

Studiemodell av 1994/95 eller senere

Kandidater som fullfører Grunnfag økonomi BI, Bankkandidat BI og Diplomøkonom BI i bankfag etter studiemodell av 1994/95 eller senere, må anmode spesielt om å få tilsendt vitnemål.

Vitnemål skal, foruten opplysninger om eksamensenhetene og deres vektallsomfang, være påført tidspunkt (semester) for fullføring av de enkelte kursene, eksamenskarakterene, gjennomsnittskarakterer for innsendingsoppgaver/brev og eventuelt hovedkarakter.

Kun karakterer for eksamener avlagt ved BI Bankakademiet inngår ved beregning av hovedkarakter.

Nytt vitnemål

Dersom kandidaten tidligere har mottatt vitnemål for et studium, og senere ønsker å få utstedt nytt vitnemål må det påregnes et administrasjonsgebyr.

Reglementer

Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen

Vedtatt av Høyskolestyret 25. mars 1996
med endringer av 26. november 1996

Titler

§ 1. Titler

BI Stiftelsen (heretter kalt BI) kan tildele følgende titler:

- Master of Business Administration (MBA)
- Executive Master of Business Administration (Exec. MBA)
- Master of Science (M.Sc.)
- Master of Management (MM)
- Siviløkonom BI
- Sivilmarkedsfører NMH
- Diplomeksportøkonom NMH
- Revisor * 1)
- Diplomøkonom BI/BA
- Diplommarkedsfører BI/NMH
- Høyskolekandidat BI
- Markedskandidat BI/NMH
- Reiselivskandidat BI
- Bankkandidat BI/BA
- Forvaltningskandidat BI
- Eiendomsmeglerkandidat BI * 2)
- Bedriftsøkonom BI
- Fondsmegler * 3)

Titlene oppnås ved å fullføre de studieplaner og tilfredsstillende de karakterkrav som Høyskolestyret til enhver tid bestemmer for den enkelte tittel.

- *1) Studentene tildeles vitnemål for bestått revisoreksamen BI. Etter 2 års praksis kan Kredittilsynet tildele tittelen Registrert Revisor.
- *2) Etter 2 års praksis kan Kredittilsynet tildele tittelen Statsautorisert Eiendomsmegler.
- *3) Studentene tildeles vitnemål for bestått fondsmeglereksamen BA. Etter 3 års praksis kan Kredittilsynet tildele tittelen Fondsmegler.

Studentens undersøkelses- og opplysningsplikt

§ 2. Undersøkelses- og opplysningsplikt

Enhver student plikter å sette seg inn i gjeldende reglementer og forskrifter for BI og sitt respektive studium. Videre plikter studenten å sette seg inn i studieplaner, eksamensplaner, rutiner for eksamenspåmelding og nødvendige forutsetninger for å gå opp til eksamen. Studenten skal bruke de skjemaene og formularene som er utarbeidet for de ulike formål.

Når det gjelder offentlig godkjenning av de enkelte studier og offentlig studiefinansiering, vises det til forskriftene for de enkelte studietilbudene.

Opptak

§ 3.1. Søknad om opptak og registrering som student

Opptak til BIs ulike studietilbud skjer i henhold til egne opptaksforskrifter/studieforskrifter.

En søker som får tilbud om studieplass på et studium ved BI, må innen angitt frist returnere en studiekontrakt i undertegnet stand hvor det bekreftes at han/hun aksepterer den tilbudte studieplassen. Ved slik aksept, er søkeren med bindende virkning registrert som student ved BI, med de økonomiske forpliktelser dette medfører. (Jfr. § 4.1.)

Det gis likevel anledning til å trekke seg fra studiet før studiestart dersom melding om dette gis i rekommandert brev, som må være BI ihende innen de frister som fremgår av kontrakten.

§ 3.2. Bytte av studium

Det gis anledning til bytte av studium dersom studenten har akseptert studieplass på ett av BIs studier og senere får tilbud om studieplass på et annet studium ved BI. Opptak til annet studium skjer i henhold til gjeldende opptaksforskrifter/studieforskrifter.

§ 3.3. Klage over saksbehandling

Klage over formelle feil ved saksbehandlingen ved opptak til et studium fremsettes overfor en særskilt nemd oppnevnt av Stiftelsens styre.

Studieavgift

§ 4.1. Studieavgift

Når en søker er registrert som student, er han/hun økonomisk forpliktet til å betale studieavgift for normert studietid på det aktuelle studium. Det er anledning til å melde seg ut underveis i studiet. (Jfr. § 6.1.)

Normert studietid for det enkelte studium og frist for forlenget studietid, er oppgitt i separate forskrifter for de ulike studietilbudene.

Studenten må betale studieavgift for normert studietid selv om han/hun gjennomfører studiet på kortere tid enn normert.

Bestemmelser vedrørende innpassing av enkelteksamener mellom BIs studietilbud tas inn i forskriftene for de ulike studietilbudene.

Studenter som innvilges fritak for eksamen på et av BIs studietilbud på grunnlag av eksamener avlagt ved andre institusjoner, innrømmes ikke reduksjon i studieavgiften.

Vitnemål utstedes først når studentens økonomiske forpliktelser overfor BI Stiftelsen er innfridd i henhold til inngått kontrakt.

§ 4.2. Rett til studieplass og eksamen

Manglende betaling av studieavgift kan medføre tap av studieplass og tap av rett til å fremstille seg til eksamen. Beslutning om tap av studieplass og/eller rett til å fremstille seg til eksamen fattes av den øverste administrative myndighet for et studium. Ankeinstans er Stiftelsens høyskoledirektør.

Eksamen og vitnemål

§ 5.1. Eksamen

Det arrangeres eksamen i kurs og emneområder i henhold til de til enhver tid gjeldende studieplaner fastsatt av Høyskolestyret.

§ 5.2. Karakterer

Bestemmelser om karaktersetting, karakterskala og karakterkrav til vitnemål vedtas av Høyskolestyret og inntas i separate forskrifter for de ulike studietilbud.

§ 5.3. Fritak for eksamen

BI kan på grunnlag av søknad gi fritak for eksamen på grunnlag av eksamener avlagt ved andre høyskoler eller universiteter.

Fritak for eksamen i de ulike studietilbudene vedtas av Høyskolestyret etter fremlegg fra den aktuelle studieadministrative enhet og anbefaling fra det faglige institutt som eksamen hører under.

§ 5.4. Kontinuasjon

Kontinuasjonsordning for enkeltksamener vedtas av Høyskolestyret og tas inn i separate eksamensforskrifter/studieforskrifter for de ulike studietilbudene.

Kontinuasjoner baseres på det til enhver tid gjeldende pensum for det aktuelle kurs eller emneområde.

§ 5.5. Sensur

Sensurering av eksamensoppgaver skjer ordinært ved to uavhengige sensorbedømmelser, hvorav den ene er foretatt av en sensor som ikke har fast tilknytning til BI.

Det er adgang til å gi ulike deler av eksamen spesielle vekter.

Høyskolestyret kan vedta andre former for sensur der dette er hensiktsmessig.

§ 5.6. Klage på eksamen

Begrunnet klage på sensur fremmes skriftlig innen to uker etter sluttdato for sensur for angjeldende eksamensperiode.

Krav om ny sensur skal fremsettes skriftlig og sendes rekommandert innen en uke etter at kandidaten har fått svar på sin opprinnelige klage. Ny sensur er endelig.

Resultatet ved muntlig eksamen er endelig og kan ikke påklages.

§ 5.7. Ordensbestemmelser

Ordensbestemmelser ved eksamen samt betalingsbetingelser knyttet til eksamen og kontinuasjon vedtas av Høyskolestyret og tas inn i separate forskrifter for det enkelte studietilbud.

§ 5.8. Vitnemål

Etter avsluttet studium innenfor de karakterkrav som er fastsatt i eksamensforskriftene for de ulike studietilbudene, utstedes et avgangsvitnemål som viser at kandidaten har oppfylt de krav som stilles for angjeldende studium, og hvilke karakterer kandidaten har oppnådd på de foreskrevne eksamener. Avgangsvitnemålet signeres av Stiftelsens rektor og øverste administrative myndighet for angjeldende studium, eller den han/hun bemyndiger. (Jfr. § 4.1., siste ledd.)

Utmelding, studieavbrudd og permisjon

§ 6.1. Utmelding og studieavbrudd

Dersom en student ønsker å melde seg ut underveis i et studium hvor kontrakt er inngått med BI, kan utmelding skje innenfor den tidsfrist som fremgår av forskrifter for det enkelte studium. Utmelding må skje i rekommandert sending til BI innenfor gjeldende tidsfrist. Først da vil studenten bli registrert som sluttet og være fri for videre betalingsforpliktelser.

Dersom spesielle, tungtveiende grunner tilsier det, for eksempel alvorlig sykdom, kan en student melde seg ut av studiet i løpet av studieåret og bli fri for videre betalingsforpliktelser. Utmelding må dokumenteres med legeerklæring eller annen relevant dokumentasjon og sendes i rekommandert brev til BI, som på grunnlag av den ovennevnte dokumentasjon avgjør om det er god nok grunn for utmelding eller ikke. Studenter som har meldt seg ut av et studium, må søke om opptak på nytt dersom de ønsker å gjenoppta studiet på et senere tidspunkt.

§ 6.2. Permisjon

Det gis anledning til å søke om inntil ett års permisjon (opphold i studiet) i løpet av studietiden ved f.eks. avtjening av førstegangstjeneste eller andre tungtveiende grunner.

Ved svangerskap kan kvinnelige studenter etter søknad få innvilget permisjon (opphold i studiet) med inntil ett år pr. svangerskap.

Begrunnet søknad om permisjon og ønsket varighet må sendes i rekommandert brev til BI.

Disiplinærbestemmelser

§ 7. Disiplinærbestemmelser

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd på de bestemmelsene som gjelder ved BI, eller som har utvist uverdige atferd som skader eller er egnet til å skade BIs allmenne omdømme, kan idømmes disiplinærstraff.

Stiftelsens styre kan med 2/3 flertall beslutte å utvise en student for en viss tid eller for alltid. Vedtaket kan på klages til en klagenemd oppnevnt av Stiftelsens styre.

Endringer

§ 8. Endringer

BI har til enhver tid rett til å iverksette endringer i bestemmelser som gjelder for Stiftelsen, herunder rett til å endre studieopplegg, tid og sted for undervisning, lærerkrefter, studieavgift, m.m., og å fravike opplysninger gitt i de ulike publikasjoner fra enhetene innenfor BI.

Endringer i studieavgifter skal godkjennes av Stiftelsens styre.

Endringer i reglementer og forskrifter skal godkjennes av Stiftelsens styre, eller det organ styret bemyndiger.

Endringer i studieplaner skal godkjennes av Høyskolestyret eller det organ Høyskolestyret bemyndiger.

Endringene skal gjøres kjent for studentene så raskt som mulig og på en hensiktsmessig måte.

Forbehold

§ 9. Forbehold

BI tar forbehold om eventuelle trykkfeil i studiehåndbøker, kursbeskrivelser og annen dokumentasjon som gjelder for det enkelte studium.

Studieforskrifter ved BI Bankakademiet

Studentenes undersøkelses- og opplysningsplikt

§ 1 Undersøkelses- og opplysningsplikt

Enhver student plikter å sette seg inn i Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen og Studieforskrifter ved BI Bankakademiet, fastsatt av Stiftelsens styre hhv. 25. mars og 4. juni 1996 samt eventuelle senere endringer.

Opptak

§ 2.1 Påmelding til kurs, registrering og utmelding som student

- 2.1.1 Påmelding til kurs må være fylt ut på fastsatt skjema, og være mottatt av BI Bankakademiet innen den fristen som er kunngjort på skjemaet. Forutsatt ledige plasser, tar vi i mot påmeldinger frem til en uke før studiestart. Påmeldingen må være signert av kursdeltaker. I tillegg må arbeidsgiver undertegne, dersom arbeidsgiver betaler hele eller deler av kursavgiften. Studieplassen er individuell og knyttet til den enkelte student.
- 2.1.2 Påmeldingen er bindende for hele den normerte studietiden. Skulle det være uoverensstemmelser mellom krav til forkunnskaper og faktiske forkunnskaper, vil melding bli gitt.
- 2.1.3 Avmelding av kurs før studiestart må sendes rekommandert og være BI Bankakademiet i hende senest 5. august for høstsemesteret og 5. januar for vårsemesteret. Ved utmelding etter denne dato må hele kursavgiften betales.

§ 2.2 Opptakskriterier til høyskolestudier

- 2.2.1 Søkere med fullført og bestått videregående skole.
Fullført videregående skole skal forstås som "fullført og bestått eksamen fra treårig videregående skole med allmenfaglig linje, linje for handel- og kontorlag, examen artium eller eksamen fra økonomisk gymnas".
- 2.2.2 Søkere med alternativ grunnutdanning
  - 3-årig fullført og bestått utdanning fra videregående skole (unntatt de nevnt i 2.2.1) eller
  - fagbrev/svennebrev eller
  - fylte 23 år i løpet av opptaksåret og 5 års fulltids yrkeserfaring medregnet omsorgsarbeid og militær førstegangstjeneste/siviltjeneste. Fullført og bestått kurs i videregående skole og/eller folkehøyskole kan også telle med i kombinasjon med yrkeserfaring, slik at utdanning og arbeid samlet utgjør 5 år.

For alle kategorier søkere under pkt. 2.2.2 gjelder krav om dokumenterte kunnskaper i følgende fag på nivå med eksamen fra studieretning for allmenne fag i videregående skole eller examen artium:

- Norsk: hovedmål, sidemål og muntlig, 4 + 5 + 5 timer
- Engelsk: 5 timer
- Matematikk: 5 timer
- Samfunnsfag: samfunnslære 2 timer + nyere historie 4 timer
- Naturfag: 5 timer

Timetallet viser uketimetall i faget for elever fra allmennfaglig studieretning etter endret struktur i videregående skole. Karakteren må være 2 (ng) eller bedre. Det tas forbehold om endringer i opptakskravene.

2.2.3 Søkere med utenlandsk utdanningsbakgrunn

- Internasjonal Baccalaureat
- Fullført og bestått videregående skole (eller tilsvarende). BI Bankakademiet følger reglene i oversikten: "Minimumskrav til utenlandsk utdanning for immatrikulering ved norske universiteter" som er utarbeidet ved Universitetet i Oslo. Søkere med annet morsmål enn norsk eller annet nordisk språk må kunne dokumentere tilfredsstillende kunnskaper i norsk gjennom en av følgende prøver:
  - a. Norsk, alternativ fagplan i videregående skole, med karakteren 4 eller bedre i skriftlig og karakteren 5 eller bedre i muntlig.
  - b. Eksamen fra Trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene med karakteren 3.0 eller bedre.
  - c. Test i norsk for fremmedspråklige, høyere nivå, "Bergenstesten" med minimum 500 poeng.

Søkere uten generell studiekompetanse kan tas opp på enkeltkurs ved BI Bankakademiet. Studenter uten generell studiekompetanse vil ikke få offentlig godkjente vekttall for kursene. Studenter på BI Bankakademiet uten studiekompetanse oppnår ikke grad eller tittel. (Gjelder nye studenter fra 01.01.96.)

Kursavgift

§ 3.1. Kursavgift

Kursavgift betales forskuddsvis hvert semester og inkluderer ett eksamensforsøk. Eksamen skal avlegges i det semesteret som følger av normert studietid for det aktuelle kurset.

Eventuelle øvrige eksamener er å regne som kontinuasjon og det betales kontinuasjonsavgift pr vekttall ved påmelding til kontinuasjonseksamen (jfr. §§ 7.4 og 7.5).

§ 3.2. Særskilte regler for Økonomisk administrative kurs

Studenter på Økonomisk administrative kurs betaler eksamensavgift pr vektall ved påmelding til eksamen, da eksamensavgift ikke er inkludert i kursavgiften.

Studier ved BI Bankakademiet

Generelle bestemmelser som omfatter studenter på alle kurs

§ 4.1. Informasjon

BI Bankakademiet forholder seg til den enkelte student. Studenten er selv informasjonsansvarlig overfor arbeidsgiver.

§ 4.2. Innleveringsfrister for innsendingsoppgaver/brev

Innsendingsoppgaver/brev skal leveres til fastsatte frister. Innleveringsfristene er bindende. Brevlærer skal kontaktes dersom fristene ikke kan overholdes. I tilfeller hvor det er snakk om utsettelse ut over 1 uke, skal også BI Bankakademiet ha beskjed. For sent innleverte brev vil ikke bli prioritert av brevlærer.

Samtlige innleveringsoppgaver/brev i et kurs må leveres før eksamen, ref. § 4.3.

§ 4.3. Krav til innsendingsoppgaver/brev

Samtlige innsendingsoppgaver/brev må være mottatt og registrert ved BI Bankakademiet før eksamen avlegges. Dette betyr at alle obligatoriske innsendingsoppgaver/brev må være brevlærer ihende senest 14 dager før eksamen avholdes. Dersom dette ikke overholdes, regnes automatisk kurset som ikke fullført. Kandidater som avlegger eksamen uten godkjente innsendingsbrev, vil ikke få eksamenskarakter. Kandidaten kan først fremstilles for ny eksamen når brevene er godkjent.

For at innsendingsbrevene skal godkjennes, må gjennomsnittskaracteren være 4.00 eller bedre. Hvis karakterkravet ikke er oppfylt, må studenten besvare ny(e) oppgave(r) fra BI Bankakademiet. Studenten kan ikke påregne å få mulighet til å besvare ny(e) oppgave(r) og avlegge eksamen før neste ordinære eksamen.

§ 4.4. Utsettelse av innsendingsoppgaver/brev

Utsettelse med innsendingsoppgaver/brev til etter at eksamen er avholdt, vil bare bli gitt i ekstraordinære tilfeller. Skriftlig søknad sendes BI Bankakademiet senest 14 dager før eksamen avholdes.

§ 4.5. Individuelle besvarelser

Innsendingsoppgaver/brev skal besvares individuelt formulert med egne ord. Studenter som leverer likelydende besvarelser, vil få oppgaven(e) underkjent og må besvare ny(e) oppgave(r). Kostnadene ved utarbeiding av ny oppgavetekst og brevretting må studenten selv dekke. Studenten kan ikke påregne å få mulighet til å besvare ny(e) oppgave(r) og avlegge eksamen før neste ordinære eksamen.

§ 4.6. Retningslinjer for retting/karaktersetting

Ved retting av innsendingsoppgaver/brev benyttes samme karakterskala som for eksamen, ref. § 7.3 under Eksamen og vitnemål.

§ 4.7. Behandling av klager på karaktervedtak ved innsendingsoppgaver/brev

En student har rett til begrunnelse for karaktervedtak på sin besvarelse.

Slikt krav må fremsettes skriftlig til BI Bankakademiet innen to uker etter at studenten har mottatt besvarelsen i retur fra brevlærer. BI Bankakademiet innhenter begrunnelse fra brevlæreren og sender denne til studenten.

Dersom studenten etter å ha mottatt begrunnelse ønsker å klage på innholdet av karaktervedtaket, må studenten innen en uke etter å ha mottatt begrunnelsen fremme skriftlig klage på vedtaket. Klagen skal begrunnes. Mangelfullt begrunnede eller ubegrunnede klager kan avvises av BI Bankakademiet.

En særskilt klagenemnd vurderer karaktervedtak og begrunnelsen for dette. Finner nemnda et påtagelig misforhold mellom prestasjon og karaktervedtak, fastsettes ny karakter. Endring i karakteren kan skje til gunst eller til ugunst for studenten. Nemndas avgjørelse er endelig.

Særlige regler som omfatter studenter på Økonomisk-administrative kurs i studiemodellens trinn I - Grunnfag økonomi BI

§ 5.1. Normert studietid

Med normert studietid skal forstås at studenten normalt skal avlegge eksamen i samme semester som han/hun er påmeldt det aktuelle kurset.

§ 5.2. Forlenget studietid

Med forlenget studietid skal her forstås at studenten kan avlegge eksamen utover normert studietid uten å betale ytterligere kursavgift(er). Det forutsettes at kursavgift for normert studietid er betalt. Studenten kan forlenge studietiden med inntil to semestre.

Dersom studenten overskrider fristen for forlenget studietid, må han/hun søke om opptak på nytt og ny kontrakt for kurset tegnes.

Dersom studenten ikke avlegger eksamen i det semestret han/hun meldte seg på det aktuelle kurset, er vedkommende selv ansvarlig for å holde seg ajour med og dekke kostnader til eventuelt nytt studiemateriell.

Særlige regler som omfatter studenter på Spesialemner og Studiekurs

§ 6.1. Normert gjennomføringstid for kursene

Kursene følger en normert tidsplan som er oppgitt under den enkelte kursbeskrivelse.

§ 6.2. Utsettelse

Dersom en student ønsker utsettelse, må begrunnet søknad om utsettelse sendes skriftlig til BI Bankakademiet. Ved utsettelse skal studenten normalt fremstille seg til eksamen ved neste ordinære eksamen i faget.

Studenten kan maksimalt forlenge studietiden med inntil 2 semestre.

§ 6.3. Omkostninger og gebyrer ved utsettelse

Ved utsettelse må det betales et administrasjonsgebyr. I tillegg kan det påløpe kostnader i tilknytning til avvikling av ny eksamen. Uansett grunn for utsettelse vil BI Bankakademiet forbeholde seg retten til å få innbetalt differansen mellom gammel og ny kursavgift.

Studenter som får utsettelse, plikter å holde seg ajour med eventuelt nytt studiemateriell og må selv anskaffe dette.

Eksamen og vitnemål

§ 7.1 Eksamensformer

Følgende eksamensformer kan benyttes ved BI Bankakademiet:

- Skriftlig eksamen på inntil syv timer.
- Flervalgseksamen på inntil tre timer.
- Hjemmeeksamen over 72 timer.
Løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.
- Fagoppgave.
Løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.
- Prosjektarbeid over ett eller flere semestre.
Løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

- Diplomoppgave: Løses individuelt eller i grupper på to og unntaksvis tre studenter.
- Case.
- Muntlig eksamen.

Eksamensform og tillatte hjelpemidler til eksamen står beskrevet i kursbeskrivelsen for hvert enkelt kurs.

Etter søknad kan kandidaten få arrangert muntlig eksamen i stedet for skriftlig eksamen når spesielle tungtveiende grunner tilsier dette.

§ 7.2 Adgang til å gå opp til eksamen

Adgang til å gå opp til eksamen har alle som

- er registrert som student på det enkelte kurs ved BI Bankakademiet
- har sendt inn påmeldingsskjema til eksamen innen de gitte tidsfrister
- har levert alle innsendingsoppgaver/brev på kurset - se § 4.3.

§ 7.3 Eksamenssted

Eksamen avholdes på den dag på det sted som er offentliggjort på skjema for påmelding til eksamen.

Det kan søkes om endret eksamenssted. Denne leveres sammen med påmelding til eksamen. Søknad om endret eksamenssted levert etter frist for påmelding tas ikke til følge. Eksamenskandidater som får innvilget annet eksamenssted, må selv dekke kostnadene dette medfører.

§ 7.4 Karakterer

Karakterskalaen 1.0, 1.1, 1.2 osv til 6.0 benyttes med 1.0 som beste karakter. Dårligste karakter som ordinært godkjennes for bestått enkelteksamen er 4.0.

Karakterskalaen ved enkelteksamener er som følger:

1.0 - 1.5	Særdeles godt
1.6 - 2.5	Meget godt
2.6 - 3.2	Godt
3.3 - 4.0	Nokså godt
4.1 - 6.0	Ikke bestått

Kandidaten får ikke oppgitt tallkarakteren ved ikke bestått eksamen. Nærmere regler for innskrenket bruk av karakterskala eller bruk av karakteren bestått/ikke bestått kan vedtas av Høyskolestyret.

Hovedkarakteren for avsluttet studium fastsettes med to desimalers nøyaktighet, og må ikke være dårligere enn 3.25 for å få tildelt tittel/grad. For å få tildelt tittelen Bankkandidat BI må hovedkarakter på grunnfaget og bankkandidatstudiet hver for seg være 3.25 eller bedre. For å få tildelt tittelen Diplomøkonom BI i bankfag, må hovedkarakter på grunnfaget, bankkandidatstudiet og diplomøkonomstudiet hver for seg være 3.25 eller bedre. På vitnemålet vil karakterintervallene for hovedkarakteren være:

1.00 - 1.75	Særdeles godt
1.76 - 2.50	Meget godt
2.51 - 3.25	Godt

Hovedkarakter vil normalt ikke bli gitt dersom mer enn 20% av det normerte antall vekttall for gjeldende studium er basert på utdanning fra andre utdanningsinstitusjoner.

Unntak:

Beregning av hovedkarakter etter studiemodellen av 1988/89:

- Hovedkarakter for avsluttet studium fastsettes med to desimalers nøyaktighet.
- For å oppnå tittelen Diplomøkonom BI i bankfag må alle 6 studiekurs samt diplomoppgave være bestått. I tillegg kreves at gjennomsnittskarakteren på eksamen for 4 av de 6 studiekursene må være 3.00 eller bedre.
- I studiemodellen av 1988/89 vil hovedkarakter normalt ikke bli gitt dersom ekstern utdanning inngår i tittelen.

§ 7.5. Eksamen

Innbetaling av kursavgift inkluderer ett eksamensforsøk. Eksamen skal da avlegges i det semesteret som følger av normert studietid for det aktuelle kurset. (Unntak for Økonomisk-administrative kurs § 5.2). Det er studentens plikt å holde seg orientert om gjeldende kursbeskrivelse i det semesteret eksamen skal avlegges.

§ 7.6. Kontinuasjoneksamen

Med kontinuasjonseksamen skal forstås enhver eksamen som avlegges utenfor normert studietid for kurset.

Kandidaten kan avlegge kontinuasjonseksamen i etterfølgende semestre hvor tilsvarende eksamen avholdes. Studenten betaler kontinuasjonsavgift pr. vekttall ved påmelding til eksamen.

Alle eksamener baserer seg på det til enhver tid gjeldende pensum. I kurs som endrer kurskode avholdes en - 1- kontinuasjonseksamen påfølgende semester. Når et kurs innenfor et studium utgår og erstattes av et helt nytt kurs, avholdes normalt to - 2 - kontinuasjonseksamener, en i hvert av de to påfølgende semestre.

Etter sensur av kontinuasjonseksamen gjøres beste resultat gjeldende, dersom studenten har oppnådd karakter i kurset tidligere.

Eventuelle unntak og avvik fra det ovenstående besluttes av Undervisningsutvalget ved BI.

Påmelding til kontinuasjonseksamen skjer innen angitte frister.

§ 7.7. Forlenget tid til eksamen

Kandidaten kan, innen angitte frister, sende skriftlig søknad til studiestedet om forlenget tid til eksamen. Søknaden må inneholde en dokumentert begrunnelse fra sakkyndig person, datert i det semesteret kandidaten skal avlegge eksamen. Søknaden blir kun behandlet dersom kravene til dokumentert begrunnelse er innfridd.

§ 7.8. Klage på sensur

Forskrifter for begrunnelse og klage på sensur følger forvaltningslovens regler. Samtidig med offentliggjøring av sensur, gjøres sensorveiledningen kjent på de kursene sensorveiledning foreligger. For kandidatene som har avlagt eksamen i det aktuelle faget, er sensorveiledningen tilgjengelig ved forespørsel.

Anmodning om sensurbegrunnelse må være fylt ut på eget skjema og sendes studiestedet senest to - 2 - uker etter offentliggjøring av sensur. Studenten må skriftlig begrunne hvilke forhold som etter hans/hennes mening tilsier at resultatet er feil. Sensorene besvarer klagen skriftlig eller muntlig. Ønsker studenten omsensur, må han/hun gi beskjed om dette i rekommandert sending senest en - 1 - uke etter at begrunnelsen er meddelt studenten.

BI Stiftelsens rektor eller den han bemyndiger nedsetter en klagenemnd bestående av to personer som foretar omsensur. For at det skal fastsettes ny sensur, må klagenemnda finne at den opprinnelig fastsatte karakter skal endres med minst 3/10 etter gjeldende karakterskala. For eksamener med karakteren Bestått/Ikke Bestått må klagenemnda finne at misforholdet er så påtagelig at karakteren endres. Ny sensur er endelig.

Gjelder klagen formelle feil, må klageren angi hvilken feil han/hun mener å være utsatt for. Slike klager fremsettes overfor BI Stiftelsens høyskoledirektør med BI Stiftelsens Styre som ankeinstans.

§ 7.9. Særlige regler ved flervalgseksamen

Med flervalgseksamen forstås eksamensoppgaver hvor kandidatene får angitt to eller flere svaralternativ pr spørsmål. Kandidatene får utdelt oppgaveteksten, spesielle svarark og veiledning om utfylling av svararket.

7.9.1 Eksamen

Kandidaten skal benytte utleverte svarark, og lese veiledningen som følger.

7.9.2 Sensur

Sensur av flervalgseksamener består i å kontrollere kandidatens valgte svaralternativ mot fasit. Sensorveiledning utarbeides ikke ved denne typen eksamen.

7.9.3 Klage på sensur

Ved klage skal kandidatens svarark på nytt kontrolleres mot fasit. Resultatet av kontrollen skal meddeles klageren skriftlig med eventuell ny karakter.

§ 7.10. Ordensbestemmelser ved eksamen

7.10.1 Kandidater som har fått innvilget forlenget tid til eksamen, må ta med skriftlig bekreftelse på dette. Denne skal fremlegges på eksamen. Kandidater med forlenget tid må møte 20 minutter før eksamen begynner.

7.10.2 Kandidaten skal være på plass i eksamenslokalet senest 10 minutter før eksamen begynner.

7.10.3 Kandidaten må ha med gyldig legitimasjon (studiekort, førerkort, pass). Kandidaten kan ellers vises bort fra eksamen. Medbragte vesker etc, settes på anvist plass. Kandidaten har ikke lov til å bringe med seg mobiltelefon inn i eksamenslokalet.

7.10.4 Eksamenssettets forside beskriver hva settet inneholder.

Kandidaten skal kontrollere at disse opplysningene stemmer overens med det utleverte oppgavesettet.

7.10.5 Kandidaten kan ikke benytte andre hjelpemidler enn de som er angitt i kursbeskrivelsen for det enkelte kurs. Det er kandidatens plikt å orientere seg om hvilke hjelpemidler som er tillatt. Kandidatene kan ikke låne hverandres hjelpemidler. Bruk av ikke tillatte hjelpemidler er å anse som fusk.

7.10.6 Dersom en kandidat gripes i fusk eller forsøk på fusk, blir saken innberettet til BI Stiftelsens høyskoledirektør, som i hvert enkelt tilfelle tar stilling til eventuell reaksjon. Normal reaksjon er annullering av alle innleverte eksamensbesvarelser i det aktuelle semester. Høyskoledirektørens vurdering om hvorvidt fusk er begått kan ankes inn for Høyskolestyret. Høyskoledirektørens avgjørelse når det gjelder reaksjonsform (straffeutmåling) kan ankes inn for Stiftelsens styre.

7.10.7 Kandidaten skal kun benytte de kladdark og innføringsark som utdeles av eksamensinspektørene. Hvert innføringsark skal fylles ut komplett med

- kandidatens registreringsnummer, kurskode, eksamenssted og sidenummering. Ved ordinære skriftlige eksamener kan blyant ikke benyttes til innføring. Dette gjelder ikke flervalgseksamener hvor det skal benyttes optisk leser ved sensurering. Innlevert kladd godtas ikke som besvarelse.
- 7.10.8 Kandidater som ønsker å trekke seg fra eksamen etter at oppgaven er utdelt, kan ikke forlate lokalet før en - 1 - time er gått og fremmøtelisten er signert.
- 7.10.9 Når kandidaten ønsker å forlate eksamenslokalet midlertidig, skal en av inspektørene varsles. Kandidaten blir sittende inntil inspektøren har gitt klarsignal. Ingen kan forlate eksamenslokalet før etter en - 1 - time etter eksamensstart (med unntak for sykdom e.l.).
- 7.10.10 Når kandidaten har en pause utenfor eksamenslokalet, plikter han/hun å rette seg etter eksamensinspektørens anvisning. Kandidaten skal ikke snakke med andre kandidater, eller gjøre bruk av telefon, telefax e.l. mens eksamen pågår.
- 7.10.11 Kandidater som ikke møter eller trekker seg fra eksamen, må betale kontinuasjonsavgift ved neste eksamenspåmelding. Dette gjelder ikke dersom kandidaten kan dokumentere gyldig fravær.

Forbehold

§ 8. Forbehold

BI Bankakademiet tar til enhver tid forbehold om endringer i studieplaner, eksamensplaner, kursbeskrivelser, reglementer og forskrifter. Jfr. også Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen, §§ 8 og 9.

Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener

Fastsatt av Kirke- og undervisningsdepartementet 19. januar 1973 med hjemmel i kongelig resolusjon 5. desember 1969 om delegasjon m.v. i forbindelse med Forvaltningslovens ikrafttredelse.

§ 1. Begrunnelse

Eksamenskandidat ved universitet eller høgskole har etter sensur er falt, rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket av egne eksamensprestasjoner. Redegjørelsen gis av en av sensorene. Finner sensor det hensiktsmessig, kan redegjørelse gis skriftlig.

Er det gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen (sensorveiledning), skal de være tilgjengelige for kandidatene etter at sensuren er falt.

§ 2. Klage over innholdet av sensurvedtak

Klage over innholdet av sensurvedtak fremsettes skriftlig. Finnes klage å være berettiget, endres vedtaket. I motsatt fall gis klageren en skriftlig begrunnelse for sensuren, og en frist på tre uker til å meddele om klagen opprettholdes. Opprettholdes klagen, skal den behandles av en særskilt klagenemnd som oppnevnes av styret, det høyeste organ ved institusjonen.

Examen philosophicum kan bare påklages når eksamen ikke er bestått.

Muntlig eksamen, propedeutiske prøver og praktiske prøver kan ikke påklages. Er kretsen av sakkyndige i et fag så liten at styret ved institusjonen ikke anser det mulig å sammensette en klagenemnd med tilstrekkelig kyndighet, kan sensurvedtaket ikke påklages.

§ 3. Behandlingen i klagenemnda

Klagenemnda vurderer sensurvedtak og begrunnelsen for det. Finner nemnda et påtakelig misforhold mellom eksamensprestasjonen og eksamensresultatet, fastsetter den ny karakter. Endring kan skje til gunst eller ugunst for klageren. Nemndas avgjørelse er endelig. I fag der den endelige karakteren fastsettes etter at muntlig eksamen er avholdt, skal det før den nye karakter fastsettes, avholdes ny muntlig prøve.

§ 4. Klage over saksbehandlingen

Klage over formelle feil ved eksamen eller eksamenssensur behandles av det høyeste organ ved institusjonen, eller av det klageorgan som dette gir fullmakt. Finner klageorganet feil som kan ha hatt betydning for utfallet, opphever det sensurvedtaket og bestemmer om det skal foretas ny sensur eller holdes ny prøve.

Klageorganets avgjørelse er endelig.

§ 5. Fullmakt til å gi nærmere regler

Styret ved institusjonen kan gi nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold, om frist for klagen, om klagenemndas sammensetning, hvilket organ ved institusjonen klagen skal fremsettes for og om hva som skal regnes som påtakelig misforhold etter § 3.

Forøvrig gjelder reglene i forvaltningslovens kap. VI.

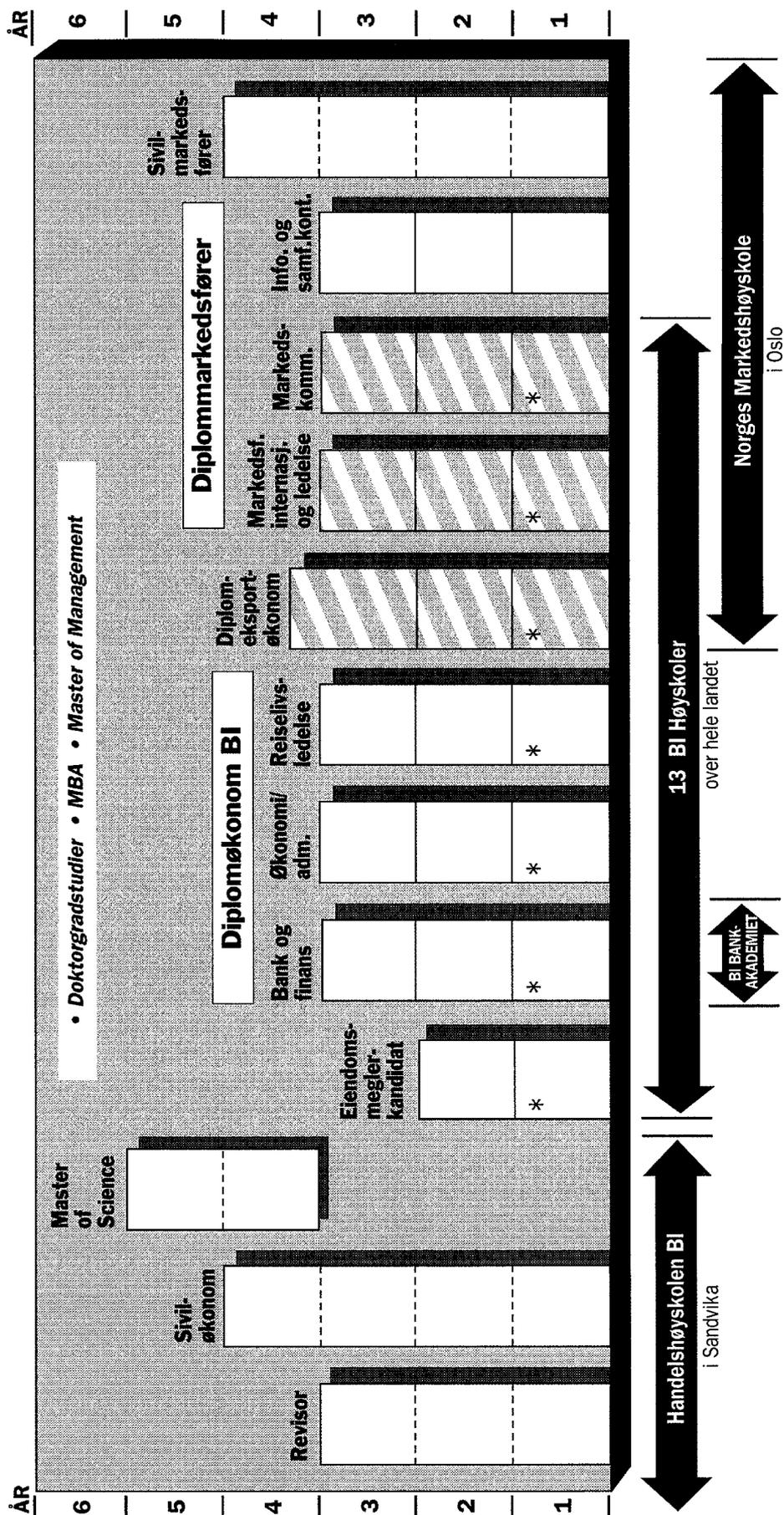

BI Stiftelsen

Studietilbud 1997/98

Alle studier er godkjent av offentlige myndigheter og kvalifiserer derfor for studielån i Statens lånekasse for utdanning. Enkelte studier tilbys også på deltid og som fjernundervisning.

* Valgfritt mellom grunnfag i bedriftsøkonomi eller grunnfag i markedsøkonomi.

BI Stiftelsen

VISJON

BI skal være en av de mest anerkjente vitenskapelige handelshøyskoler i Europa. Gjennom å utvikle og formidle kompetanse i partnerskap med næringsliv og forvaltning skal BI bygge bro mellom forskning, utdanning og arbeidsliv.

Veien mot årtusenskiftet

BI Stiftelsen har i de siste 10 årene blitt en betydelig aktør innenfor utdannings- og forskningssektoren i Norge og yter idag et viktig bidrag til samfunnet gjennom utvikling og formidling av kunnskap.

Over 90.000 nordmenn har tatt hele eller deler av sin utdanning ved BI Stiftelsen. BI har utdanningstilbud innenfor flere viktige samfunnssektorer i landet som eiendomsmegling, reiseliv og bank og finans. I utviklingen av strategien for BI Stiftelsen mot år 2000, har det vært lagt spesiell vekt på å opprettholde og styrke samfunnsbidraget i årene som kommer.

BI Stiftelsen - en vitenskapelig handelshøyskole

BI har siden etableringen i 1943 vokst til å bli en av Norges største vitenskapelige utdanningsinstitusjoner, og hadde ved årsskiftet 1996/97 ca. 15.100 studenter. BI Stiftelsen har landets største vitenskapelige miljø innen fagområdene økonomi, markedsføring og administrasjon med 252 faglige medarbeidere, hvor av 175 er i vitenskapelige stillinger. I tillegg blir omlag 600 forelesere hentet inn fra næringsliv og forvaltning for faste undervisningsoppdrag. BI Stiftelsen er en privat, selveiende stiftelse som drives på not-for-profit basis.

De vitenskapelige instituttene

Det vitenskapelige personale har ansvaret for både forskningsprogrammene og det faglige innholdet i studiene som gjennomføres i BI Stiftelsen. For å oppnå størst mulig nytte for både BI og samfunnet er de faglige ansatte samlet i et kompetansemiljø ved Handelshøyskolen BI i Sandvika og ved Norges Markedshøyskole i Oslo. Kompetansen blir formidlet gjennom BIs landsdekkende nett av høyskoler. Dette innebærer at alle studiene i BI Stiftelsen har sin basis i forskningsbasert kunnskap. Det er også BIs vitenskapelige personale som utvikler alle nye studieprogrammer innenfor BI Stiftelsen.

BIs vitenskapelige personale er organisert i fire institutter, samt ved Norges Markedshøyskole:

- Institutt for økonomi
- Institutt for organisasjon og ledelse
- Institutt for strategi, historie og språk
- Institutt for markedsføring og logistikk
- Norges Markedshøyskole

Handelshøyskolen BI

har ansvaret for Stiftelsens MBA, MSc og doktorgradsprogram, i tillegg til siviløkonom- og revisorstudiet. Handelshøyskolen BI er lokalisert til Sandvika utenfor Oslo, hvor også BIs vitenskapelige medarbeidere har sitt daglige virke. Her finner man også BI Hovedbiblioteket og det aktive Bedriftsøkonomisk Studentersamfund. BI Stiftelsens vitenskapelige personale, Forskningscenteret og fellesadministrasjonen benytter også Handelshøyskolen BI som enhetsnavn.

BI Senter for lederutdanning

tilbyr etter- og videreutdanning på høyt nivå gjennom bedriftsinterne kompetanseheving- programmer for næringsliv og offentlig forvaltning, Management programmer, samt høyeregradsstudiet Master of Management. Lærekreftene hentes fra Stiftelsens vitenskapelige personale, som gjennom forskning, undervisning og konsulentarbeid integrerer kunnskapsutvikling og kunnskapsoverføring.

BI Senter for lederutdanning har også det operative ansvaret for driften av BI Partners, Stiftelsens partnernettsverk med næringslivet og offentlig sektor.

BI Høyskolene

er Stiftelsens landsdekkende undervisningsnett med 14 læresteder over hele landet i tillegg til fjernundervisningstilbud. Den fleksible strukturen gjør at studentene kan ta sin utdanning over lengre eller kortere tid, og de kan innenfor BI Stiftelsen også bygge på utdanningen helt frem til Master of Science-grad eller doktorgrad. Studietilbudet strekker seg fra grunnfag i bedriftsøkonomi til det treårige diplomøkonomstudiet. I tillegg tilbys bransje- rettede, flerårige studier innen bank og finans, reiseliv og eiendomsmegling. Enkelte av BI Høyskolene tilbyr også ett- til treårige nisjestudier innen markedsføring og markeds- kommunikasjon. Videre tilbys en rekke kurs og opplæringsprogrammer innen etter- og videreutdanning. BI Høyskolene tilbyr også kompetansehevingsprogram for regnskaps- førere. BI har utviklet og gjennomfører et studietilbud som tilfredsstillende myndighetenes krav til regnskapsførergodkjenning.

Norges Markedshøyskole (NMH) tilbyr studieopplegg som henter impulser både fra de tradisjonelle økonomisk-administrative fag og fra de samfunnsvitenskapelige fagdisipliner. Sivilmarkedsførerstudiet er en fireårig utdanning innen markedsføring, diplomeksportøkonomstudiet er internasjonalt rettet hvor de tre siste semestrene av den 3 1/2 årige utdanningen gjennomføres i utlandet. Videre tilbyr NMH studier av inntil tre års varighet innenfor markedsføring, internasjonalisering og ledelse; markedskommunikasjon og informasjon- og samfunnskontakt. Faglig ansatte ved Norges Markedshøyskole er organisert under egen faglig rektor.

BI Bankakademiet tilbyr bransjerettede studier i bank og finans på grunnfagsnivå og videre frem til titlene bankkandidat og diplomøkonom i bankfag. Utdanningen er tilrettelagt for deltidsstudier med fjernundervisning. For å sikre at BI Bankakademiets studietilbud stadig er like aktuelt for bankene, er det opprettet et råd for bankstudier ved BI Bankakademiet. Rådet er rådgivende i faglige spørsmål vedrørende bankstudier og har et flertall av representanter fra banknæringen.

BI Fjernundervisning tilbyr deler av BI Høyskolenes studietilbud; bedriftsøkonomstudiet og høyskolekandidatstudiet samt ledelsesprogrammer og bedriftsinterne programmer. Undervisningen er en moderne form for selvstudium, der studentene har kontakt med hverandre og med foreleser via datakonferanser. Fra studieåret 1997-98 vil hele konferansesystemet skal kunne nås gjennom Internett. Det blir arrangert samlinger der deltakerne får forelesninger og deltar i gruppearbeid. Både enkeltstudenter, næringsliv og offentlige etater benytter seg av denne studieformen.

BIs samarbeidspartnere

Gjennom ulike nettverk er mange av Norges viktigste industri-, handels- og tjenesteytende bedrifter knyttet opp til BI Stiftelsen i forpliktende samarbeid. Sammen med Universitetet i Oslo har BI Stiftelsen i tillegg etablert partnerskap med åtte offentlige etater.

Nettverkene er etablert for å oppnå et gjensidig berikende og langsiktig samarbeid innen livslang læring, forskning og utvikling. Samarbeidspartnerne nyter godt av den kompetanse BIs fagmiljø representerer, og BIs vitenskapelige personale får nær kontakt med de utfordringer som næringsliv og forvaltning står overfor. Dette bytte av kunnskap, erfaring og kompetanse bidrar til økt konkurransekraft for alle parter.

Det hele startet med at BI Stiftelsen i 1992 etablerte et unikt partnerskap med noen av Norges største konsern gjennom BI Partners. I dag har dette og flere andre nettverket vokst til 87 bedrifter og etater. I tillegg har flere av BI Høyskolene etablert faglige råd hvor sentrale personer i regionalt næringsliv og forvaltning deltar.

Internasjonalesamarbeidspartnere

BI Stiftelsen samarbeider med 56 anerkjente universiteter i USA, Canada, Europa og Sør-Amerika og Asia. Avtalene omfatter bl.a. studentutveksling og forskningssamarbeid. Stiftelsen er dessuten med i fem ERASMUS-nettverk som omfatter 58 universiteter i Europa, herunder AMSEC, et nettverk av europeiske handelshøyskoler, samt Nordplus som omfatter 23 høyskoler og universiteter i Norden. MSc og MBA-studiene undervises på engelsk, med studenter fra mer enn 30 land.

Nøkkeltall pr. 1. januar 1997

Studenter

Antall studenter:	15.123
Antall studenter, heltid	8 396
Antall studenter, deltid	6 727

Antall studenter fordelt på enhet:

Handelshøyskolen BI	1 850
BI Senter for lederutdanning*	1 267
BI Høyskolene*	8 215
BI Bankakademiet	1 558
Norges Markedshøyskole	2 233

(* I tillegg kommer deltakere på bedriftsinterne programmer).

Ansatte

Antall ansatte totalt:	568
Antall faglige ansatte:	252
Antall vitenskapelige ansatte (prof., 1. am, am + stip.):	175
Antall professorer (inkl perm)	54

Økonomi

Total inntekt i 1996:	490 millioner kroner
Forskningsinntekter i 1996:	32 millioner kroner
Statsstøtte i 1996	69 millioner kroner

BI Stiftelsens styringsorganer

STIFTELSENS STYRE er BI Stiftelsens øverste beslutende organ.

Eksterne medlemmer

Tom Veierød, Kommunenes Sentralforbund (leder)
Anne-Lise Bakken, Vision International
Bente Andreassen, administrativ representant
Ragnhild Sohlberg, Norsk Hydro

Interne medlemmer

Bjarne Ytterhus, vitenskapelig representant
Bente Løwendahl, vitenskapelig representant
Trond Karlsen, student representant

KONTROLLKOMITEEN skal følge opp styrets arbeid og påse at dette er i tråd med lover og regler, samt Stiftelsens egne vedtekter.

Åge Danielsen, Statskonsult (leder)
Erik Engebretsen, Adelsten
Hans Stenberg-Nilsen, advokat

HØYSKOLESTYRET har ansvaret for BI Stiftelsens faglige utvikling, herunder godkjenning av fagplaner og ansettelse av vitenskapelig personell.

Leif Frode Onarheim, rektor (leder)*	Arne Jon Isachsen, vitenskapelig representant
Rune Sørensen, prorektor *	John Chr. Langli, vitenskapelig representant
Pål Korsvold, Institutt I	Hans M. Thjømøe, vitenskapelig representant
Jan Grund, Institutt II *	Øystein Fjeldstad, vitenskapelig representant
Torbjørn Sirevåg, Institutt III *	Rigmor Christiansen, administrativ representant
Carl Arthur Solberg, Institutt IV	Kaare Dag Vestre, administrativ representant
Fred Selnes, NMH	Per Espen Watle, Studentrepresentant BS
Bjørn W. Amundsen, BI Høyskolene	Julie S. Oftedal, Studentrepresentant NBS
	Øyvind Sundve, Studentrepresentant MØSS

* Fra 1. august 1997 overtar professor Torger Reve som rektor, professor Jan Grund som prorektor for BI Stiftelsen, professor Erling S. Andersen som instituttsjef for institutt 2 og Rolv Petter Amdam som instituttsjef for institutt 3.

LEDELSEN

Rektor Leif Frode Onarheim *

Prorektor Rune Sørensen *

Høgskoledirektør Michael Tetzschner

Direktør Olav Digernes, Handelshøgskolen BI

Direktør Jens Petter Tøndel,
BI Høgskolene/NMH/BI-BA

Direktør Bjørn E. Hviding
BI Senter for lederutdanning

Info.direktør Arne Bjerke,
informasjon og markedsføring

Professor Rolf Høyer, akademisk rådgiver

Instituttssjefer

Professor Pål E. Korsvold, Institutt for økonomi

Professor Jan Grund, Institutt for organisasjon og ledelse

Professor Torbjørn Sirevåg, Institutt for strategi, historie og språk

Førsteam. Carl Arthur Solberg, Institutt for markedsføring og logistikk

Professor Fred Selnes, Norges Markedshøgskole

Doktorgradsprogrammet:

Professor Fred Wenstøp (leder)

* Fra 1. august 1997 overtar professor Torger Reve som rektor, professor Jan Grund som prorektor for BI Stiftelsen, professor Erling S. Andersen som instituttssjef for institutt 2 og Rolv Petter Amdam som instituttssjef for institutt 3.

BI Høyskolene

Praktiske opplysninger

Stuedsted	Åpningstider	Kontaktpersoner	Stilling
BI Bergen Lars Hillesgt. 15 Pb. 4453 Nygårdstangen 5028 Bergen Telefon: 55 54 67 60 Telefax: 55 54 67 80 E-post: BI-Bergen@bi.no	Kontor: Man-fre 0900-1600. I forelesningsperioden åpent man-fre til 2100. Lesesaler/PC-rom: Man-fre 0800-2100.	Kjell Minken Elisabeth Anfinnsen Seim Lisbeth Aulin Lasse Sætre Erik Førland Monica Nyhagebråten Chris Steira Henny Dahle Ellen Wilthil Wenche Folgerø Geir Knutsen Stein Lavik Jonny Olesen	Rektor Studieleder Studieleder Prosjektleder Studiekonsulent Studiekonsulent Studiekonsulent Studieveileder Studieveileder Resepsjonsmedarbeider Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor
BI Buskerud Wergelandsgt. 10 Postboks 833 3007 Drammen Telefon: 32 26 46 00 Telefax: 32 26 46 06 E-post: BI-Buskerud@bi.no	Kontor: Man-fre 0900-1500. I forelesningsperioden åpent 2 kvelder i uken til kl 1800. Lesesal og PC-rom: man-tors 0830-2100, fre 0830-1500.	Terje Askerud Gunn Akselvoll Kjell Brurberg Atle Ilebekk Kari Aasheim Johansen Marit Laugerud Eftedal Robert G. Hansen	Rektor Studieleder Eiendomsforvalter EDB-/Studiekonsulent Studieveileder Studiesekretær Høyskolelektor
BI Gjøvik Teknologiveien 6 2800 Gjøvik Telefon: 61 17 85 60 Telefax: 61 18 05 28 E-post: BI-Gjøvik@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530. i forelesningsperioden i tillegg åpent en kveld i uken til kl. 1800 Lesesal og PC-rom: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1500.	Edvin A. Tysse Per Kristian Bakken Hanne Cecilie Skumsrud Aud Nordeng Anne Vårnes	Rektor Studieleder Studiekonsulent Studieveileder Studieveileder
BI Kristiansund Industriveien 18 6500 Kristiansund Telefon: 71 58 36 77 Telefax: 71 58 14 62 E-post: BI-Kristiansund@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-fre 0800-2100. Lørdag etter avtale.	Frank Tolcsiner Bjørn Michelsen Kari Hestnes Lars Backer May Britt Berild Rønnes	Rektor Studieleder Studieveileder Høyskolelektor Prosjektleder
BI Møre Ålesund Tinghus Nedre Strandgt. 50 6005 Ålesund Telefon: 70 12 97 70 Telefax: 70 12 50 39 E-post: BI-More@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-fre 0800-2100. Lørdag stengt.	Leif Riksheim Terje Voldsund Odd Misund Per Arne Orloff	Rektor Studieleder Studieleder Studieveileder

Stuedsted	Åpningstider	Kontaktpersoner	Stilling
BI Nordland Strandgt. 14-18 Postboks 294 8601 Mo i Rana Telefon: 75 12 97 00 Telefax: 75 12 97 01 E-post: BI-Nordland@bi.no	Kontor: Man-tors 0830-1530, fre 0830-1500 Lesesal: Man-tors 0830-2130, fre 0830-1530. I helgene etter avtale	Kåre A. Hanssen Anneke Leenheer Kristin Stålem Terje Johansen Irene Bursvik	Rektor Studieleder Studieveileder Studieveileder Studieveileder
BI Oslo Trondheimsveien 2 Postboks 4636 Sofienberg 0506 Oslo Telefon: 22 985050 Telefax: 22 985111 E-post: BI-Oslo@bi.no	Informasjonen: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1700. Lesesal og PC-rom: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1700, lør 0900-1500	Jan Frode Lien Gyrid Garshol Wenche Nilsen Solfrid Lind Helge Jensen	Rektor Administrasjonssjef Informasjonssjef Markedssjef Internasjonal studiesjef
Diplomøkonomstudiet (alle tre år)		Kjersti Gummerson Kristian Mathisen Karen Sofie Styrmoen Oseid Bernt Andreas Hennum Ingrid Auburn Berit Fjørtoft Monica Andersen	Administrativ leder Studieveileder Studieveileder Studieveileder Undervisningssekretær Studieveileder Administrativ leder og faglig
Diplomøkonomstudiet i Bank og finans Eiendomsmeglerstudiet koordinator		Kari Bruun Line Jorung Marianne Hellvin Gerd Førde	Studieveileder Studieveileder Studieveileder Administrativ leder og faglig
Reiselivsstudiet koordinator		Eldri Ulven Magni Verlo Odd Pettersen NN	Studieveileder Administrativ leder Prosjektsjef Studieveileder
Bedriftsinterne kurs og programmer			
Spesialkurs og bedriftsinterne programmer			
Fagområde:	Økonomi	Emanuel Blattner	Høyskolelektor
Fagområde:	Økonomi	Rolf Gunnar Strand	Høyskolelektor
Fagområde:	Samfunnsøkonomi	Anders Tveit	Høyskolelektor
Fagområde:	Metode	Pål Aakre	Amanuensis
Fagområde:	Metode	Pål Lauritzen	Høyskolelektor
Fagområde:	Metode	Tron Foss	Amanuensis
Fagområde:	Finans	Pål Undall	Høyskolelektor
Fagområde:	Engelsk	Charles Cooper	Høyskolelektor
Fagområde:	Tysk	Svein Nilsen	Høyskolelektor
Fagområde:	Markedsføring	Odd Pettersen	Høyskolelektor
Fagområde:	Markedsføring	Tor Grenness	Høyskolelektor
Fagområde:	Logistikk og informasjonsledelse	Svein Lund	Høyskolelektor
Fagområde:	Strategi	Sverre Tomassen	Høyskolelektor
Fagområde:	Reiseliv	Georg Kamfjord	Studierektor
Fagområde:	Reiseliv	Sølvi Lyngnes	Amanuensis

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Stilling
BI Skedsmo Hvamstubben 17 2013 Skjetten Telefon: 63 84 06 20 Telefax: 63 84 43 00 E-post: BI-Skedsmo@bi.no	Kontor: Man-fre 0830-1530. Lesesal, gruppe-/PC-rom: Man-tors 0800-2000, fredag: 0800-1700 lørdag: 0900-1700 PC-rom etter åpningstiden: kun med nøkkelkort søndag: åpent i eksamens- perioden, ellers etter avtale.	Anne Thorkildsen Svein Erik Rødvik Kari Synøve Garnes Marie Spilling Vesla Johnsen Espen Skaldehaug Robert Hansen Svein Lund Peter Cleaverly	Rektor Studiekonsulent Studieveileder Studieveileder Resepsjon Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor
BI Stavanger Håkon VII's gt. 8 Postboks 550 4001 Stavanger Telefon: 51 56 17 00 Telefax: 51 56 56 44 E-post: BI-Stavanger@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-fre 0730-2100, Grupperom/PC-rom: Man-fre 0730-2100, lør 0800-1800, søn 0900-2200 (med nøkkelkort begge dager)	Terje I. Våland Anne Berit S. Sandberg Trygve Gunnarshaug Dag Egil Alme Sylvia D. Skretting Morten Høie Abrahamsen Hildrun F. Eliassen Per Willy Hetland Jonny Olesen Dag Osmundsen Bjørn Bugge Irene Grastveit Silje Larsen Kjell Jørgensen Randi Skare	Rektor Studieleder Studiekonsulent Studiekonsulent Studieveileder Prosjektleder Prosjektkoordinator Studierektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor
BI Telemark Olavsgt. 26 Postboks 1083 3901 Porsgrunn Telefon: 35 55 77 11 Telefax: 35 54 80 01 E-post: BI-Telemark@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-tors 0800-1800. Fredag 0800-1600. Lørdag og søndag etter avtale.	Nils Kristian Bogen Kjell Karlsrud Britt Fjelldal Jane Asdal Marit Rugset Rune Hansen	Rektor Studieleder Studiekonsulent Studieveileder Studieveileder Høyskolelektor
BI Trondheim Østre Rosten 4 Postboks 73 Tiller 7076 Trondheim markedsf.studiet Telefon: 72 88 80 66 Telefax: 72 88 97 03 E-post: BI-Trondheim@bi.no	Kontor: Man-tors 0800-1600, fre 0800-1530. Man. og tirs. i forelesnings- perioden er det åpent til 1730. Lesesal: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1800, lørdag etter avtale med studentene.	Bjørn W. Amundsen Steinar Wold Sverre Lie Trond Stiklestad Olav Lilleberg Erna Stiheim Trude Holmeide Jo Olav Trønsdal	Rektor Studieleder Koordinator, reiselivsstudiet Koordinator, Koordinator, økonomifag Studieveileder Studieveileder Edb- og markedskoordinator

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Stilling
BI Vestfold Framnesveien 7 Postboks 1501 Veløy 3206 Sandefjord Telefon: 33 46 23 00 Telefax: 33 46 42 66 E-post: BI-Vestfold@ bi.no	Kontor: Man-fre 0830-1530. Lesesal/PC-rom: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1630, lørdag etter avtale med studentene.	Tom Erling Dahl-Hansen Bent Kristiansen Turid Sandnes Anne Cecilie Kleiven	Rektor Studieleder Studieveileder Studiesekretær
BI Østfold Rådmann Siras vei 1 Postboks 18 1713 Grålum Telefon: 69 13 84 84 Telefax: 69 12 95 45 E-post: BI-Ostfold @ bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1500. Lesesal: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1800.	Pelle Valebjørg Nils Øby Lisann Flatem Kjersti A. Nygaard Tor A. Tollefsen	Rektor Studieleder Studiekonsulent Studiesekretær Høgskolelektor
BI Fjernundervisning Postboks 580 1301 Sandvika Besøksadr: Eivind Lychesvei 19A Telefon: 67 54 50 30 Telefax: 67 57 08 05 E-post: Fjernundervisning@ bi.no	Kontor: Man-fre 0830-1530	Øyvind Ramvi Tone U. Lømo Kristin Dahl Christian Falch Tormod Lunde Rebecca Stiefer Mari Systad Morten O. Myhre	Rektor Studiesjef Prosjektleder IT-konsulent Studieleder Studieveileder Programkoordinator Studieveileder
BI Bankakademiet Postboks 580 1301 Sandvika Besøksadr: Eivind Lychesvei 19A Telefon: 67 54 50 30 Telefax: 67 54 05 30 E-post: Bankakademiet@bi.no	Kontor: Man-fre 0830-1530	Øyvind Ramvi Eldrid Aashaug Stranden Dag Jørgen Hveem Hilde Nordli Mathisen Audhild Hauge Christian Falch Anne Hennum Ola Øyvind Ommedal Valborg Mogen Stiansen Lise Strøm Vegard Aakre Anne Storås Modig Kari Hardhaug (permisjon) Jorunn Halvorsen Elisabeth Magnussen Kirsten Ofrim Solveig Olsen	Rektor Førsteamanuensis/studiesjef Studierektor Studieleder Regnskapsleder IT-konsulent Studiekonsulent Studiekonsulent Studiekonsulent Studiekonsulent Studiekonsulent Studieveileder Grafisk formgiver Grafisk formgiver Sentralbord/resepsjon Studiesekretær Studiesekretær

---

BI Stiftelsens vitenskaplige personale

BI Stiftelsens vitenskapelige personale

30. april 1997

Rektor, Leif Frode Onarheim
Prorektor, Professor Rune Sørensen

Institutter

Institutt for økonomi

Instituttssjef professor Pål E. Korsvold

Institutt for organisasjon og ledelse

Instituttssjef professor Jan Grund

Institutt for strategi, historie og språk

Instituttssjef professor Torbjørn Sirevåg

Institutt for markedsføring og logistikk

Instituttssjef førsteamanuensis Carl Arthur Solberg

Norges Markedshøyskole

Rektor, professor Fred Selnes

Deans - programdirektører

Dean of Graduate Programs

Professor Charles B. Stabell

Dean of Executive School

Førsteamanuensis Bjørn W. Hennestad

Programdirektør M.B.A.

Studierektor Hermann Kopp

Dean of Doctoral Programs

Professor Fred Wenstøp

Dean for siviløkonomstudiet

Professor Olav R. Spilling

Dean for lavere grads studiet
(For tiden ubesatt)

Professorer

Andersen, Erling S. - Informasjonssystemer/ Prosjektledelse

Cand. oecon. 1966 - Universitetet i Oslo

Andersen, Svein S. - Organisasjonsteori/ Petroleumsøkonomi/Euromanagement

Ph. D. 1986 - Stanford University, USA

Mag. art. 1980 - Universitetet i Oslo

Asbjørnsen, Odd A. (II) - Petroleumsøkonomi

Dr. techn. 1962 - Norge teknisk-

naturvitenskapelige universitet

Sivilingeniør 1955 - Norge teknisk-

naturvitenskapelige universitet

Bailey, Andrew D. Jr. (II) - Regnskap/Revisjon

CPA, CMA, CIA, CFE

Ph. D. 1971 - The Ohio State University

M.S. 1966 - University of Minnesota

B.S.B. 1964 - University of Minnesota

Bjørnland, Dag (II) - Logistikk

Cand. oecon 1961 - Universitetet i Oslo

Bøhren, Øyvind - Finans

Licentiatgrad i bedriftsøkonomi 1978 -

Norges Handelshøyskole

Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1976 -

Norges Handelshøyskole

Miljøvernstudium 1974 -

Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Siviløkonom 1973 - Norges Handelshøyskole

Eliassen, Kjell A. - Offentlig lederskap/ Europeiske studier

Cand. polit. 1971 - Universitetet i Bergen

Gjems-Onstad, Ole - Skatterett

Dr. juris 1984 - Universitetet i Oslo
Lic. jur. 1980 - Universitetet i Oslo
Cand. jur. 1979 - Universitetet i Oslo

Gripsrud, Geir - Markedsføring,

distribusjon, markedsanalyse, internasjonalisering.
Cand. oecon. 1971 - Universitetet i Oslo

Grund, Jan - Helseledelse

Cand. oecon. 1972 - Universitetet i Oslo

Heide, Jan B. (II) - Markedsføring

Ph. D. 1987 - University of Wisconsin
M.B.A. 1982 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1981 - Handelshøyskolen BI

Helgesen, Thorolf (II) - Markedsføring

Ekonomie doktor 1977 - Universitetet i Lund
Cand. oecon. 1952 - Universitetet i Oslo

Hersoug, Tor (II) - Samfunnsøkonomi

Dr. philos. 1985 - Universitetet i Oslo
Lic. philos. 1980 - Universitetet i Oslo
Cand. oecon. 1971 - Universitetet i Oslo

Hervik, Arild (II) - Næringsutvikling

Cand. oecon 1975 - Universitetet i Oslo

Høyer, Rolf - Informasjonsledelse

Tekn. dr. 1974 - Kungliga Tekniska Högskolan,
Stockholm (KTH)
Lic. techn. 1973 - Norge teknisk-
naturvitenskapelige universitet
Sivilingeniør 1960 - Norge teknisk-
naturvitenskapelige universitet

Isachsen, Arne Jon - Samfunnsøkonomi

Ph. D. 1975 - Stanford University, USA
M.A. 1973 - Stanford University, USA
Siviløkonom 1969 - Norges Handelshøyskole

Jessen, Svein Arne (permisjon) - Prosjektledelse

Ph. D. 1990 - Brunel University, England
Cand. real. 1970 - Universitetet i Oslo

Joynt, Patrick (II) - Ledelse

Ph. D. 1979 - Brunel University, England
M. Sc. 1963 - University of Wisconsin, USA

Kaufmann, Geir - Ledelse

Dr. philos 1975 - Universitetet i Bergen
Cand. psychol 1970 - Universitetet i Oslo

King Raymond - Regnskap

Ph. D. 1980 - University of Oregon
M.B.A. 1974 - University of Montana

Korsvold, Pål E. - Finans

D.B.A. 1970 - Indiana University, USA
M.B.A 1966 - Indiana University, USA
B.B.A. 1964 - Clarkson College of Technology, USA

Kruger, Mark - Strategi

D.B.A. 1983 - Graduate School of Business
Administration, Harvard University
M.A 1970 - University of California at Berkeley
M. Sc. 1975 - Massachusetts Institute of Technology
B.A. 1968 - University of Massachusetts at Amherst

Kristianslund, Ivar - Metode

Ph. D. 1972 - Michigan State University
Dr. scient. 1963 - Norges Landbrukshøgskole
Exam. oecon. 1962 - Universitetet i Oslo
Sivilagronom 1959 - Norges Landbrukshøgskole

Lane, Jan-Erik (II)

Fil. Lic 1973 - Umeå Universitet
M.A. 1972 - Umeå Universitet
B.A. 1967 - Umeå Universitet

Lange, Even - økonomisk historie

Dr. philos. 1987 - Universitetet i Oslo
Cand. philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Lereim, Jon (II) - Ledelse/Prosjektledelse

M.E. 1978 - McMaster University
Sivilingeniør 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Mork, Knut Anton (II) - Samfunnsøkonomi

Ph. D. 1977 - Massachusetts Institute of Technology, USA
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1974 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1972 - Norges Handelshøyskole

Moxnes, Paul - Organisasjonspsykologi

Dr. philos. 1979 - Universitetet i Tromsø
Godkjent psykolog 1975
Cand. psychol. 1970 - Universitetet i Oslo

Ness, Reiar (II) - Strategi

Ph. D. 1984 - Stanford University, USA
M. Sc. 1977 - Stanford University, USA
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Nore, Petter (II) - Petroleumsøkonomi

Ph. D. 1979 - Thames University
M. Sc. 1973 - London School of Economics and
Political Science

**Noreng, Øystein - FINA Professor i Energi
og Økonomi**

Docteur de recherches politiques 1972 - L'Université
de Paris
Mag. art. 1967 - Universitetet i Oslo

Nyström, Harry (II) - Markedsføring

Economie dr. 1970 - Handelshögskolan i Stockholm
M.A. 1965 - Handelshögskolan i Stockholm
Siviløkonom 1963 - Handelshögskolan i Stockholm

Olaisen, Johan L - Informasjonsledelse

Ph. D. 1984 - University of California, Berkeley,
USA
Cand. scient. 1985 - Universitetet i Oslo
Cand. philol. 1979 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Bibliotekar 1979 - Statens bibliotek- og informasjons-
høgskole

Olsen, Øystein (II) - Samfunnsøkonomi

Cand. oecon. 1977 - Universitetet i Oslo

Ottesen Otto - Markedsføring

Dr. merc. 1973 - Handelshøjskolen i København
Lic. merc. 1968 - Handelshøjskolen i København
Cand. merc. 1959 - Handelshøjskolen i København

Persson, Kurt Göran - Logistikk

Tekn. lic. 1972 - Tekniska Högskolan i Lund
Civilingeniør 1967 - Tekniska Högskolan i Lund

Randers, Jørgen (permisjon) - Samfunnsøkonomi

Ph. D. 1973 - Massachusetts Institute of Techno-
logy, USA
Cand. real 1969 - Universitetet i Oslo

**Ruud, T. Flemming (permisjon) - Regnskap/
Revisjon**

Ph. D. 1988 - University of Utah
Statsautorisert revisor 1982
Høyere Revisoreksamen 1981 - Norges Handelshøy-
skole

Selnes, Fred - Markedsføring

Dr. oecon 1996 - Norges Handelshøyskole
M. Sc. Marketing 1984 - Northwestern University,
USA
Siviløkonom 1980 - Handelshøyskolen BI

**Sirevåg, Torbjørn - Interkulturell
kommunikasjon, engelsk**

Dr. philos. 1977 - Universitetet i Oslo
Cand. philol. 1963 - Universitetet i Oslo

Skånland, Hermod (II) - Samfunnsøkonomi

Cand. oecon 1951 - Universitetet i Oslo

Skaar, Arvid Aage - Skatterett

Dr. juris 1991 - Universitetet i Oslo
Cand. jur. 1976 - Universitetet i Oslo

Sohlberg, Ragnhild (II) - Strategi

Ph. D. 1980 - Rand Graduate School, California
M.A. 1974 - University of Wisconsin
B.A. 1973 - University of Wisconsin

Spilling, Olav R - Næringsutvikling

Sivilingeniør 1970 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Stabell, Charles B. - Strategi

Ph. D. 1974 - Massachusetts Institute of Techno-
logy, USA
M.B.A. 1967 - McGill University, Canada
Sivilingeniør 1965 - Ecole Nationale Supérieure
d'Electronique et de Radioelectricite de Grenoble,
France

Stordrange, Bjørn (II) - forretningsjus

Dr. juris 1988 - Universitetet i Oslo
Cand. jur. 1982 - Universitetet i Oslo

Sørensen, Rune - Offentlig ledelse og styring

Dr. philos. 1986 - Universitetet i Oslo
Cand. polit. 1982 - Universitetet i Oslo

Welch, Lawrence - Internasjonalisering

Ph. D. 1978 - University of Queensland
M. Com. 1972 - University of New South Wales
Dip. Ed. 1967 - University of Newcastle
B. Com. 1966 - University of New South Wales

Welford, Richard (II) - Bærekraftig ledelse

Ph. D. 1990 - Warwick University
M.A. 1985 - Nottingham Trent University
B.A 1982 - Coventry Polytechnic

Wenstøp, Fred - Strategi /Beslutningsanalyse

Ph. D. 1975 - University of California, Berkeley, USA
Cand. real. 1969 - Universitetet i Oslo

Willums, Jan-Olaf (II) - Bærekraftig ledelse

Dr. scient 1975 -MIT
Diplomingenieur 1971 - ETH

Førsteamanuenser

Amdam, Rolv Petter - økonomisk historie

Cand. philol. 1985 - Universitetet i Oslo

Andersen, Espen - Informasjonsledelse

D.B.A. 1995 - Harvard University
Siviløkonom 1986 - Handelshøyskolen BI

Andersson, Leif Christer - Markedsføring

Fil. dr. 1982 - Universitetet i Lund

Austvik, Ole Gunnar (II) - Petroleumsøkonomi

Master of Public Administration 1989 - Harvard
Cand oecon. 1980 - Universitetet i Oslo

Bakken, Tore - Ledelse

Mag. art. sosiologi 1980 - Universitetet i Oslo

Benito, Gabriel Robertstad Garcia - Internasjonalisering

Dr. oecon 1995 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings eksamen 1992 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Berthling-Hansen, Pål - Finans

Ph. D. 1994 - University of Southampton
B.B. Economics 1989 - University of Southampton

Biong, Harald - Markedsføring på bedriftsmarkedet/Interorganisatorisk samarbeid/Ledelse av markedsføringskanalen/Relasjonsmarkedsføring

Siviløkonom 1966 - Norges Handelshøyskole

Bjerke, Rune - Markedsføring

Ph. D. 1996 - University of Otago/
Universita Commerciale Luigi Bocconi
M.B.A. 1988 - Erasmus University
B.A. 1985 - California State University

Brinkmann, Johannes - Ledelse/Etikk

Dr. phil. 1975 - Universitetet i Münster
Mag. art. 1972 - Universitetet i Münster

Brønn, Carl - Strategi

Ph. D. 1990 - Georgia State University
M.Sc. 1982 - Georgia State University
B.S.M.E. 1974 - Georgia Institute of Technology

Bråthen, Tore (II) - Jus/eiendomsmegling

Cand. jur. 1982 - Universitetet i Oslo

Bygnes, Kjell - Ledelse

Siviløkonom 1978 - Universitetet i Lund

Dzever, Samuel - Markedsføring

Ph. D. 1992 - University of Strathclyde
Econ. dr. 1987 - Universitetet i Linkøping
M.A. 1984 - University of New South Wales
B.A. 1983 - University of Newcastle

Fjeldstad, Øystein - Strategi

Ph. D. 1987 - University of Arizona, USA
Siviløkonom 1981 - Norges Handelshøyskole

Friedman, Ken - Ledelse og strategisk design
Ph. D. 1976 - United States International University
M.A. 1971 - San Francisco State University
B.A. 1971 - San Francisco State University

From, Johan - Offentlig ledelse
Cand. polit. 1980 - Universitetet i Bergen

Groth, Brian I. - Språk, engelsk
Cand. philol. 1977 - Universitetet i Oslo

Grønn, Erik - Samfunnsøkonomi
Cand. oecon. 1979 - Universitetet i Oslo

Hagen, Kåre (II) - Offentlig ledelse
Cand. polit. 1987 - Universitetet i Oslo

Hennestad, Bjørn W. - Organisasjonsteori
Dr. oecon 1992 - Norges Handelshøyskole
Cand. sociol. 1977 - Universitetet i Oslo
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Høivik, Heidetraut von Weltzien - Interkulturell kommunikasjon, Næringslivsetikk
Ph. D. 1971 - University of Colorado, USA
M.A. 1968 - University of Colorado, USA

Jahre, Marianne - Logistikk
Ekonomie doktor 1995 - Chalmers Tekniska Högskola
Lic oecon 1992 - Chalmers Tekniska Högskola
Siviløkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Kitchen, Deborah - Interkulturell kommunikasjon
Ph. D. 1993 - University of Minnesota
M.A. 1983 - University of Wisconsin, Milwaukee
B.A. 1980 - University of Wisconsin, Milwaukee

Koppang, Haavard - Ledelse/Etikk
Høyere avdelings eksamen 1989 - Norges Handelshøyskole
Cand. theol. 1979 - Universitetet i Oslo

Krokan, Arne - Informasjonsledelse
Mag. art 1982 - Universitetet i Oslo

Lai, Linda M. H. - Organisasjonsteori/Ledelse
Dr. oecon 1991 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings eksamen i administrasjon 1988 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Lane Vicki - Markedsføring
Ph. D. 1992 - University of Washington
M.B.A. 1983 - University of Arkansas at Little Rock
B.B.A. 1981 - University of Arkansas at Little Rock

Langli, John Christian - Finansregnskap, internasjonal regnskapsrapportering, analyse av selskapsinformasjon
Dr. oecon 1993 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Larsen, Tor J. - Informasjonsledelse
Ph. D. 1988 - University of Minnesota, USA
M.A. 1975 - University of Lancaster, England
Siviløkonom 1971 - Handelshøyskolen BI

Løwendahl, Bente R. - Strategi
Ph. D. 1992 - Wharton School, University of Pennsylvania, USA
Siviløkonom 1986 - Norges Handelshøyskole

Manning, Julian - Samfunnsøkonomi
Ph. D. 1993 - University of Rochester
M.A. 1992 - University of Rochester
M.A. 1987 - University of Canterbury, New Zealand
B.A. 1986 - University of Canterbury, New Zealand

Martinsen, Øyvind (II) - Organisasjonpsykologi
Dr. philos 1995 - Universitetet i Bergen
Cand. polit. 1989 - Universitetet i Oslo

Mehlum, Jan (II) - Markedsføring/Ledelse
Cand. sociol. 1977 - Universitetet i Oslo

Michalsen, Dag E. - Finans
M.B.A. 1977 - University of Wisconsin, USA
Siviløkonom 1973 - Handelshøyskolen BI
Ingeniøreksamen 1970 - GTI, Gøteborg

Midttun, Atle - Energiledelse, offentlig styring, økonomisk organisering, reguleringsteori
Fil. dr. 1987 - Universitetet i Uppsala
Mag. art. 1979 - Universitetet i Oslo

Moen, Knut Johannes (II) - regnskap

Dr. scient 1995 - Norges Landbrukshøgskole
 Høyere avdelings eksamen 1990 - Norges Handelshøgskole
 Cand. agric. 1987 - Norges Landbrukshøgskole

Myrtveit, Ingunn - Samfunnsøkonomi

Dr. oecon 1995 - Norges Handelshøgskole
 Siviløkonom 1987 - Handelshøgskolen BI

Nes, Erik - Internasjonalisering

Ph. D. 1981 - University of Wisconsin
 M.B.A. 1972 - University of Wisconsin
 Siviløkonom 1971 - Handelshøgskolen BI

Nygaard Arne - Markedsføring

Dr. oecon. 1992 - Norges Handelshøgskole
 Høyere avdelings eksamen 1988 - Norges Handelshøgskole
 Siviløkonom 1982 - Handelshøgskolen BI

Olson, Erik - Markedsføring

Ph. D. 1992 - Case Western Reserve University, USA
 M.B.A. 1986 - Indiana University, USA
 BA 1983 - Augustana College, South Dakota, USA

Olsson, Ulf Henning - Metode

Dr. scient 1996 - Norges Landbrukshøgskole
 Cand. mag. 1981 - Universitetet i Oslo
 Cand. scient 1981 - Universitetet i Oslo

Ongena, Steven - Samfunnsøkonomi

Ph. D. 1995 - University of Oregon
 M.A. 1988 - University of Alberta
 M.B.A. 1986 - Katholieke Universiteit Leuven
 Hir, 1985 - Katholieke Universiteit Leuven

Overskeid, Geir

Dr. psychol 1995 - Universitetet i Oslo
 Cand. psychol 1989 - Universitetet i Oslo

Pettersen, Arve (II) - Markedsføring

Dr. ing. 1993 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
 Siviløkonom 1987 - Handelshøgskolen BI

Revang, Øivind - Ledelse

Ekonomie doktor 1985 - Universitetet i Linkøping
 Siviløkonom 1976 - Handelshøgskolen BI

Roberts, Hanno. - Regnskap

Ph. D. 1993 - Universitetet i Maastricht
 M.A. 1986 - Rotterdam Handelshøgskole

Rydqvist, Kristian

Ph. D. 1987 - Handelshögskolan i Stockholm
 M.B.A. 1983 - Handelshögskolan i Stockholm

Sagmo, Knut - Finans

Ph. D. 1993 - University of Wisconsin
 M.B.A. 1984 - University of Wisconsin
 Siviløkonom 1982 - Handelshøgskolen BI

Selmer, Terje W. L. - Språk - fransk

Cand. philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Skjerstad, Tronn Å. (II)

Dr. ing. 1994 - Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
 Siviløkonom 1991 - Norges Handelshøgskole

Smith, David - Finans

Ph. D. 1993 - Indiana University
 B.S. 1988 - University of Delaware

Solberg, Carl Arthur - Internasjonalisering

Ph. D. 1994 - University of Strathclyde
 Licencié ès sciences économiques 1969 - L'Université de Neuchâtel, Sveits

Stranden, Eldrid Aashaug - Finans/Bankøkonomi

Høyere avdelings eksamen 1972 - Norges Handelshøgskole
 Siviløkonom 1971 - Norges Handelshøgskole

Sundquist, Åsebrit - Språk, engelsk

Dr. philos. 1984 - Universitetet i Oslo
 Cand. philol. 1976 - Universitetet i Oslo

Tellefsen, Brynjulf - Markedsføring

Ph. D. 1977 - Columbia University
 M. Phil. 1974 - Columbia University
 B.A. 1969 - Manchester University

Thjømøe, Hans Mathias - Markedsføring

Ph. D. 1996 - Handelshøjskolen i København
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1995 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1967 - Handelshøjskolen i Århus
Bedriftsøkonomisk kandidat 1964 - Handelshøyskolen BI

Trapani, Teresa - Regnskap/Revisjon

Ph. D. 1990 - University of Kansas
M.S. 1981 - University of Kansas
B.S. 1978 - University of Colorado

Trondsen, Tor Jarl - Strategi

Ph. D. 1993 - University of Bradford
M. Phil. 1990 - University of Bradford
Siviløkonom 1961 - University of California

Vale, Bent (II) - Samfunnsøkonomi

Dr. polit. 1992 - Universitetet i Oslo
Cand. oecon 1982 - Universitetet i Oslo

Virum, Helge - Logistikk

Sivilingeniør 1963 - Heriot-Watt University, Edinburgh

Welch, Denice - Personalledelse

Ph. D. 1991 - Monash University
M. Ph. 1985 - Brunel University
B. Bus. 1979 - University of Southern Queensland

Wiig, Roberta - Språk, engelsk

Ph. D. 1985 - University of Washington
M.A. 1971 - University of Washington
B.A. 1965 - Grinnell College

Ødegaard, Bernt A. - Finans

Ph. D. 1992 - Carnegie Mellon University
M. Sc. 1989 - Carnegie Mellon University
Høyere avdelings eksamen 1987 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1985 - Norges Handelshøyskole

Amanuenser

Berg, Morten Emil - Ledelse

Cand.mag. 1978 - Universitetet i Oslo
Diplomeksamen 1971 - FM, Oslo
Siviløkonom 1969 - Handelshøyskolen BI

Brookes, David Edward - Markedsføring, Strategi, Internasjonalisering

Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1992 - Norges Handelshøyskole
M. Sc. - Clinical Pharmacology 1978 - University of Oslo
Senior Course Diploma in Pharmacology 1962 - Leicester School of Pharmacy
2nd MB, Ch.B. 1958 - University of Sheffield

Foss, Tron - Metode

Cand. real. 1970 - Universitetet i Oslo

Gaspard, Georges D. - Språk, fransk

Cand. philol. 1973 - Universitetet i Oslo

Haug, Magne - Informasjon og samfunnskontakt

Cand. philol. 1975 - Universitetet i Oslo

Haanæs, Knut - Strategi

Ph. D. kandidat 1996 - Handelshøjskolen i København
Siviløkonom 1989 - Norges Handelshøyskole

Kunøe, Gorm - Markedsføring

M. Sc. 1976 - Handelshøjskolen i København

Lippe, Berit von der - Massekommunikasjon

Cand. philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Lothe, Solveig

Doctoral student - Norges Landbrukshøyskole
M.S. Agricultural Economy 1994 - University of Illinois
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Lyngnes, Sølvi - Reiseliv

Cand. philol. 1980 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Sannes, Ragnvald - Informasjonsledelse

Ekonomie licentiat 1992 - Handelshøgskolan i Stockholm

Siviløkonom 1986 - Handelshøgskolen BI

Schanke, Egil - Språk, tysk

Cand. philol. 1967 - Universitetet i Oslo

Synnestvedt, Terje - Samfunnsøkonomi

Cand. oecon. 1991 - Universitetet i Oslo

Syring, Ingvil - Språk, engelsk

Cand. philol. 1972 - Universitetet i Oslo

Sørensen, Tom - Bedriftsøkonomisk analyse

Siviløkonom 1975 - Handelshøgskolen BI

Tangen, Dag - Offentlig ledelse

Cand. polit. 1974 - Universitetet i Oslo

Aakre, Pål - Metode

Bedriftsøkonomisk kandidat 1965 - Handelshøgskolen BI

Aarønæs, Lasse - Markedsføring

Siviløkonom 1977 - Universität Mannheim

Hovedfagseksamen 1987 - Høgskolen i Buskerud-Ringerike

Studierektorer

Andersen, Niels Jørgen (II) - Strategi

Sivilingeniør 1962 - Danmarks Tekniske Højskole

Bjercke, Gay - Asia-ledelse

M.B.A. 1974 - Washington State University

B.A. in Business Administration 1972 - Washington State University

Bø, Eirill - Logistikk

Siviløkonom 1987 - Handelshøgskolen BI

Christensen, Bo Hjort - Informasjonsledelse

Bedriftsøkonom 1977 - Handelshøgskolen BI

Sivilingeniør 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Dahlberg, Bjørn Erik (II) - Etikk og ledelse

Cand. med 1974 - Universitetet i Wien

Eriksen, Bjørn - Forretningsjus

Cand. jur. 1977 - Universitetet i Oslo

Evensmo, Jan - Metode

Førsteamanuensis 1982 - Handelshøgskolen BI

Siviløkonom 1978 - Handelshøgskolen BI

Cand. real. 1965 - Universitetet i Oslo

Framnes, Runar - Internasjonalisering

Siviløkonom 1971 - Norges Handelshøgskole

Faafeng jr., Sverre - Forretningsjus

Cand. jur. 1974 - Universitetet i Oslo

Gravdahl, Anne Bøhmer - Regnskap/Revisjon

Statsautorisert revisor 1986

Registrert revisor 1983 - Høgskolen i Oslo

Høgskolekandidat 1980 - Telemark Distriktshøgskole

Gulden, Bror Petter - Regnskap/Revisjon

Statsautorisert revisor 1978

Høyere revisorstudium 1977 - Norges Handelshøgskole

Siviløkonom 1974 - Norges Handelshøgskole

Hetland, Per Willy (II) - Prosjektledelse

Ph. D. 1996 - Ålborg Universitetssenter

Hveem, Dag Jørgen

Cand. jur. 1995 - Universitetet i Oslo

Diplomøkonom Bankfag 1990 - Bankakademiet/BI Høgskolene

Jepsen, Brian - Ledelse

M.B.A. 1991 - Henley the Management College, England

Cand. scient. 1981 - Aarhus Universitet, Danmark

Johnsen, Arne Stokke - Markedsføring

Siviløkonom 1959 - Handelshøgskolen i København

Kamfjord, Georg - Reiseliv

Mag. art 1977 - Universitetet i Troms

Siviløkonom 1972 - Handelshøgskolen BI

Kildal, Tor S. - Revisjon

Statsautorisert revisor 1990
 Registrert revisor 1986
 Siviløkonom 1968 - Hochschule St. Gallen, Sveits

Kjærstad, Trond - Ledelse/

Organisasjonspsykologi
 Cand psychol. 1988 - Universitetet i Oslo

Kopp, Hermann - Internasjonalisering

Pedagogisk seminar 1968 - Universitetet i Oslo
 M.B.A. 1961 - Harvard University, Graduate School of Business Administration
 A.B. i statsvitenskap 1957 - Harvard College

Løken, Svein A. - IT-revisjon

Siviløkonom 1970 - Norges Handelshøyskole

Naug, Trygve - Regnskap

Exam. oecon. 1965 - Universitetet i Oslo
 Bedriftsøkonomisk kandidat 1961 - Handelshøyskolen BI

Omtvedt, Petter C. - Logistikk

Mag. art. 1961 - Universitetet i Oslo

Roos, Nils Göran (II) - Strategi

M.B.A. 1989 - Fontainbleau
 M.Sc. (Engineering Physics) 1982 - Chalmers Tekniska Högskola

Schwencke, Hans Robert - Regnskap

Cand. jur. 1992 - Universitetet i Oslo
 Statsautorisert revisor 1980
 Høyere revisoreksamen 1979 - Norges Handelshøyskole
 Siviløkonom 1977 - Norges Handelshøyskole

Sending, Aage - Økonomistyring

Siviløkonom 1968 - Norges Handelshøyskole

Svindland, Eirik (II)

Økonomi, statsvitenskap, jus, 1968 - Saar Universitat, Tyskland

Tellefsen, Jan Terje - Regnskap

Cand. jur. 1976 - Universitetet i Oslo
 Siviløkonom 1972 - Norges Handelshøyskole

Thompson, Geir (II) - Ledelse

Cand. polit. 1986 - Universitetet i Oslo

Ytterhus, Bjarne E. - Samfunnsøkonomi

Cand. oecon. 1969 - Universitetet i Oslo

Forskere

Andresen, Kathrine

M. Sc. 1996 - Handelshøyskolen BI
 B.A. in International Relations 1993 - Tufts University, Boston

Flagestad, Arvid - Konkurransestrategi i reiselivet

Siviløkonom 1962 - Handelshøyskolen i København

Glimstedt, Henrik - økonomisk historie

Fil. dr. 1993 - Gøteborgs Universitet, Historiska institutionen
 Fil. kand. 1983 - Humanistiska fakulteten, Gøteborgs Universitet
 Honorary Fellow, Industrial Relations Research Centre, University of Wisconsin-Madison 1996-97

Heiberg, Espen Oust - Forsvarsindustri/sikkerhetspolitikk

M. Sc. Euromanagement 1994 - Handelshøyskolen BI
 BA Honours History 1992 - University of Durham

Kili, Terje - økonomisk historie

Cand. philol. 1993 - Universitetet i Oslo

Knutsen, Sverre - økonomisk historie

Førsteamanuensis II 1996 - Handelshøyskolen BI
 Cand. philol. 1990 - Universitetet i Oslo
 Bedriftsøkonom 1984 - BI Høyskolene

Rinde, Harald - økonomisk historie

Cand. philol. 1992 - Universitetet i Oslo

Skeie, Jon - økonomisk historie

Cand. philol. 1992 - Universitetet i Oslo

Sogner, Knut - økonomisk historie

Dr. philos 1996 - Universitetet i Oslo
 Cand. philol. 1989 - Universitetet i Oslo

Thue, Lars - økonomisk historie

Førsteamanuensis II 1991 - Handelshøyskolen BI
 Cand. philol. 1977 - Universitetet i Oslo

Stipendiater

Andreassen, Tor Wallin - Markedsføring/ Internasjonal økonomi

Master of Science, International Marketing and Strategy 1994 - Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1981 - Norges Handelshøyskole

Bjønnes, Geir Høidal - Samfunnsøkonomi

Høyere avdelings eksamen 1994 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI
Økonomisk-administrativ kandidat 1990 - Østfold Distriktshøgskole

Blindheim, Trond - Markedskommunikasjon

Cand. sociol. 1984 - Universitetet i Oslo
Diplom markedskommunikasjon 1989 - IFM

Djupvik, Olav A. - Markedsføring

Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Flagstad, Anne W. - Offentlig ledelse

Cand. sociol. 1996 - Universitetet i Oslo

Hansen, Svein Olav - økonomisk historie

Cand. philol. 1990 - Universitetet i Oslo
Cand. mag. 1987 - Universitetet i Oslo

Hvidsten, Harald - Strategi (permisjon)

M. Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI

Hærem, Thorvald - Informasjonsledelse

M. Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI
Handeløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Kristoffersen, Line - Markedsføring

Master of Science in International Marketing and Strategy 1995 - Handelshøyskolen BI
Sivilmarkedsfører 1993 - Norges Markedshøyskole
Diplomeksportøkonom 1992 - Norges Markedshøyskole

Kuvaas, Bård - Ledelse/Kognitiv psykologi

Siviløkonom 1990 - Handelshøyskolen BI

McHenry Joyce E.H. -

Doctoraal Bedrijfskunde (Master) 1987 - Rotterdam School of Management, Erasmus University
Kandidaat Andragogy og Kandidaat Pedagoggy 1983 - Royal University Leiden

Norli, Øyvind - Finans

Høyere avdelings eksamen 1994 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Olsen, Per I. - Energiledelse

M. Sc. 1994 - Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Rime, Dagfinn - Samfunnsøkonomi

Predocotrual Master of Science 1995 - Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1995 - Handelshøyskolen BI Bedriftsøkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Rønqvist, Morten - Markedsføring

Høyere avdelings eksamen 1994 - Norge Handelshøyskole
Siviløkonom 1989 - Handelshøyskolen BI

Sheehan, Norman Thomas - strategi

M.B.A. 1994 - Handelshøyskolen BI
C.M.A. 1988 - The Society of Management Accountants of Alberta, Canada
B.Comm.. 1985 - University of Alberta

Sjøvaag, Marit - Euromanagement

M. Sc. Euromanagement 1995 - Handelshøyskolen BI
Cand. mag. 1992 - Universitetet i Oslo

Strønen, Fred - Strategi

M. Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI

Wathne, Kenneth - Markedsføring

Master of Science 1994 - Handelshøyskolen BI
Diplomøkonom 1992 - BI Høyskolene

Zang LiQun

Cand. oecon 1994 - Universitetet i Oslo
Exam. oecon 1994 - Universitetet i Oslo
Ingeniør 1988 - Shanghai Jiao Tong University

Høyskolelektorer

Ander-Trønsdal, Kerstin - Markedsføring/økonomistyring

Siviløkonom 1969 - Handelshøgskolan i Stockholm

Backer, Lars Georg (II) - Bedriftsøkonomi

Siviløkonom 1985 - Handelshøgskolen BI

Bjartveit, Steinar - Ledelse/Organisasjonspsykologi

Cand. psychol. 1988 - Universitetet i Oslo

Blattner, Emanuel - Bedriftsøkonomi

Siviløkonom 1981 - Universitetet i Fribourg

Borge-Andersen, Carl (II) - Markedsføring

Lektor 1981 - Høgskolen i Buskerud - Ringerike

Siviløkonom 1972 - Handelshøgskolen BI

Bugge, Bjørn - Markedsføring

Siviløkonom 1967 - Norges Handelshøyskole

Cleaverley, Peter (II) - Språk - engelsk

Cand. Philol, 1993 - Universitetet i Oslo

Cooper, Charles J. - Språk - engelsk

Cand. philol. 1979 - Universitetet i Oslo

B.A. 1969 - Occidental College

Falck, Elisabeth - Markedsanalyse/Samfunnsvitenskapelig metode/Kvalitativ metode

M.B.A. 1980 - University of Denver

B.S.B.A. 1979 - University of Denver

Goksør, Gro - Markedsføring

Cand. polit. 1992 - Universitetet i Oslo

Diplom markedskommunikasjon 1981 - IFM

Diplomøkonom 1969 - Handelshøgskolen BI

Gran, Haakon Herman - Ledelse

Cand. merc. 1972 - Handelshøgskolen i København

Grastveit, Irene

Hovedfagseksamen 1994 - Høgskolen i Buskerud - Ringerike

Grenness, Tor

Cand. polit 1971 - Universitetet i Oslo

Hansen, Robert G.

Cand. oecon 1995 - Universitetet i Oslo

Hansen, Rune J. - Bedriftsøkonomi

Faglærereksamen 1979 - Høgskolen i Buskerud - Ringerike

Siviløkonom 1976 - Handelshøgskolen BI

Hanssen, Per Gunnar (II) - Samfunnsøkonomi

Cand. oecon 1978 - Universitetet i Oslo

Høyvarde, Hans Kr. (II) - Regnskap

Statsautorisert revisor 1995

Registrert revisor 1983 - Handelshøgskolen BI

Jacobsen, Per - Bedriftsøkonomi

M.B.A. 1986 - University of Wisconsin

Siviløkonom 1985 - Handelshøgskolen BI

Jørgensen, Erik Tidemann (II) - Organisasjon og ledelse

Cand. sociol. 1989 - Universitetet i Oslo

Siviløkonom 1986 - Handelshøgskolen BI

Cand. mag. 1983 - Høgskolen i Buskerud - Ringerike

Knutsen, Geir - Markedsføring

Siviløkonom 1993 - Agder Distriktshøgskole

Kolderup, Erik (II) - Informasjonsledelse

Faglærereksamen 1981 - Høgskolen i Buskerud - Ringerike

Diplomøkonom 1973 - Handelshøgskolen BI

Larsen, Silje

Cand. philol. 1994 - Universitetet i Bergen

Lauritzen, Pål - Metode

Cand. scient. 1983 - Universitetet i Oslo

Lavik, Stein - Organisasjon og ledelse

Siviløkonom 1976 - Norges Handelshøyskole

Lie, Sverre - Språk, engelsk

Cand. philol. 1977 - Universitetet i Bergen

Lilleberg, Olav - Samfunnsøkonomi

Cand. oecon 1979 - Universitetet i Oslo

Lund, Svein - Metode/Logistikk

Sivilingeniør 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Lunnan, Erling (II) - Metode

Cand. real 1978 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Løvholt, Thor - Markedsføring

Studier i International Marketing, Service Management and Public Relations

Messel, Bente - Språk, spansk

Cand. philol. 1984 - Universitetet i Oslo

Michelsen, Bjørn (II) - Bedriftsøkonomi

Siviløkonom 1976 - Handelshøyskolen BI

Nilsen, Svein - Språk, tysk

Cand. philol. 1973 - Universitetet i Oslo

Olesen, Johnny

Høyere avdelings eksamen 1993 - Norge Handelshøyskole

Siviløkonom 1991 - Norge Handelshøyskole

Osmundsen, Dag - Bedriftsøkonomi

Cand. jur. 1984 - Universitetet i Bergen

Høyere revisoreksamen 1978 - Norges Handelshøyskole

Siviløkonom 1977 - Universitetet i Lund

Ramberg, Bengt (II) - Markedsføring/Organisasjon

M.B.A. 1975 - University of Wisconsin

Siviløkonom 1974 - Handelshøyskolen BI

Rosendahl, Tom

Doktorgradsstudent - Handelshøgskolan vid Göteborgs Universitet

Lektor 1991 - Høyskolen i Buskerud - Ringerike

Skaldehaug, Espen Roy - Finans

Sivilingeniør 1983 - Universitetet i Linköping

DH-kandidat 1981 - Agder Distriktshøgskole

Stephansen, Beverly Arnold - Kommunikasjon

M. Sc. 1985 - Boston University

B.B.A. 1983 - Grove City College, Pennsylvania

Stiklestad, Trond - Markedsføring

Cand. Polit. 1997 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Siviløkonom 1990 - Høgskolan i Växjö

Strand, Rolf Gunnar - Bedriftsøkonomi

Cand. polit. 1985 - Universitetet i Oslo

Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1974 - Norges Handelshøyskole

Siviløkonom 1970 - Norges Handelshøyskole

Sætrang, Gunnar - Markedsføring

Diplomstudium i markedskommunikasjon 1986 - IFM

Cand. psychol. 1981 - Universitetet i Oslo

Tollefsen, Tor A - Bedriftsøkonomi

Siviløkonom. 1972 - Norges Handelshøyskole

Tomassen Sverre - Markedsføring og strategi

M. Sc in International Marketing and Strategy 1996 - Handelshøyskolen BI

Diplomøkonom 1991 - BI Høyskolene

Barnevernspedagog 1982 - Norges Kommunal- og Sosialhøgskole

Tveit, Anders - Samfunnsøkonomi

Cand. oecon. 1989 - Universitetet i Oslo

Undall, Pål - Finans

M.B.A. 1983 - University of North Carolina

B.A. 1980 - University of Wisconsin

Vardøen, Thor (II) - Språk, engelsk

Cand. philol. 1991 - Universitetet i Oslo

Andre faglige medarbeidere

Vitenskapelig assistent

Aslesen Sigmund - næringsutvikling

M.A. 1995 - Universitetet i Oslo

Internasjonal prosjektjunktulent NiM

Brønn, Peggy Simcic

M.B.A. 1982 - Georgia State University

B.A. 1977 - University of Georgia

Prosjektjunktulent NiM

Houge Cynthia - Markedsføring (NiM)

Master in International Business 1995 - Norges Handelshøyskole

B. Sc. in Marketing 1993 - College of Business Administration, University of South Florida, Tampa

Nasjonalt kursansvarlig

Høiland, Hildur (II) - Eiendomsmegling

Statsautorisert eiendomsmegler 1980

Øk.adm.-kandidat 1976 - Økonomisk College Oslo

Vitenskapelig assistent

Jordfald, Bård - Næringsutvikling

Siviløkonom 1995 - Handelshøyskolen BI

Hovedfagsstudent i sosiologi - Universitetet i Oslo

Cand. mag. 1994 - Universitetet i Oslo

Prosjektleder NiM

Lindestad, Liv Bodil - Markedsføring

M.B.A. 1994 - University of South Carolina

Siviløkonom 1993 - Norges Handelshøyskole

Prosjektleder NiM

Lorentzen, Bengt G. - Markedsføring

Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Prosjektjunktulent NiM

Lostad, Lene

Siviløkonom 1994 - Handelshøyskolen BI

Prosjektleder NiM

Løland, Tor Morten

Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Vitenskapelig assistent

Møll, Trude Holtthe - næringsutvikling

Siviløkonom 1995 - Handelshøyskolen BI

Ex. phil 1989 - Universitetet i Oslo

Høyskoleforeleser

Nikolaisen, Per - Metode

Faglærerkompetanse i matematikk

Pedagogisk eksamen 1976 - Statens lærerkurs

Matematikkstudier - Universitetet i Oslo

Vitenskapelig assistent

Nilsen, Yngve Skjærseth - økonomisk historie

Cand. philol. 1995 - Universitetet i Oslo

Cand. mag. (realfag) 1991 - Universitetet i Oslo

Undervisningsassistent

Ramnefjell, Per Espen - skatterett

Siviløkonom 1995 - Handelshøyskolen BI

Røkaas, Felicia A. - interkulturell kommunikasjon, engelsk

Cand. philol. 1993 - Universitetet i Oslo

Prosjektmedarbeider

Skau, Irene

Cand. polit. 1989 - Universitetet i Oslo

Vitenskapelig assistent

Stillerud, Bård

Siviløkonom 1995 - Handelshøyskolen BI

Prosjektjunktulent NiM

Strand, Birthe

M. Sc. 1996 - Handelshøyskolen BI

Diplomøkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Prosjektleder NiM

Tranås, Janneke - Markedsføring

Handelsøkonom 1992 - Oslo Handelshøyskole

Prosjektleder NiM

Vogt-Svendsen, Annicka - Markedsføring

Siviløkonom 1994 - Handelshøyskolen BI

BI

B

Returadresse:
BI Bankakademiet
Eyvind Lyches vei 19 A
Postboks 580
1301 Sandvika
Tlf. 67 54 50 30